

DR. MUHAMMED SALIH EL-MUNEDŽDŽID

الأساليب النبوية في معالجة الأخطاء

POSLANIKOVE METODE

U ISPRAVLJANJU GREŠAKA KOD LJUDI

Stichting Hidžra, 2012

Naslov knjige:

POSLANIKOVE METODE

u ispravljanju grešaka kod ljudi

Autor:

dr. Muhammed Salih
El-Munedždžid

Prijevod:

Abdullah Nasup

Šerijatska recenzija:

- mr. Osman Smajlović
- Hajrudin Ahmetović, prof.

Izdavač:

Džemat Hidžra – Holandija

Lektor i redaktor:

Sumejja Đurić, prof.

Dizajn korice:

Adis Bajramović

Štampa:

AMOS GRAF, Sarajevo

Tiraž:

1000

ISBN/EAN:	978-90-79999-04-0
Titel:	POSLANIKOVE METODE U ISPRAVLJANJU GREŠAKA KOD LJUDI
Subtitel:	Geen
Auteur:	dr. Muhammed Salih El- Munedždžid
Redacteur:	mr. Osman Smajlović, Hajrudin Ahmetović
Uitgever:	Stichting Hidzra
NUR-code:	717
NUR-omschrijving:	Islam
Aantal pagina's:	138
Taal:	Overige
Verschijningsdatum:	01-11-2011 (vermoedelijk)
Verschijningsvorm:	Boek
Bindwijze:	Gebonden

**dr. Muhammed Salih
El-Munedždžid**

POSLANIKOVE METODE
u ispravljanju grešaka kod ljudi

PREDGOVOR IZDAVAČA

Hvala Allahu na svim Njegovim blagodatima, i onim koje smo spoznali i onim koje nismo spoznali, i neka je salavat i selam na sve Njegove vjerovjesnike i sve sljedbenike Istine do Sudnjega dana. Hvala Allahu i na ovoj posebnoj blagodati, kojom nam je, kao kolektivu, džematu "Hidžra", ukazao počast da budemo pomagači islama i radimo na njegovom širenju i vraćanju ponosa islamu i muslimanima. Uzvišeni Allah objavio je u Svojoj plemenitoj Knjizi:

﴿يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اِنْ نَّصَرُوْا اللّٰهَ يَنْصُرْكُمۡ وَيُخَيِّرْ لَّكُمْ اَقْدَامَكُمْ﴾

"O vjernici, ako Allaha pomognete, i On će vama pomoći i korake vaše učvrstiti."¹

Pred vama je još jedno prijeko potrebno djelo pod naslovom **"Poslanikove metode u ispravljanju grešaka kod ljudi"**, uvaženog šejha, doktora Muhammeda Saliha el-Munedždžida, Allah ga sačuvao i dugo poživio. Autor ovog djela nudi nam da proučimo Vjerovjesnikove, sallahu alejhi ve sellem, metode u ophođenju sa ljudima različitih profila, s kojima je živio i susretao se. U tim metodama krije se veliko dobro i mnoge mudrosti koje su muslimanima prijeko potrebne u međusobnim odnosima, naročito u današnjem vremenu. Iskreno se nadamo da će ova knjiga, zbog svoje vrijednosti, biti najtoplije prihvaćena od široke čitalačke publike.

Allaha molimo da obilato nagradi svakog pojedinca koji na bilo koji način pomaže rad džemata, te na taj način omogućava džematu da uspješno realizira mnoge projekte od kojih je i izdavanje ovog vrijednog djela. Molimo Uzviše-

¹ Prijevod značenja Muhammed, 7.

nog Allaha da obilato nagradi autora, prevodioce, izdavača i sve one koji su na bilo koji način učinili učestvovali i pomogli u izdavanju i štampanju ovog djela.

Ciljevi i principi džemata "Hidžra" su sljedeći:

- Zalažemo se za izvorni islam, utemeljen na Kur'anu i sunnetu, a protiv smo svake novotarije u vjeri;

- Zalažemo se da svi ljudi, muslimani i nemuslimani, shvate smisao života i bit postojanja na ovom svijetu, da pristupe izučavanju prijeko potrebnog, onoga u čemu je istinska sreća i prosperitet cijelog čovječanstva na oba svijeta;

- Pozivamo sve ljude u čisti tevhid, tj. vjerovanje u jednoću Uzvišenog Allaha, subhanehu ve te'ala, i činjenje ibadeta samo Njemu, odnosno sprečavanje širka, najvećeg grijeha, koji Allah neće oprostiti onome ko se zbog njega ne pokaje;

- Nastojimo slijediti srednji, umjereni put ehli-sunneta i džemata, a uzor su nam prve, najbolje generacije ovog ummeta;

- Srednji, umjereni put nije put običaja, niti ljudskih nahođenja i pretpostavki, kao ni sredina između istine i neistine, kako neki savremenici žele prikazati;

- Također, srednji put nije ni krajnost, bilo da se radi o popuštanju u vjeri ili pretjerivanju i dodavanju onoga što nije od nje;

- Slijedimo islamsku ulemu koja svoje stavove zasniva na Kur'anu i sunnetu i koja je prepoznatljiva po tome;

- Stava smo da je islam vjera koja svojim plemenitim propisima obuhvata cjelokupni ljudski život, pojedinca i zajednicu, i da nije ograničena samo na ibadete (obredoslovlja);

- Nastojimo oživjeti prakticiranje islamskih propisa u svim segmentima života, i to je naš prioritetni zadatak;
- Nastojimo pružiti pomoć svim pripadnicima Allahove vjere, islama;
- Naša saradnja s muslimanima zasniva se na dobroćinstvu i bogobožnosti;
- Smatramo da se muslimani ne smiju dijeliti na grupe i partije, već je dužnost svima čvrsto se prihvatiti za Allahovo uže (Kur'an i sunnet), ali ne pod bilo kakvim i bilo čijim principima;
- Zalažemo se za stjecanje i širenje šerijatskog znanja, koje trasira put uspjeha na dunjaluku i ahiretu;
- Smatramo da su djela i riječi sastavni dio imana, koji se, opet, povećava i smanjuje, shodno djelima – suprotno shvatanju murdžija;
- Smatramo da veliki grješnici – izuzev onih koji učine širk ili nevjerstvo ili se odmetnu od islama – nisu nevjernici, već su grješnici, suprotno tvrdnjama haridžija;
- Smatramo da svi moramo pomagati muslimanima i štiti ih, zalagati se za interese islama i muslimanâ, ma gdje bili, pružiti zaštitu slabima i obespravljenima te sprečavati silnike i nepravednike u činjenju zla;
- Zagovaramo princip da se vraćanjem ispravnom slijedenju Kur'ana i sunneta uspostavlja istinsko islamsko bratstvo koje je, Allahovom voljom, put ka prosperitetu muslimana;
- Tvrdimo da je emanet vjere islama najveći emanet koji je čovjek preuzeo na sebe i za koji će biti pitan.

RECENZJA MR. OSMANA SMAJLOVIĆA

Sva zahvala pripada Uzvišenom Allahu i neka je Njegov mir i spas na Njegovog poslanika Muhammeda b. Abdullaha, njegovu časnu porodicu, njegove plemenite drugove i sve one koji ga slijede u dobru do Sudnjega dana.

Knjiga "**Poslanikove metode u ispravljanju grešaka kod ljudi**", poznatog i uvaženoga islamskog učenjaka Muhammeda Salih el-Munedždžida, obrađuje vrlo važnu i aktuelnu tematiku poslaničke metodologije u ispravljanju grešaka kod ljudi. Sam autor u predgovoru knjige pojasnio je određene aspekte važnosti knjige, s tim da se može reći da knjiga svoju aktuelnost i važnost crpi iz same tematike "poslanička metodologija" i "ljudske greške", jer poslanička metodologija je najbolja i najispravnija zato što je to u suštini objava od Uzvišenoga Allaha. Iz tog razloga obaveza je svakog muslimana da Božijeg Poslanika uzme za uzora u svim aspektima svoga života, pa tako i u ispravljanju grešaka kod ljudi, te da se na taj način veže za drugi izvor islamskog šerijata – sunnet:

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَذِكْرٍ﴾

"Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onome svijetu, i koji često Allaha spominje."² Svi ljudi su grješnici po prirodi, kako je to pojasnio naš voljeni Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u hasen predaji: "Svi Ademovi

² Prijevod značenja El-Ahzab, 21.

*sinovi puno griješe, a najbolji od onih koji puno griješe su oni koji se puno kaju.*³

Na kraju, svakome muslimanu najsrdačnije preporučujem da izuči ovu knjigu, nadajući se i doveći Uzvišenom Allahu da se poslanička metodologija u ispravljanju grešaka kod ljudi utka u njegov svakodnevni život. Molim Uzvišenoga Allaha da obilato nagradi svakoga onoga koji je učestvovao u pripremi i izdavanju ove vrijedne knjige.

Mr. Osman Smajlović

Mekka Mukerrema, 30. ševval 1432. h.g. / 28. septembar
2011. g.

---

³ Hadis bilježe Ahmed, Tirmizi i drugi, a šejh Albani ga je ocijenio hasenom, vidjeti: *Sahihul-Džami`a*, broj hadisa 4515.

UVOD

Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova, Svemilosnom, Milostivom, Vladaru Sudnjeg dana, Bogu prvih i posljednjih generacija, čijom voljom opstoji sedam nebesa i sedam zemalja. Neka je blagoslov i mir na Njegovog povjerljivog Vjerovjesnika, učitelja čovječanstva, koji je poslan kao milost svjetovima.

Podučavanje ljudi spada u velika djela kojima se približava Allahu. Koristi od toga su mnogobrojne i prijelazne i svako dobro nalazi se u tome. Podučavanje ljudi je dio nasljedstva svih vjerovjesnika i poslanika koji je pripao daijama i odgajateljima: *"Zaista Allah i meleki, i stanovnici sedam nebesa i sedam zemalja, čak i mrav u svom mravinjaku, pa čak i kit, blagosiljaju onoga koji ljude podučava dobru!"*⁴

Postoje različiti načini, vrste i sredstva podučavanja, a u njih spada i ispravljanje grešaka. Ispravljanje grešaka je sastavni i neodvojivi dio podučavanja.

Popravljanje i ispravljanje grešaka ulazi u okvire "savjetovanja u vjeri" koje je kao obavezno propisano svim muslimanima i čvrsto povezano sa obavezom pozivanja na dobro i odvrćanja od ružnih djela. U vezi s tim, neophodno je ukazati na činjenicu da je greška opširniji pojam od pojma ružna djela, jer greška može biti ružno djelo, ali isto tako i ne mora biti.

---

⁴ Bilježi Et-Tirmizi u *Sunenu*, valorizacija: Ahmed Šakir, br. 2685. Ebu Isa et-Tirmizi rekao je: "Ovaj hadis je hasen-garib-sahih." Šejh Albani ocijenio je hadis vjerodostojnim. Vidjeti: *Sahih i daif Sunenut-Tirmizi* (2685).

Ispravljjanje grešaka također je sadržano i u Božanskoj Objavi i to je kur'anska metoda. Allah je objavljivao Kur'an navodeći u njemu naredbe, zabrane, odobravanje i ukoravanje određenih postupaka, te je ispravljao greške, čak i greške Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Primjer za to su ajeti:

﴿عَسَّ وَتَوَلَّىٰ ۝١ أَن جَاءَهُ الْأَخْمَىٰ ۝٢ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكَّىٰ ۝٣ أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرَىٰ ۝٤ أَمَّا مَنِ اسْتَغْنَىٰ ۝٥ فَأَن تَلَهُ تَصَدَّىٰ ۝٦ وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَّكَّىٰ ۝٧ وَأَمَّا مَنْ جَاءَهُ يَسْعَىٰ ۝٨ وَهُوَ يُخْشَىٰ ۝٩ فَان تَعَنَّهُ نَهَىٰ ۝١٠﴾

"Namrštio se i okrenuo, zato što mu je slijepac prišao, a šta ti znaš možda on hoće da se očisti, ili da sasluša opomenu pa da mu opomena koristi! A onome koji je bogat ti se posvećuješ, a ništa ne možeš ako on neće da se očisti, a onaj koji ti dolazi bojeći se, ti se od njega okrećeš."⁵

﴿وإذ تقول للذي أنعم الله عليه وأنعمت عليه أمسك عليك زوجك واتق الله وخشى في نفسك ما الله مبديه ويخشى الناس والله أحق أن تخشاه﴾

"A kad si ti rekao onome kome je Allah mnoge blagodati dao, a i ti si mu mnoga dobra učinio: 'Zadrži svoju ženu, i boj se Allaha', u sebi si krio ono što će Allah objelodaniti bojeći se ljudi, a bilo je preče da se Allaha bojiš."⁶

﴿مَا كَانَتْ لِيِّنِي أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَىٰ حَتَّىٰ يُشْخَبَ فِي الْأَرْضِ تُرِيدُونَ عَرَصَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝١٧﴾

"Nije dozvoljeno nijednom vjerovjesniku da drži sužnje

⁵ Abese, 1-10.

⁶ El-Ahzab, 37.

dok ne izvojuje pobjedu na Zemlji. Vi želite dio ovoga svijeta, a Allah želi onaj svijet. Allah je Silan i Mudar."⁷

﴿لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبُهُمْ فَلَا تَهُمُ ظَالِمُونَ﴾ (118)

"Ti ne možeš ništa učiniti ako Allah želi da im oprostí ili da ih kazni, oni su doista nasilnici."⁸

Kur'an je objavljiván i da bi ukazao na pogrešne postupke nekih ashaba u više slučajeva.

Tako su, kada je Hatib b. Ebi Belteah, radijallahu anhu, napravio veliku grešku poslavši Kurejšijama pismo u kojem ih je obavijestio da Vjerovjesnik, sallallahu alehí ve sellem, sprema vojni pohod na njih, objavljene riječi Uzvišenog Allaha:

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ حَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَآيَاتِي مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾ (1)

"O vi koji vjerujete, ne uzimajte za štíćenike Moje i vaše neprijatelje, ukazujući im ljubav, a oni ne vjeruju u Istinu koja vam je došla, koji su protjerali Poslanika i vas samo zato što vjerujete u Allaha, vašeg Gospodara, ako ste izašli u džihad na Mome putu i želeći da s vama budem zadovoljan. Vi im tajno poklanjate ljubav, a Ja znam i ono što krijete i ono što javno iznosite. Ko to od vas uradi, on je daleko sa Pravog puta zalutao."⁹

U pogledu greške strijelaca u bitki na Uhudu, kada su napustili položaje koje im je odredio Vjerovjesnik, sallallahu

⁷ El-Enfal, 67.

⁸ Ali Imran, 128.

alejhi ve sellem, strogo im naredivši da ih ne napuštaju, objavljene su riječi Uzvišenog Allaha:

﴿ وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُّونَهُم بِإِذْنِهِ ۗ حَتَّىٰ إِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَزَّعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا أَرْسَلَكُمْ مَا تُحِبُّونَ ۗ مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ۗ ﴾

"A kad ste posustali i počeli se raspravljati, i počinili grijeh nakon što vam je pokazao ono što volite. Ima vas koji želite ovaj svijet, a ima vas i koji želite onaj svijet."¹⁰

Kada se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odvojio od svojih supruža, što je bio jedan vid kazneno-odgojne mjere, neki su ljudi počeli širiti glasine da se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, razveo od svojih supruža i tada je objavljen ajet:

﴿ وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ ۗ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَىٰ أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنَظِرُونَ ۗ مِنْهُمْ ﴾

"Kada saznaju za nešto važno, a tiče se bezbjednosti ili opasnosti, oni to razglase. A da se oni s tim obrate Poslaniku ili predstavnicima svojim, saznali bi od njih ono što žele da saznaju..."¹¹

Kada neki muslimani nisu učinili hidžru iz Mekke u Medinu bez šerijatski valjanog opravdanja, Allah je objavio:

﴿ إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْنَاهُمُ الْغَلِيظِينَ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَسِعَةً فَهَاجِرُوا فِيهَا قَالُوا لَيْتَ مَاؤِيهِمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ۗ ﴾

⁹ El-Mumtehina, 1.

¹⁰ Ali Imran, 152.

¹¹ En-Nisa, 83.

"Kad budu uzimali duše onima koji su se prema sebi ogriješili, meleki će upitati: 'Šta je bilo s vama?' 'Bili smo potlačeni na Zemlji!', odgovorit će. 'Zar Allahova zemlja nije prostrana, i zar se niste mogli nekud iseliti?', reći će meleki, i zato će njihovo prebivalište biti Džehennem, a užasno je on boravište."¹²

Kad su se neki ashabi povelili za glasinama koje su potekle od munafika, koji su potvorili Aišu, radijallahu anha, za nešto od čega je ona nevina, Allah je objavio ajete u vezi te potvore, u kojima stoji sljedeće:

﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٤﴾ إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ وَتَقُولُونَ يَا فَأُوْهُؤَاكُم مَّا لَيْسَ لَكُم بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾ وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا سُبْحَانَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ ﴿١٦﴾﴾

"A da nije Allahove dobrote prema vama i milosti Njegove i na ovom i na onom svijetu, već bi vas stigla teška kazna zbog onoga u što ste se upustili, kad ste to jezicima svojim prepričavati stali i kad ste na sva usta govorili ono o čemu niste ništa znali, a vi ste to sitnicom smatrali, ali je ono Allahu krupno. Zašto niste, čim ste to čuli, rekli: 'Ne dolikuje nam da o tome govorimo, hvaljen neka si Ti! To je velika potvora!'"¹³

Kada su se neki ashabi prepirali u prisustvu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i pritom povisili ton, Allah je objavio riječi:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ، بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالِكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٢﴾﴾

¹² En-Nisa, 97.

¹³ En-Nur, 14-16.

"O vjernici, ne dižite svoje glasove iznad Vjerovjesnikova glasa i ne razgovarajte s njim glasno, kao što glasno jedan s drugim razgovarate, da ne bi bila poništena vaša djela, a da vi i ne primijetite."¹⁴

Kad je u Medinu stigla karavana u vrijeme džumanske hutbe, neki ljudi su napustili hutbu, te su počeli da trguju, i tada su objavljene Allahove riječi:

﴿ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ ۗ ۝ ١٤٠ ﴾

﴿ وَاللَّهُ خَيْرٌ الرَّزِقِينَ ۝ ١٤١ ﴾

"Ali kad oni kakvu robu trgovačku ili veselje ugledaju, pohrle mu i tebe ostave sama da stojiš. Reci: 'Ono što je u Allaha bolje je i od veselja i od trgovine.' A Allah najbolju opskrbu daje."¹⁵

Postoji još niz drugih primjera koji ukazuju na važnost ispravljanja grešaka kod ljudi, te da greške ne treba prešućivati.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, potpomognut svjetlom svoga Gospodara, neumorno je odvrćao od ružnih djela te ispravljao i ukazivao ljudima na greške koje počine. Islamski učenjaci su iz toga izvukli šerijatsko pravilo: "Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, nije dozvoljeno da odgodi objašnjenje propisa od trenutka u kojem se ukazala potreba za objašnjenjem tog propisa".

Vrlo je umjesno upoznati se sa vjerovjesničkom metodom u odnosu prema greškama ljudi s kojima se susretao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jer je on potpomognut od svoga Gospodara. Njegove postupke i njegove riječi popratila je objava potvrdom ili ispravkom,

¹⁴ El-Hudžurat, 2.

¹⁵ El-Džuma, 11.

stoga su njegove metode najbudrije i najefikasnije, te njihova upotreba pruža veću mogućnost da ljudi prihvate savjet. Prakticiranje ovih metoda i načina čini odgajatelja uspješnim, a njegov rad na polju odgoja stabilnim. Osim toga, prakticirajući vjerovjesnički način i metode povodimo se za Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, primjerom, a on nam je najljepši uzor, a Allah će za to obilato nagraditi onoga koji to radi sa iskrenim nijjetom.

Upoznavanje sa Vjerovjesnikovim metodama vodi ka spoznaji o nedjelotvornosti različitih laičkih metoda, koje su preplavile horizonte, i presijecaju put njihovom slijeđenju, jer je očito da su mnoge od tih metoda devijantne i da počivaju na pokvarenim teorijama, poput teorije da je svako slobodan raditi šta hoće, ili se oslanjaju na neispravno naslijeđe, kao što je slijepo slijeđenje predaka.

Neophodno je ukazati na to da praktična primjena ovih vjerovjesničkih metoda u konkretnim slučajevima počiva, u velikoj mjeri, na ličnom trudu u odabiru najprimjerenijih metoda u datom slučaju i okolnostima.

Pronicljiva osoba u stanju je uočiti slične slučajeve, te je u stanju da iz ovih poslaničkih metoda izabere ono što je prikladno i odgovarajuće.

Ova knjiga je pokušaj da se prouče Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, metode u ophođenju sa ljudima različitih profila, s kojima je živio i susretao se.

Molim Allaha da u tome dadne uspjeha, da dođemo do istine i da bude korisno i meni i mojoj braći muslimanima, On, subhanehu ve te'ala, je Zaštitnik toga i kadar da to učini, i On upućuje na Pravi put.

PRVO POGLAVLJE:

**Stvari o kojima treba voditi
računa pri ispravljanju grešaka**

Prije nego što uđemo u srž same teme, neophodno je skrenuti pažnju na neke specifičnosti i norme o kojima treba voditi računa prije i u toku samog ispravljanja i popravljavanja grešaka kod drugih.

Iskrenost prema Allahu

Prilikom pristupanja ispravljanju grešaka kod ljudi treba imati za cilj postizanje Allahovog zadovoljstva, a ne uzdizanje, pakost ili želju za pohvalama ljudi.

Bilježi Et-Tirmizi od Šufejja el-Asbehija da je ušao u Medinu i ugledao čovjeka oko kojeg su bili okupljeni ljudi, pa je upitao: "Ko je ovo?" Odgovoriše: "Ebu Hurejre!" Kaže Šufejj: "Približavao sam mu se sve dok nisam sjeo pored njega. On je pričao ljudima, pa kada je ušutio i osamio se, rekoh mu: 'Zaista te iskremo pitam, zar mi nećeš reći hadis koji si čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, shvatio ga i naučio?'

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, reče: 'Učinit ću to! Ispričat ću ti hadis koji mi je pričao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koji sam shvatio i naučio.' Zatim je Ebu Hurejre, radijallahu anhu, duboko uzdahnuo. To je malo potrajalo, a onda se pribrao i rekao: 'Ispričat ću ti hadis koji mi je ispričao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u ovom mesdžidu, nije bilo nikoga osim mene i njega.' Tada je Ebu Hurejre, radijallahu anhu, ponovo jako uzdahnuo, a kada se pribrao, obrisao je lice i rekao: 'Ispričat ću ti hadis koji mi je ispričao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bili smo ja i on u ovom mesdžidu, nije bilo nikoga osim mene i njega.' Tada je Ebu Hurejre, radijallahu anhu, ponovo jako uzdahnuo, a kada se pribrao, obrisao je lice i rekao: 'Učinit ću to! Ispričat ću ti hadis koji mi je pričao

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio sam sa njim u ovom mesdžidu, sa njim nije bio niko drugi osim mene.' Ebu Hurejre, radijallahu anhu, tada je duboko uzdahnuo, nageo se i licem se stropoštao na tlo. Ja sam ga dugo držao prislonjenog uza se, sve dok nije došao sebi. Kada je došao sebi, rekao je: 'Pričao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da će se Allah, kada nastupi Sudnji dan, spustiti Svojim robovima da im presudi. Svi ljudi bit će prestravljeni, a prvi koji će biti pozvani su čovjek koji je zapamtio Kur'an, i čovjek koji se borio na Allahovom putu, i čovjek koji je imao mnogo imetka. Allah će kazati učaču Kur'ana: 'Zar te nisam podučio onome što sam objavio Svojim poslanicima?' 'Jesi, Gospodaru', odgovorit će. Reći će: 'I šta si uradio sa onim što si naučio?' Čovjek će kazati: 'Postupao sam po njemu i dan i noć!' Allah će mu reći: 'Slagao si!' Meleki će reći: 'Slagao si!' 'Želio si da se priča kako je taj i taj dobar učač, i to se i pričalo!', reći će Allah.

Zatim će biti doveden bogataš. Allah će mu kazati: 'Zar ti nisam dao obilje tako da nisi imao potrebu ni za kim?' Reći će: 'Jesi, Gospodaru.' 'Šta si uradio sa onim što sam ti dao?', upitat će ga. 'Spajao sam rodbinske veze i davao sadaku', odgovorit će.

Allah će kazati: 'Slagao si!' I meleki će kazati: 'Slagao si!' Allah će reći: 'Htio si da se govori taj i taj je darežljiv, i to se i govorilo.'

Zatim će biti doveden čovjek koji je ubijen na Allahovom putu. Allah će ga upitati: 'Zbog čega si ubijen?' 'Naređeno mi je da se borim na Tvome putu, pa sam se borio sve dok nisam ubijen', odgovorit će. Allah će mu kazati: 'Slagao si!' I meleki će kazati: 'Slagao si!' Allah će reći: 'Htio si da se kaže taj i taj je smion, i to se i pričalo.'

Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, udario po svojim koljenima i rekao: 'O Ebu Hurejre, ta trojica su prva Allahova stvorenja s kojima će biti potpaljena vatra na Sudnjem danu.'¹⁶

Ako savjetodavac bude nastupio sa iskrenim nijjetom, Allah će ga nagraditi, njegov savjet će imati utjecaja i, ako Bog da, biti prihvaćen.

Čovjek je po prirodi sklon grijehu

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Svi ljudi su grješnici, a najbolji grješnici su oni koji se kaju."¹⁷

Ako odgajatelj shvati ovu činjenicu i duboko je ureže u svoje misli, postaviti će stvari u ispravan okvir i neće od ljudi zahtijevati savršenstvo i bezgriješnost, pa na osnovu toga prosuđivati o njima, ili ih smatrati bezvrijednima ako počine velike greške, ili ako ponove iste greške više puta. Naprotiv, prema njima će se odnositi u skladu sa spoznajom o prirodi ljudske duše koja je podložna utjecajima anomalija, poput neznanja, nemara, manjkavosti, strasti i zaborava.

Korisno je, također, imati u vidu ovu činjenicu da se ne izgubi ravnoteža kao rezultat iznenađenja nastankom greške, što dovodi do loših reakcija.

Isto tako, to je podsjetnik dajama i odgajateljima, koji pozivaju na dobro, a odvrćaju od zla, da su i oni ljudi i da mogu upasti u iste greške koje čini onaj kojeg žele

---

¹⁶ *Sunenut-Tirmizi*, valorizacija: Ahmed Šakir. Ebu Isa et-Tirmizi rekao je: "Ovaj hadis je hasen-garib." Šejh Albani ocijenio je hadis vjerodostojnim. Vidjeti: *Sahih i daif Sunenut-Tirmizi* (2382).

¹⁷ Bilježe Et-Tirmizi, br. 2499, i Ibn Madže u *Sunenu* i citat je njegov; valorizacija: Fuad Abdul-Baki, br. 4251. Šejh Albani hadis je ocijenio vjerodostojnim. Vidjeti: *Sahih i daif Sunenu Ibn Madže* (4251).

posavjetovati, da bi se prema njemu ophodili sa milošću više nego sa grubošću, jer, u osnovi, cilj nije kažnjavanje nego popravljavanje stanja.

To ne znači da osobe koje prave greške trebamo ostaviti u stanju u kojem se nalaze i Allahu nepokorne i velike grješnike opravdavati time da su oni ljudi, ili da su još mladi, ili da je vrijeme u kojem žive puno smutnji i izazova, i tome slično, nego treba ukazivati na greške i počinioca pozvati na odgovornost, ali sve to treba da bude u skladu sa šerijatom.

Donošenje suda da je neki postupak pogrešan treba biti zasnovano na šerijatskim dokazima, a ne na hirovima i neznanju

Prenosi se od Muhammeda b. El-Munkedira da je rekao: "Klanjao je Džabir (b. Abdullah), radijallahu anhu, u ogrtaču koji je vezao od pozadi¹⁸, a odjeća mu je bila obješena na vješalici. Neki čovjek mu reče: 'Klanjaš u jednom ogrtaču!?' 'To sam uradio da me vidi ahmak poput tebe! A ko je od nas imao dva dijela odjeće u vrijeme Vjerovjesnika, sallahu alejhi ve sellem!'"¹⁹

Ibn Hadžer, rahimehullahu te'ala, rekao je: "U ovom slučaju pod riječju ahmak mislio je na neznalicu. Cilj ovog postupka jeste pojašnjenje da je dozvoljeno klanjati u jednom komadu odjeće iako je bolje klanjati odjeven u dva komada. Kao da je kazao: 'Uradio sam ovo namjerno da bi

¹⁸ Ovako je postupio jer tada nisu imali šalvare, pa su svoje ogrtače vezali od pozadi da im se ne bi otkrio avret prilikom ruku'a i sedžde. *Fethul-bari*, izdanje Es-Selefijjeh, 1/467.

¹⁹ Bilježi El-Buhari, br. 352.

se onaj ko ne zna poveo za mnom ili me pitao pa da ga podučim da je to dozvoljeno.' A ovako grubo se izrazio kritizirajući negodovanje neznalica protiv uleme, te da ih odvrati od istraživanja sitnica u šerijatskim pitanjima."²⁰

Veća greška iziskuje da joj se posveti i veća pažnja

Pažnja koja se pridaje ispravljanju akidetskih (vjerovanje) grešaka treba biti veća nego pažnja koja se pridaje greškama u bontonu. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je krajnje posvećen praćenju i ispravljanju grešaka koje su vezane za različite vrste širka jer su te greške najopasnije. Evo i nekoliko primjera za to:

1. Prenosi se od Mugire b. Šu'beta, radijallahu anhu, da je rekao: "Kada je umro Ibrahim (Poslanikov sin), desilo se pomračenje Sunca, pa su ljudi rekli: 'Pomračilo se Sunce zbog smrti Ibrahima.' Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: '*Sunce i Mjesec su dva Allahova znaka, ne pomračuju se ni zbog čije smrti i ni zbog čijeg rođenja. Kada ih vidite, dovite Allahu i klanjajte dok se ponovo ne pojave.*'"²¹

2. Od Ebu Vakida el-Lejsija, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kad je krenuo na Hunejn, prošao pokraj mušričkog drveta koje su nazivali *Zatu-Envat* na koje su vješali svoje oružje.²² (Neki ashabi koji su bili sa njim) rekoše: "Allahov Poslaniče, načini i ti nama *Zatu-Envat* kao što oni imaju *Zatu-Envat!*" Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

²⁰ *Fethul-bari*, 1/467.

²¹ Bilježi El-Buhari, vidjeti: *Fethul-bari*, 1061.

²² Očekujući bereket zbog tog postupka (op. prev.).

"Slavljen neka je Allah! Rekli ste kao što su Izraelćani rekli Musau: - Napravi i ti nama boga kao što su njihovi bogovi. Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, slijedit ćete običaje onih koji su bili prije vas!"²³

U drugoj predaji, također od Ebu Vakida, radijallahu anhu, stoji da su izašli sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, iz Mekke ka Hunejnu. Rekao je Ebu Vakid: "Nevjernici su imali lotosovo stablo kod kojeg su odmarali i vješali na njega svoje oružje, a zvali su ga *Zatu-Envat*. Prošli smo kraj jednog velikog zelenog lotosovog stabla pa smo rekli: 'Allahov Poslanice, načini i ti nama *Zatu-Envat*!' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, rekli ste kao što je rekao Musaov narod: 'Napravi i ti nama boga kao što oni imaju bogove! On im reče: Vi ste narod neznački.' To je običaj! Slijedit ćete običaje onih koji su bili prije vas, jedan po jedan.*'"²⁴

3. Zejd b. Halid el-Džuheni, radijallahu anhu, rekao je: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, predvodio nas je u sabah-namazu na Hudejbiji, nakon kišne noći. Kad je završio namaz, okrenuo se ljudima i rekao: '*Znate li šta je rekao vaš Gospodar?*' 'Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju!', odgovoriše. Rekao je: '*Neki Moji robovi osvanuli su kao vjernici, a neki kao nevjernici! Onaj ko kaže: - Pala nam je kiša Allahovom dobrotom i milošću, on vjeruje u Mene, a ne vjeruje u zvijezde, a ko kaže da je to zbog te i te zvijezde, taj ne vjeruje u Mene, a vjeruje u zvijezde!*'"²⁵

²³ Bilježi Et-Tirmizi, br. 2180, i kaže: "Ovaj hadis je hasen-sahih."

²⁴ Bilježi Ahmed u *Musnedu*, 5/218.

²⁵ Bilježi El-Buhari, vidjeti: *Fethul-bari*, br. 846.

4. Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je neki čovjek rekao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Bit će ono što hoće Allah i ti!" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: '*Učinio si me Allahu ravnim. Naprotiv, bit će samo ono što hoće Allah jedini!*'"²⁶

5. Od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, prenosi se da je došao kod Omera, radijallahu anhu, koji je bio sa devama, te se Omer, radijallahu anhu, zakleo svojim ocem, na što Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, povika prema njima: "*Allah vam je zabranio da se zaklinjete vašim očevima! Ko bude htio da se zakune, neka se zakune Allahom ili neka šuti.*"²⁷

Korisne napomene:

Imam Ahmed bilježi u svom *Musnedu*: Pričao nam je Vekia' da mu je pričao El-E`ameš od Sa'da b. Ubejde da je rekao: "Bio sam u halki sa Ibn Omerom, radijallahu anhuma, te je čuo čovjeka u drugoj halki kako kaže: 'Ne, oca mi!' Ibn Omer, radijallahu anhuma, baci na njega kamenčić i reče mu: 'To je bila Omerova zakletva pa mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio i rekao: *To je širk.*'"²⁸

Ebu Šurejh Hani' b. Jezid kazao je: "Došla je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, delegacija, pa je čuo kako jednog čovjeka među njima zovu Abdul-Hadžer. On ga upita: '*Kako se zoveš?*' 'Abdul-Hadžer'²⁹, odgovori ovaj, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na to mu reče: '*Ne! Ti si Abdullah*'"^{30,31}

²⁶ Bilježi Ahmed u *Musnedu*,1/283.

²⁷ Bilježi El-Buhari, vidjeti: *Fethul-bari*, 6108.

²⁸ *El-Fethur-Rabbani*, 14/ 164.

²⁹ Rob kamena.

³⁰ Allahov rob.

Uzimanje u obzir statusa osobe koja pristupa ispravljanju grešaka

Od nekih ljudi prihvata se ono što se od drugih ne prihvata jer imaju mjesto koje drugi nemaju ili imaju vlast nad onim čiju grešku ispravljaju, kao što je slučaj sa roditeljem u odnosu na dijete, učiteljem u odnosu na učenika, službenim kontrolorom u odnosu na onoga za čiju je kontrolu zadužen. Nisu isti veliki i mali, ni onaj ko ti je blizak i onaj koga ne poznaješ, niti onaj ko ima vlast i onaj ko nema vlast.

Poznavanje ovih razlika pomaže onome koji teži popravljaju da stavi stvari na pravo mjesto i napravi ispravnu procjenu, tako da njegova kritika i ispravljanje greške ne dovede do većeg zla i veće greške.

Položaj i poštovanje osobe koja ispravlja grešku kod onoga čiju grešku ispravlja veoma je važno za određivanje stepena žestine i blagosti u obraćanju.

Iz ovoga možemo izvući dva korisna zaključka:

a) Onaj kome je Allah dao položaj i vlast treba da to iskoristi za pozivanje na dobro i odvracanje od zla, i za podučavanje ljudi.

On treba shvatiti da je njegova odgovornost velika, jer ljudi, obično, od njih prihvataju savjet više nego od drugih, stoga su oni u mogućnosti učiniti više nego drugi.

b) Onaj ko poziva na dobro i odvrća od zla ne smije pogriješiti u procjeni te se staviti na stepen više nego što mu pripada i nastupati sa pozicije svojstava koja ne posje-

---

³¹ Bilježi El-Buhari u *El-Edebul-mufred*, br. 813. Albani ga je ocijenio vjerodostojnim. Vidjeti: *Sahihul-Edebul-mufred* (623).

duje, jer to uzrokuje odbojnost i neprihvatanje savjeta.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poziciju i ugled koji je imao kod ljudi iskorištavao je za upućivanje kritike i podučavanje, i možda je čak učinio nešto što, da je učinio neko drugi, ne bi bilo odgovarajuće. Sljedeći primjer svjedoči u prilog tome.

Prenosi se od Jeiše b. Tihfeta el-Gifarija, on od svoga oca da je rekao: "Bio sam u gostima kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa grupom siromaha. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao je noću da obiđe svoje goste, ugledao me ispruženog na stomaku pa me lagano udario nogom i rekao: 'Nemoj da ležiš na takav način, jer Allah mrzi takav način ležanja.'"

U drugoj predaj stoji da ga je udario nogom, probudio i rekao: "*Na takav način leže stanovnici Vatre.*"³²

Ako je ovakav način ispravljanja greške primjeren u slučaju Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zbog njegovog položaja, on nije primjeren u slučaju bilo koga drugog. Nijedna osoba koja želi ispraviti drugome grešku u načinu ležanja, ako ga šutne nogom i probudi iz sna, ne može očekivati da ovaj prihvati savjet i da mu još zahvali. Isti slučaj je i sa udaranjem rukama ili gađanjem kamenčićima i tome slično.

Takvo nešto činili su i neki dobri prethodnici, a to zavisi od njihovog položaja kod ljudi. Evo nekih primjera:

a) Bilježi Ed-Darimi od Sulejmana b. Jesara da je u Medinu došao čovjek po imenu Sebig te je počeo zapitkivati o manje jasnim kur'anskim ajetima. Kada je za to čuo

---

³² Bilježi Ahmed, vidjeti: *El-Fethur-Rabbani*, 14/244-245; i Et-Tirmizi, br. 2798, valorizacija: Ahmed Šakir. Ebu Davud, *Kitabul-edeb*, br. 5040, izdanje Ed-Deas. Albani je ovaj hadis ocijenio vjerodostojnim u *Sahihul-Džami'a*, 2270-2271.

Omer, radijallahu anhu, pripremio je palmine prutove i poslao po njega. Kada mu je došao, upita ga je: "Kako se zoveš?" "Ja sam Allahov rob Sebig", odgovorio je. "A ja sam Allahov rob Omer", rekao je Omer, radijallahu anhu, te uzeo jedan od onih pruteva i stao ga tući sve dok mu nije raskrvavio glavu. Tada Sebig reče: "Dovoljno mi je, vladaru pravovjernih, nestalo je iz moje glave onoga što me je nagonilo na ova pitanja."³³

b) Bilježi El-Buhari da je Ibn Ebi Lejla rekao: "Huzejfe b. El-Jeman, radijallahu anhu, bio je u Medainu. Zatražio je vode te mu Dihkan donese srebrenu čašu, a Huzejfe je uzeo i baci na njega, a zatim reče: 'Čašu sam bacio na njega jer sam mu zabranio korištenje srebrenog posuđa, ali se on toga nije okanio. A Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio nam je svilu i brokat, i pije iz zlatnih i srebrenih posuda, i rekao je: 'To je za njih (nevjernike) na ovome svijetu, a za vas na onome (ahiretu).'"³⁴

U predaji koju bilježi Ahmed stoji da je Abdurrahman Ibn Ebi Lejla rekao: "Izašao sam sa Huzejfom, radijallahu anhu, u neki predio, pa je zatražio vode. Dihkan donese posudu od srebra, a Huzejfe mu je baci u lice. Rekli smo: 'Šutite, šutite! Jer da smo ga pitali zašto je to učinio, ne bi nam odgovorio, pa smo zašutjeli. Nakon nekog vremena upitao nas je: 'Znate li zašto sam mu bacio posudu u lice?' 'Ne znamo', kazali smo. 'Bio sam mu to zabranio', odgovorio je. Spomenuo je da je to Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio i kazao: '*Nemojte piti iz srebrenog posuđa.*' Muaz je rekao: '*Nemojte piti iz srebrenog i zlatnog*

---

³³ *Sunenu Ed-Darimi*, valorizacija: Abdullah Hašim Jemani, 1/51, br. 146.

³⁴ *Fethul-bari*, br. 5632.

posuđa, i nemojte odijevati svilu i brokat. To je za njih na ovome svijetu, a za vas na onome."³⁵

c) Bilježi El-Buhari da je Sirin tražio od Enesa b Malika, radijallahu anhu, a bio je njegov rob, da otkupi svoju slobodu, a imao je mnogo imetka. Enes je to odbio pa je Sirin otišao Omeru, radijallahu anhu, koji je rekao Enesu: "Pristani da se otkupi!" Enes je odbio, a Omer ga je udario bičem i proučio mu ajet:

﴿وَالَّذِينَ يَبِغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَابَوْهُمْ إِن عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا وَأَنُوهُمْ مِن مَّالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ﴾

'...A s onima u posjedu vašem koji žele da se otkupe, ako su u stanju da to učine, o otkupu se dogovorite. I dajte im nešto od imetka koji je Allah vama dao...'³⁶

Nakon toga pristao je da se dogovore o otkupu."³⁷

d) Bilježi En-Nesai da je Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, klanjao, a Mervanov sin je prošao ispred njega. On ga je pokušao spriječiti, ali se nije vratio, na što ga je Ebu Seid udario. Dječak je izašao iz mesdžida plačući i otišao Mervanu te ga obavijestio šta se desilo. Mervan je upitao Ebu Seida: "Zašto si udario svoga bratića?" "Nisam udario njega nego sam udario šejtana! Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: 'Ako budete u namazu pa neki čovjek htjedne da prođe ispred vas, pokušajte ga spriječiti koliko možete, a ako se ne vrati, borite se protiv njega jer je to šejtan.'³⁸

³⁵ Bilježi Ahmed u *Musnedu*, 5/396.

³⁶ En-Nur, 33.

³⁷ Vidjeti: *Fethul-bari*, 5/184.

³⁸ *El-Mudžteba min Sunenun-Nesai*, 8/61. Albani ga je ocijenio vjerodostojnim u *Sahih Sunenun-Nesai*, br. 4518.

e) Bilježi Ahmed od Ebu En-Nadra da je rekao: "Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, žalio se na bolove u nozi. Ušao je njegov brat i zatekao ga kako leži stavivši nogu preko noge, pa ga je udario rukom po nozi koja ga je boljela, što Ebu Seidu pričinio velike bolove. 'Povrijedio si me! Zar nisi znao da me ova noga boli?', reče Ebu Seid. 'Jesam', odgovori mu brat. 'Pa šta te navelo da to uradiš?', upitao je Ebu Seid. Brat mu odgovori: 'Zar nisi čuo da je to Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio.'³⁹

f) Bilježi imam Malik od Ebu Zubejra el-Mekkija da je neki čovjek zaprosio sestru drugog čovjeka, pa mu je ovaj spomenuo da je ona počinila blud. Vijest o tome dospjela je do Omera b. El-Hattaba, radijallahu anhu, pa ga je pretukao, ili je htio da ga pretuče, govoreći mu: "Šta ti imaš s tom vijesti?"⁴⁰

g) Imam Muslim bilježi u svom *Sahihu*⁴¹ od Ebu Ishaka da je kazao: "Sjedio sam u Velikom mesdžidu (u Kufi u Iraku) sa El-Esvedom b. Jezidom i Eš-Ša'bijem. Eš-Ša'bi je citirao hadis koji prenosi Fatima bint Kajs, radijallahu anha, a u kojem stoji da joj Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kad se razvela od svoga muža, nije odredio da tokom iddeta ima pravo na stanovanje u muževom domu, niti pravo na izdržavanje. El-Esved je zgrabio šaku kamenčića, obasuo ga njima i rekao: 'Teško tebi, kako pričaš takvo nešto! Omer, radijallahu anhu, rekao je: 'Nećemo ostaviti Allahovu Knjigu i sunnet našeg Poslanika zbog riječi žene

³⁹ Bilježi Ahmed u *Musnedu*, 3/42/11393. Šuajb Arnaut u svojoj valorizaciji hadisa *Musneda* imama Ahmeda ocijenio je ovaj hadis sahihom li gajrihi.

⁴⁰ Bilježi Malik u *Muvveti*, br. 1553, sa rivajetom Ebu Mus'aba ez-Zuhrija.

⁴¹ *Sahih Muslim*, br. 1480.

za koju ne znamo je li dobro zapamtila ili je zaboravila! Njoj pripada pravo na stanovanje i izdržavanje jer je Allah kazao:

﴿لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يُخْرِجَنَّ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَحِشَةٍ مُبِينَةٍ﴾

'Ne tjerajte ih iz stanova njihovih – a ni one neka ne izlaze – osim ako očito sramno djelo učine.'⁴² "

h) Bilježi Ebu Davud u svome *Sunenu*, sa lancem prenosilaca u kojem su dvojica ocijenjeni kao prihvatljivi, da su dvojica ljudi ušla u mesdžid, a Ebu Mes'ud el-Ensari sjedio je u halki. Upitali su: "Hoće li neko presuditi između nas?" "Ja ću?", javio se jedan čovjek iz halke. Ebu Mes'ud je uzeo šaku kamenčića, bacio ih na njega i rekao: "Polahko! Nekad je bilo pokuđeno da se ljudi utrkuju ko će presuditi među parničarima."⁴³

Primjećujemo da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ponekad, u prijekoru nekih svojih bliskih ashaba, bio oštriji nego prema beduinima ili nepoznatim osobama, što je odraz mudrosti i ispravne procjene stanja prilikom upućivanja prijekora.

Postoji razlika između onoga koji griješi iz neznanja i onoga koji zna da griješi

Jedna od priča koja jasno upućuje na to jeste i priča Muavije b. El-Hakema es-Sulemija, radijallahu anhu. Naime,

⁴² Et-Talak, 1.

⁴³ Bilježi Ebu Davud, *Kitabul-akdijeh, Babu fi talebil-kadai vet-teserru'i ilejh*, br. 3579. Šejh Albani ocijenio je hadis slabim. Šejh Abdul-Muhsin el-Abbad u komentaru ovog hadisa rekao je: "Hadis je slab zbog prisutnosti prenosilaca u senedu o kojima postoji govor među islamskim učenjacima. Međutim, značenje predanja je ispravno. Pokuđeno je da čovjek žuri, nastoji i priželjkuje da ide ispred drugih s odgovorom, a oni su preči od njega."

on je došao iz pustinje u Medinu ne znajući da je zabranjeno pričanje u namazu. Kaže Muavija: "Klanjao sam za Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kada neki čovjek kihnu te mu ja reko: 'Allah ti se smilovao!', a ljudi me prostrijeliše pogledima. 'Majke vas vaše nemale, zašto me tako gledate!', reko im ja. Na to oni počeh da udaraju rukama po svojim bedrima, pa kad vidjeh da me ušutkuju, ušutio sam.⁴⁴ Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – draži mi je i od oca i od majke, završio namaz, a nisam vidio učitelja ni prije ni poslije njega da ljepše podučava od njega – Allaha mi, niti se namrgodio na mene, niti me udario, niti me izgrdio, samo je rekao: '*Nije ispravno da se u namazu kaže bilo šta od ljudskog govora, nego samo slavljenje i veličanje Allaha, i učenje Kur'ana.*'"⁴⁵

Dakle, nezalicu treba podučiti, onome koji ima nejasnoće po određenom pitanju, te nejasnoće treba pojasniti, nemarnoga treba podsjetiti, a onoga koji je ustrajan u grijehenu treba savjetovati. Neprihvatljivo je da se jednako postupa pri kritiziranju osobe koja zna da je ono što radi pogrešno i osobe koja to ne zna. Grubost prema nezalici vrlo često ga navodi da odbije poslušati, a sasvim drugačije je ako se prvo mudro i blago poduči, jer nezalica ne vidi da je pogriješio. Njegovo stanje govori onome koji ga kritizira: "Zašto me ne podučiš prije nego što nasrneš na mene!"

Ponekad čovjek pogriješi a da toga nije ni svjestan, štaviše, smatra da je u pravu. To se mora uzeti u obzir.

Imam Ahmed u *Musnedu* bilježi od Mugire b. Šu'beta, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jeo neku hranu, zatim je proučen ikamet za namaz.

⁴⁴ Tj. htio sam da im odgovorim, ali sam se suzdržao i ušutio sam.

⁴⁵ *Sahih Muslim*, valorizacija: Fuad Abdul-Baki, br. 537.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao je, a već je bio abdestio. "Donio sam mu vodu da se njome abdesti, a on me izruži i reče: 'Nazad!' To mi, Boga mi, teško pade, pa kada je završio namaz, požalim se Omeru. On reče: 'Allahov Vjerovjesniče, Mugiri je teško što si ga naružio i boji se da osjećaš nešto loše prema njemu.' *'Ne osjećam prema njemu ništa drugo osim dobro'*, odgovori Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, *'ali mi je donio vodu da se abdestim, a bio sam jeo, pa da sam se abdestio, to bi ljudi nakon mene stalno činili.'*"⁴⁶

Primjetno je da Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, kritiziranje ovih časnih ashaba nije u njima pobuđivalo negativne naboje koji dovode do mržnje i izbjegavanja, nego naprotiv, to je kod njih izazivalo pozitivne reakcije, tako da bi jedan od njih, kada bi ga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, iskritizirao, osjećao strah i žalost, korio bi samoga sebe i živio s velikom nelagodnom, i ne bi se tih osjećaja oslobodio sve dok se ne bi uvjerio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zadovoljan s njime.

Iz ove priče također je primjetno i to da Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, kritiziranje Mugire nije bilo zbog ljutnje prema Mugiri, nego iz saosjećanja prema ljudima, i jer je želio da ih podučí, kako ne bi smatrali obaveznim nešto što nije obavezno i time sebi pričinjavali poteškoće.

---

⁴⁶ Bilježi Ahmed u *Musnedu*, 4/253/18244. Šuajb Arnaut ocijenio je hadis dobrim.

Različito se tretira greška koja je rezultat idžtihada i greška koja je učinjena namjerno, ili iz nemara, ili zbog neodgovornosti

Bez sumnje, prvi ne zasluđuje prijekor, štaviše, bit će nagrađen jednom nagradom ako je bio iskren i trudio se doći do ispravnog rješenja.

Jer, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *"Kada sudija donese presudu nakon uloženog truda, ako presudi ispravno, imat će dvije nagrade, a ako pogriješi, imat će jednu."*⁴⁷

Za razliku od onoga koji griješi namjerno ili usljed neodgovornosti prema vjerskim obavezama, ali ni prema ovoj dvojici nije isti pristup: prvi se podučava i savjetuje, a drugi se savjetuje i kritizira.

Čovjek ima pravo na opravdanje za grešku u idžtihadu samo ako je kompetentna osoba⁴⁸, ali ne i ako daje fetve bez znanja, ili ne uzima u obzir okolnosti. Zato je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, oštro kritizirao osobe koje su pogriješile u slučaju čovjeka koji je imao otvorenu ranu na glavi.

Bilježi Ebu Davud od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: "Bili smo na putovanju. Jedan od nas razbio je glavu o kamen, a zatim se odžunupio u snu. 'Imam li olakšicu da uzmem tejemum?', upitao je svoje društvo. Odgovorili su mu: 'Smatramo da nemaš olakšicu jer imaš dovoljno vode.' Čovjek se okupao, što je dovelo do toga da umre. Kad smo

⁴⁷ Bilježi Et-Tirmizi, valorizacija: Ahmed Šakir, br. 1326. Ebu Isa et-Tirmizi rekao je: "U ovom obliku hadis je hasen-garib."

⁴⁸ Iako je činio idžtihad u pitanjima u kojima je idžtihad dozvoljen (op. prev.).

došli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestili su ga o tome, a on je rekao: '*Ubiše ga, Allah ih ubio! Zašto nisu pitali ako nisu znali, pitanje je lijek za neznanje!*'⁴⁹

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, također je rekao da postoje tri vrste sudaca: jedan će u Džennet, a dvojica u Vatru. Čovjek koji zna istinu i po njoj sudi – ući će u Džennet, čovjek koji zna istinu ali presudi suprotno – ući će u Vatru, i čovjek koji ne zna ali sudi među ljudima – ući će u Vatru.⁵⁰ Tako da ni ovaj treći nema opravdanja.

Mjerilo po kojem se određuje stepen ukora za počinjenu grešku jeste i stanje sredine u kojoj se desila, u pogledu raširenosti sunneta ili novotarije. Kao što, također, zavisi i od toga koliko je neka negativnost pustila korijene u određenoj sredini, i da li postoji neko ko zagovara da je to dozvoljeno, bilo da se radi o nezalici ili o učenjaku kojeg ljudi cijene, a koji je pretjerano popustljiv.

To što je čovjek htio da uradi dobro pa pogriješio nije zapreka da mu se ukaže na grešku

Amr b. Jahja rekao je: Čuo sam svoga oca da je pričao kako je njegov otac rekao: "Sjedili bismo pred vratima Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu, prije dnevnog namaza, pa kad bi izašao, išli bismo za njim u mesdžid. Došao je Ebu Musa el-Eš'ari, radijallahu anhu, i upitao nas: 'Je li izašao Ebu Abdurrahman.' 'Nije', odgovorili smo, pa je

⁴⁹ *Sunen Ebu Davud, Kitabut-tahareh, Bab: El-Medžruhu jetejmemmu.* Albani ga je ocijenio dobrim ukazavši da je dodatak na kraju hadisa slab. Vidjeti: *Sahih Ebu Davud*, br. 325.

⁵⁰ *Sunen Ebu Davud*, br. 3573. Albani ga je ocijenio vjerodostojnim u djelu *Irvaul-galil*, br. 2164.

sjeo s nama. Kad je izašao, svi smo ustali pred njega pa mu Ebu Musa reče: 'Ebu Abdurrahmane, malo prije sam u mesdžidu vidio nešto što mi se nije svidjelo, a hvala Allahu, nisam vidio nikakvo zlo.' 'Šta je to?', upitao ga je. 'Ako poživiš i sam ćeš vidjeti!', reče Ebu Musa i nastavi: 'Vidio sam u mesdžidu grupe ljudi koji čekaju namaz sjedeći u halkama, u njihovim rukama su kamenčići i u svakoj halki ima jedan čovjek koji im govori: 'Izgovorite sto puta Allahu ekber', pa to izgovore sto puta. Zatim im kaže: 'Recite la ilahe illallah, sto puta', a onda to oni izgovore sto puta. Tada im on kaže: 'Recite sto puta subhanallah', te oni sto puta izgovore subhanallah.' Abdullah b. Mes'ud ga upita: 'Šta si im ti rekao.' 'Nisam im rekao ništa! Čekao sam da čujem tvoje mišljenje i da vidim tvoju odluku', odgovori Ebu Musa. 'Zašto im nisi rekao da broje svoja loša djela i garantirao im da se njihova dobra djela neće zagubiti', reče i krenu prema mesdžidu, a mi krenusmo za njim. Prišao je jednoj od tih halki, stao ispred njih i upitao ih: 'Šta to radite?' 'Ebu Abdurrahmane, s ovim kamenčićima brojimo koliko puta smo izgovorili tekbir⁵¹, tehlii⁵² i tesbih⁵³', odgovoriše mu. 'Bolje vam je da brojite svoja loša djela, a ja vam garantiram da se nijedno vaše dobro djelo neće zagubiti kod Allaha! Teško vama, o ummete Muhammedov, kako brzo se upropastiste! Evo brojnih ashaba vašeg Vjervjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, još uvijek među vama, njegova odjeća se još nije ni pohabala, njegovo posuđe još se nije razbilo. Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, vi ili ste u vjeri koja je bolja od Muhammedove vjere, ili ste otvorili vrata zablude!' 'Tako nam Allaha, Ebu Abdurrahma-

---

⁵¹ *Tekbir* – izgovaranje Allahu ekber.

⁵² *Tehlii* – izgovaranje la ilahe illallah.

⁵³ *Tesbih* – izgovaranje subhanallah.

ne, željeli smo samo da učinimo dobro', odgovoriše oni. Na to im Abdullah b. Mes'ud, radijallahu anhu, reče: 'Koliko je onih koji žele dobro ali ga ne postignu! Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pričao nam je da će se pojaviti ljudi koji će učiti Kur'an a on neće prelaziti dalje od njihove ključne kosti. Ne znam, Boga mi, možda će većina njih biti iz vaše skupine.' Zatim se okrenu i ode od njih."

Kaže Amr b. Seleme: "Vidjeli smo većinu ljudi iz tih halki kako se bore protiv nas u bitki na Nehrevanu (mjesto blizu Bagdada) zajedno sa haridžijama."⁵⁴

Pravednost pri upozoravanju na greške bez protekcije prema bilo kome

Kaže Allah:

﴿ وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ۗ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ذَٰلِكُمْ وَصَّانِعُكُمْ بِهِ ۗ لَعَلَّكُمْ

تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٢﴾

"...i kad govorite, pravedno govorite, pa makar se ticalo i srodnika, i da obaveze prema Allahu ne kršite – eto, to vam On naređuje da biste to na umu imali."⁵⁵

I kaže:

﴿ وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ ۗ ﴾

"...i kada ljudima sudite, da pravično sudite."⁵⁶

⁵⁴ *Sunenu Ed-Darimi*, br. 210, valorizacija: Abdullah Hašim Jemani. Albani je lanac prenosilaca ovog hadisa ocijenio vjerodostojnim u *Silsiletul-ehadisis-Sahih*a, pod rednim brojem 2005. Vidjeti: *Medžmeu'z-zevaid*, El-Hejsemi, 1/181.

⁵⁵ El-En'am, 152.

⁵⁶ En-Nisa', 58.

Usama b. Zejd, radijallahu anhu, bio je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, miljenik, sin njegovog miljenika, ali to Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nije spriječilo da ga oštro ukori kada je pokušao da se zauzme za neizvršenje jedne šerijatske kazne.

Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je Kurejšije zabrinuo slučaj jedne žene koja je počinila krađu u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom oslobađanja Mekke. Zapitali su se ko bi mogao da se zauzme za nju kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa rekoše: "Na to se ne smije usuditi niko drugi do Usama b. Zejd, miljenik Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem."

Doveli su je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, te Usama b. Zejd počeo govoriti zauzimajući se za nju. Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, lice promijenjeno boju: "*Zar se zalažeš za neizvršenje šerijatske kazne!?*", reče mu. Usama zamoli: "Allahov Poslaniče, moli Allaha da mi oprost." Navečer, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustade da održi govor, zahvali se Allahu onako kako samo Njemu dolikuje i reče: "*A zatim: Oni koji su bili prije vas uništeni su jer kada bi među njima ukrao onaj ko je plemenitog roda, ostavili bi ga na miru, a kada bi ukrao slabić, izvršili bi nad njim propisanu kaznu. Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, kada bi Fatima, kćerka Muhammedova, ukrala, ja bih joj odsjekao ruku.*" Zatim je naredio da se onaj ženi odsiječe ruka.⁵⁷

U predaji koju bilježi En-Nesai od Aiše, radijallahu anha, stoji da je rekla: "Jedna žena je posuđivala nakit tako što bi tražila od svojih komšinica da u njeno ime posude od

⁵⁷ Bilježe El-Buhari i Muslim, a ovo je predaja koju bilježi Muslim, br. 1688.

drugih, zatim bi to poricala, a nakit bi prodavala i uzimala njegovu protuvrijednost. Dovedi su je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a njena porodica zamoli Usamu b. Zejda, radijallahu anhu, da se založi za nju, te se Usama obrati Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, zauzimajući se za nju. Dok mu je Usama govorio, lice Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, promijeni boju, a zatim mu reče: *'Zar mi se obraćaš zalažući se za neizvršenje šerijatske kazne!?' Usama reče: 'Allahov Poslaniče, moli Allaha da mi oprosti.'* Te noći Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, održa govor u kojem zahvali Allahu onako kako samo Njemu dolikuje i reče: *'A zatim: Oni koji su bili prije vas uništeni su jer kada bi među njima ukrao onaj ko je plemenitog roda, ostavili bi ga na miru, a kada bi ukrao slabić, izvršili bi nad njim propisanu kaznu. Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, kada bi Fatima, kćerka Muhammedova, ukrala, ja bih joj odsjekao ruku.'* Zatim naredi da se onoj ženi odsiječe ruka.⁵⁸

Ovakav Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, stav prema Usami, radijallahu anhu, odraz je njegove pravednosti, te ukazuje na to da je za njega Allahov zakon iznad ljubavi prema bilo kojoj osobi. Jer čovjek, ako želi, može oprostiti greške koje se tiču njega lično, ali ne može oprostiti ili štiti onoga ko je prekršio šerijat.

Neki ljudi, ako pogriješi njihov rođak ili prijatelj, ne kore ga kao što kore nekoga koga ne znaju. Zbog toga u ophođenju može doći do pristrasnosti i diskriminacije koja je šerijatom zabranjena, i možda čak pređe preko greške svoga prijatelja, a prema drugima bude oštar.

---

⁵⁸ Bilježi En-Nesai u *Sunenu*, br. 4898. Vidjeti: *El-Mudžteba min Sunenun-Nesai*, 8/73, izdanje Darul-Fikr. Albani ga je ocijenio vjerodostojnim u *Sahihu Sunenun-Nesai*, br. 4548.

*Oko koje voli na sve mane slijepo je,
ali zato oko mržnje sve ih pokazuje.*

Ovo se, također, odražava i na percepciju ljudskih postupaka: ako se radi o dragoj osobi, njen postupak se shvata na jedan način, a ako se radi o nekom drugom, onda se isti postupak razumijeva sasvim drugačije.

Sve ovo prethodno spomenuto odnosi se na situacije istog nivoa, jer postoje razlike u tome šta je u kojoj situaciji relevantno, o čemu će biti riječi.

Sustezanje od ispravljanja greške koje vodi ka većoj grešci

Poznato je šerijatsko pravilo da treba tolerirati manju štetu kako bi se spriječilo izazivanje veće štete. Tako će daija preći preko određene greške kako njeno ispravljanje ne bi dovelo do veće greške.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tolerirao je munafike, nije ih ubio iako je njihovo nevjerstvo bilo jasno, trpio je njihova uznemiravanja da ljudi ne bi rekli kako Muhammed ubija svoje ashabe, jer njihovo stanje nije bilo poznato svakome.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije srušio Kabu da bi je izgradio na temeljima Ibrahima zato što su Kurejšije tek bili primili islam, pa se bojao da to njihovi umovi neće moći prihvatiti, stoga je objekat ostavio onakvim kakav jeste i pored svih nedostataka, ostavivši i vrata uzdignuta i zaključana od običnog svijeta, iako je to u neku ruku nepravda.

Allah je zabranio omalovažavanje politeističkih božanstava, bez obzira što je to dobro djelo i pokornost Allahu,

ako bi to dovelo do omalovažavanja Allaha, jer je to najružnije djelo.

Ako će ispravljanje greške u datom momentu uzrokovati veću grešku ili veće zlo, daija treba da pređe preko toga ili odgodi ispravljanje za drugo vrijeme, ili promijeni sredstvo. To se ne smatra propustom niti slabošću, sve dok je na to potaknut lijepom namjerom i ne boji se ničijeg prijekora kad je u pitanju Allahova vjera, i sve dok to čini za dobrobit vjere, a ne zbog straha i kukavičluka.

Primjetno je da je jedan od razloga koji pri ispravljanju određenih pogreški dovode do pojave većih grešaka preveliki entuzijizam uz nedostatak mudrosti.

Razumijevanje prirode iz koje je nastala greška

Neke greške nije moguće potpuno ukloniti zbog same prirode čovjeka, ali ih treba umanjiti i ublažiti, jer bi njihovo potpuno ispravljanje izazvalo katastrofu. Takav slučaj je naprimjer sa ženom, kao što se pojašnjava u hadisu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao: *"Žena je stvorena od krivog rebra i ne možeš je ispraviti. Ako želiš da ugodno živiš s njom, ostavit ćeš je sa njenom iskrivljenošću, a ako pokušaš da je ispraviš, slomit ćeš je. A razvod braka je njen slom."*⁵⁹

U drugoj predaji: *"Lijepo se odnosite prema ženama! Zaista su one stvorene od rebra, a najzakrivljeniji dio rebra su njegovi vrhovi. Ako ga pokušaš ispraviti, slomit ćeš ga, a ako ga ostaviš, ostak će iskrivljeno. Stoga se lijepo odnosite prema ženama."*⁶⁰

⁵⁹ Bilježi Muslim, od Ebu Hurejre, br. 1468.

⁶⁰ Bilježi El-Buhari, od Ebu Hurejre. Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 5186.

Ibn Hadžer, rahimehullahu te'ala, rekao je: "Kao da je u njegovim riječima *'lijepo se odnosite prema ženama'* poruka da je ispravlja s blagošću kako je ne bi slomio usljed pretjerivanja, ali ne da ostavlja ispravljanje pa da tako ostane iskrivljenom. Iz ovog hadisa uzima se propis da će je ispraviti ako je njena priroda, u kojoj je stvorena, navede da radi grijeha ili ostavi obavezna djela, a ako su u pitanju dozvoljene stvari, ostavit će je u njoj iskrivljenosti. Također, hadis ukazuje na to da je dozvoljeno laskanje radi pridobijanja ljudi i zbližavanja srca. Isto tako hadis upućuje na to da ženama treba praštati i strpljivo podnositi njihovu iskrivljenost. Ko bude želio da ih ispravi, neće s njima živjeti ugodno, a čovjeku je potrebna žena da uz nju nađe smiraj i da mu bude potpora u životu. Otuda, kao da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Čovjek ne može sa ženom živjeti ugodnim životom osim ako bude strpljiv s njom."⁶¹

Pravljenje razlike između greške u vjeri i greške prema osobi

Ako nam je vjera draža od nas samih, trebamo da je branimo, čuvamo i radi nje se srdimo više nego što se srdimo radi sebe i branimo sebe lično. Odras pomanjkanja vjerskog žara jeste da se čovjek srdi zbog lične uvrede, a ne srdi se kada neko napadne Allahovu vjeru, ili je pak brani stidljivo.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mnogo je opraštao onima koji su grijeshili prema njemu lično, posebno neotesanim beduinima, da bi pridobio njihova srca.

---

⁶¹ *Fethul-bari* 9/954.

Bilježi El-Buhari u svome *Sahihu* od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao: "Išao sam sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, a na njemu je bio nedžranski ogrtač tvrdog poruba. Priđe mu neki beduin i povuče ga za ogrtač tako jako da sam vidio tragove poruba na plećima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Zatim mu reče: 'O Muhammede, naredi da mi se dadne nešto od Allahovog imetka koji je kod tebe!' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenu se prema njemu, nasmiješi se i naredi da mu se daju darovi."⁶²

Međutim, kada bi se radilo o grešci u vjeri, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, srdio bi se radi Allaha, a primjere za to navest ćemo kasnije.

Pravljenje razlike među počiniocima prijestupa, između onoga ko je od prije poznat po činjenju dobrih djela i lijepom ponašanju, čije greške iščeznu u moru dobrih djela, i okorjelog grješnika

Onome ko je otprije poznat po dobrim djelima tolerira se ono što se ne može tolerirati velikom grješniku. O ovome svjedoči jedan događaj vezan za Ebu Bekra es-Siddika, radijallahu anhu. Naime, prenosi se od Esme, Ebu Bekrove kćerke, da je rekla: "Uputili smo se sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na hadždž i kad smo stigli u El-Ardž⁶³, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaustavio se da se odmori te se i mi zaustavimo. Aiša, radijallahu anha, sjela je pored Allahovog Poslanika,

---

⁶² *Fethul-bari*, 5809.

⁶³ Predio u oblasti Tihame, na području današnje Saudijske Arabije.

sallallahu alejhi ve sellem, a ja sam sjela pored svoga oca. Na ovom putovanju Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu Bekr, radijallahu anhu, su svoje putne potrepštine imali natovarene na istoj devi koja je bila sa Ebu Bekrovim slugom te je Ebu Bekr očekivao da se ovaj pojavi. Sluga se konačno pojavio, ali bez deve i Ebu Bekr ga upita: 'Gdje je deva?' 'Izgubio sam je sinoć', odgovori sluga. 'Jedna deva i ti da je izgubiš?!', reče Ebu Bekr i stade ga tući, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, osmjevivao se i govorio: *'Gledajte ovog hadžije šta radi!'*" Ibn Ebu Zur'a je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije uradio ništa drugo osim što se osmjevivao i govorio: *'Gledajte ovog hadžije šta radi.'*"⁶⁴

Treba uzeti u obzir i stanje počinioca greške, je li ugledna ličnost ili osoba u vlasti

Sve ove norme o kojima treba voditi računa nisu u suprotnosti sa pravednim postupanjem sa svima, na koje smo prethodno ukazali.

Kada dijete pogriješi treba ga ispraviti na način koji odgovara njegovoj dobi

Bilježi El-Buhari od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Hasan, sin Alije, stavio u usta datulu koja je bila od sadake. "*Kikh, kikh!*"⁶⁵, reče mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve

⁶⁴ *Sunen Ebu Davud, Kitabul-menasik, bab: El-Muhrimu jueddibu gula-mehu.* Albani je ovaj hadis ocijenio dobrim u *Sahih Sunen Ebu Davud*, br. 1602.

⁶⁵ U značenju: "Ispljuni!", ili: "To ne valja!"

sellem, na perzijskom i nastavi: "*Zar ne znaš da mi ne jedemo sadaku?*"⁶⁶

Bilježi Et-Taberani od Zejnebe, kćerke Ebu Seleme, da je ušla kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok se kupao. Kaže Zejneb: "Uzeo je vode u šaku, poprskao me njome po licu i rekao: '*Nazad!*'"⁶⁷

Ovim postaje jasno da rana životna dob djeteta nije zapreka za ispravljanje njegovih grešaka, naprotiv to je lijepa odgojna mjera koja će mu se urezati u sjećanje i biti njegova zaliha za budućnost.

Prvi hadis uči dijete pobožnosti, a drugi normama lijepog ponašanja, u što spada traženje dozvole prije ulaska i zabranjenost gledanja u stidna mjesta.

Također, jedan od divnih primjera poučavanja djece lijepom ponašanju jeste i priča malog dječaka Omera b. Ebi Seleme. Bilježi El-Buhari od njega da je rekao: "Kao dječak sjedio sam u krilu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Grabio sam rukom odasvud iz posude, te mi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Dječāče! Prouči bismillu, jedi desnom rukom, i jedi ispred sebe!*' Od tada, kad god jedem, uvijek tako postupam."⁶⁸

Iz ovog slučaja vidimo da su Vjerovjesnikovi, sallallahu alejhi ve sellem, savjeti dječaku, koji je pogriješio što je uzimao hranu sa svih strana zdjele, bili kratki, jasni i sažeti, te je mogao lahko da ih shvati i zapamti, i toliko su utjecali na čitav dječakov život da je rekao: "Od tada, kad god jedem, uvijek tako postupam."

---

⁶⁶ *Fethul-bari*, br. 3072.

⁶⁷ *El-Mu'džemul-Kebir*, 24/281. El-Hejsemi je rekao: "Lanac prenosilaca ovog hadisa je hasen." Vidjeti: *Medžmeu'z-zevaid*, 1/269.

⁶⁸ *Fethul-bari*, br. 5376.

Maksimalna opreznost prilikom odvrćanja osoba ženskog spola od ružnih djela

Ova opreznost je potrebna zato da se odvrćanje od ružnih djela ne bi protumačilo pogrešno i da se spriječi smutnja. Stoga se ne smije olahko prihvatati razgovor mladića sa djevojkom, čak ni pod isprikom ukazivanja na grešku, odvrćanja od ružnih djela ili podučavanja. Koliko je samo problema iz toga nastalo!

U ovakvim slučajevima treba dati priliku institucijama koje se bave pozivanjem na dobro i odvrćanjem od zla ili starijim osobama da to urade.

Ko bude htio obratiti se ženama želeći ih pozvati na dobro ili odvratiti od zla, prvo će razmisliti ima li koristi od toga i postupiti po mišljenju koje kod njega prevlada. Ako prevlada mišljenje da ima koristi, obratit će im se, u suprotnom suzdržat će se od govora, jer možda ga neke bestidnice optuže za nemoral, a ustvari su one te koje ustrajavaju u zabludi.

Za uspješno odvrćanje od zla i dostavljanje i iznošenje dokaza ključnu ulogu ima stanje društva i ugled onoga koji poziva na dobro i odvraća od zla. U predajama koje slijede nalaze se primjeri za to:

Prenosi se od Ebu Ruhmovog roba koji se zvao Ubejd da je Ebu Hurejre, radijallahu anhu, vidio neku ženu kako je namirisana pošla u mesdžid. "O robinjo Allaha Silnoga, gdje si to pošla?", upitao ju je. "U mesdžid", odgovorila je. "Radi Njega si se namirisala?", upitao ju je. "Da", kazala je žena. Ebu Hurejre, radijallahu anhu, reče joj: "Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: '*Koja god*

se žena namiriše, zatim pođe u mesdžid, Allah joj neće primiti namaz sve dok se ne okupa."⁶⁹

U predaji koju bilježi Ibn Huzejme u svom *Sahihu* stoji: "Pored Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prošla je neka žena, a oko nje se širio miris parfema. 'Gdje to ideš, robinjo Allaha Silnoga?', upitao ju je. Odgovorila je: 'U mesdžid.' 'I namirisala si se?!', upitao je. 'Da', odgovorila je. Ebu Hurejre, radijallahu anhu, reče joj: 'Vrati se i okupaj se, jer sam čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: *Allah neće primiti namaz od žene koja je pošla u mesdžid, a oko nje se širi miris, sve dok se ne vrati i ne okupa se.*"⁷⁰

Kod onoga ko je pogriješio ne smije se izazvati osjećaj da se želi sukob sa njim, jer je važnije pridobiti ljude nego dobiti raspravu

Nakon ovog uvoda, preći ćemo na objašnjenje nekih sredstava i metoda kojima se služio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u ophođenju prema greškama ljudi, koristeći vjerodostojne hadise koje su prenijeli učenjaci.

Postoje i druge stvari o kojima treba voditi računa prilikom ispravljanja grešaka, poput:

- 1- Pravljenje razlike između krupnih i sitnih grešaka,

---

⁶⁹ Bilježi Ibn Madže, br. 4002. Albani ga je ocijenio vjerodostojnim. Vidjeti: *Sahih Ibn Madže*, 2/246.

⁷⁰ *Sahih Ibn Huzejme*, br. 1682. Albani ga je ocijenio dobrim u svojim bilješkama na *Sahih Ibn Huzejme*. Hadis, također, bilježi Ahmed u *Musnedu*, 2/246. Ahmed Šakir ga je ocijenio vjerodostojnim zbog različitih predaja, u svojim bilješkama na *Musned* imama Ahmeda, br. 7350.

kao što je šerijat napravio razliku između velikih i malih grijeha.

- 2- Pravljenje razlike između onoga koji ustrajno ponavlja grešku i onoga ko je u nečemu pogriješio prvi put.
- 3- Pravljenje razlike između onoga koji konstantno griješi i onoga koji griješi povremeno s dužim vremenskim razmacima
- 4- Postoji razlika između onoga ko javno griješi i onoga ko to radi kriomice
- 5- Mora se voditi računa o osobama slabog imana čija srca još treba učvrstiti te ne treba biti žestok prema njima.
- 6- Preče je baviti se prevencijom same greške i njenih uzroka, a ne saniranjem posljedica greške
- 7- Ne treba pretjerivati i preuveličavati grešku
- 8- Ne treba se zamarati otkrivanjem greške i izvlačenjem priznanja od osobe da je pogriješila
- 9- Potrebno je ljudima dati dovoljno vremena da poprave svoju grešku, posebno onima kojima je to navika koju prakticiraju dugi niz godina, ali treba nastaviti da ih konstantno upozorava i popravlja.

DRUGO POGLAVLJE:

Vjerovjesnikove metode ophođenja prema greškama ljudi

Greška se ne smije ignorirati, nego je treba ispraviti što prije

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odmah je pristupao tome, naročito zbog toga što mu nije bilo dozvoljeno da odgodi objašnjenje propisa od trenutka kad nastane potreba za njim, te je bio zadužen da pojasni ljudima istinu, ukaže im na svako dobro i upozori ih na svako zlo.

Očito je iz mnogih prigoda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio hitar u ispravljanju grešaka kod ljudi, poput slučaja čovjeka koji je nepravilno klanjao, kradljivice iz kurejšijskog ogranka Mahzum, siromaha koji je spolno općio za ženom u toku ramazanskog posta, Usame b. Zejda, trojice ljudi koji su htjeli da pretjeraju u nekim dobrim djelima i da postanu isposnici i sl. Ove priče navest ćemo kasnije u toku ove studije.

Ako se ispravljanju greške ne pristupi istog momenta kada se pojavi, to za posljedicu može imati propuštanje ostvarenja nekog dobra ili koristi, a možda se nikad više ne ukaže druga prilika, ili ne bude prigodne situacije, ili oslabi dojam u vezi nekog događaja.

Ispravljanje greške objašnjenjem propisa

Prenosi se od Džerheda, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao pored njega i vidio ga otkrivenog bedra, pa mu je rekao: "*Pokrij svoje bedro jer je ono avret.*"⁷¹

---

⁷¹ *Sunenut-Tirmizi*, br. 2769. Et-Tirmizi je rekao: "Ovaj hadis je hasen." Šejh Albani ga je ocijenio vjerodostojnim. Vidjeti: *Sahih i daif Sunenut-Tirmizi*, br. 2796.

Onoga ko je pogriješio treba uputiti na šerijatske propise i podsjetiti ga na princip koji je prekršio

U vrtlogu grešaka i zbrci koja nastane u tim događajima, šerijatski principi se smetnu sa uma i zasjene ih velika zbivanja, tako da se u ponovnom obznanjivanju islamskoga načela i pojašnjenju šerijatskog pravila nalazi odgovor onome ko je pogriješio i buđenje iz nemara koji je zavladao.

Ako razmislimo o opasnom događaju koji se zbio između muhadžira i ensarija, zbog vatre smutnje koju su raspirili munafici, vidjet ćemo vjerovjesnički primjer za ovo što smo prethodno spomenuli.

Bilježi El-Buhari od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: "Bili smo u jednom pohodu sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u koji se odazvalo mnogo muhadžira. Među muhadžirima je bio i jedan čovjek koji je volio da se mnogo šali te šaleći se nasrnu na jednog ensariju. Ensariju to žestoko naljuti i u svađi počеше dozivati pomoć jedan protiv drugog. Ensarija povika: 'O ensarije!', a muhadžir povika: 'O muhadžiri!' Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izađe i upita: 'Kakvi su to paganski povici?' Zatim upita šta se desilo među njima te ga obavijestiše o postupku onog muhadžira prema ensariji. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na to reče: 'Klonite se toga, ta je pokvareno!'"⁷²

U predaji koju bilježi Muslim stoji: "Neka čovjek pomogne svoga brata bio on nasilnik ili onaj kome je nasilje učinjeno.

---

⁷² Fethul-bari, br. 3518.

Ako bude nasilnik, neka ga spriječi, time će ga pomoći, a ako mu je nasilje učinjeno, neka mu pritekne u pomoć."⁷³

Ispravljanje pogrešnih shvatanja iz kojih nastaju greške

Bilježi El-Buhari da je Humejd b. Ebi Humejd et-Tavil čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da kaže: "Došla su tri čovjeka kod kuća Vjerovjesnikovih supruga da pitaju o Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem, ibadetu. Kad su ih obavijestile, kao da im je to izgledalo malo te rekoše: 'Gdje smo mi u odnosu na Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, njemu su oprošteni svi grijesi, i prošli i budući.'⁷⁴ Jedan od njih reče: 'Od sada ću uvijek klanjati cijele noći.' Drugi reče: 'Ja ću svaki dan postiti.' Treći reče: 'A ja ću se kloniti žena i nikako se neću ženiti.' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dođe im i reče: '*Vi ste oni što su rekli tako i tako? Tako mi Allaha, ja sam bogobojzniji od vas i više se Allaha bojim, ali neke dane postim, a neke ne postim, klanjam noću, ali i spavam, i ženim se.*'"

Bilježi Muslim od Enesa, radijallahu anhu, da su neki Vjerovjesnikovi, sallallahu alejhi ve sellem, ashabi pitali Vjerovjesnikove supruge o njegovom ibadetu u tajnosti, pa neki rekoše da se neće ženiti, neki da neće jesti meso, a neki da neće spavati na postelji. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zahvali Allahu i reče: "*Šta je to s ljudima koji kažu tako i tako. Ja, zaista, klanjam noću, ali i spavam, neke*

⁷³ Muslim, br. 2584.

⁷⁴ Kao da su smatrali, da onaj ko ne zna da su mu grijesi oprošteni, treba da se posveti ibadetu više nego Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nadajući se da će mu biti oprošteno.

dane postim, a neke ne postim, i ženim se ženama. Ko ostavi moju praksu, nije od mene."⁷⁵

Ovdje primjećujemo sljedeće:

- Kad su bili sami, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, savjetovao ih je direktno, a kad je htio da podučí ostale ljude, činio je to indirektno ne spominjući o kome se konkretno radi, nego je rekao: "Šta je to s ljudima?" Time je iskazao samilost prema njima i sakrio njihove mahane, a postigao je korist u općenitom obraćanju.

- Hadis ukazuje na to da treba istraživati život uglednih ljudi da bismo se povelí za njima i uzeli ih za uzor u svojim postupcima. Istraživanje toga je znak mentalne upotpunjenosti i ustrajnosti u duhovnom odgoju.

- Hadis je dokaz da je o korisnim i propisanim stvarima dozvoljeno učiti i od žena ako se ne mogu naučiti od muškaraca.

- U njemu je, također, dokaz da nema smetnje da čovjek priča o svojim dobrim djelima ako se time mogu okoristiti drugi, a ne boji se pritvornosti.

- Pretjerivanje u ibadetu dovodi do toga da čovjeku dosadi ibadet i zbog toga ga potpuno ostavi. Umjerenost je najbolja.⁷⁶

- Generalno, najčešći uzrok grešaka su krive predodžbe. Ko ispravno poima stvari, mnogo će manje griješiti. Očito je iz navedenog hadisa da je razlog, koji je naveo ove ashabe da se odluče za različite vidove isposništva, monaštva i pretjerivanja, njihovo shvatanje da se mora činiti više u odnosu na Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, ibadet, da bi se spasili na onome svijetu, jer je Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, njegov Gospodar oba-

⁷⁵ Sahih Muslim, br. 1041.

⁷⁶ Vidjeti: Fethul-bari, 9/104.

vijestio da mu je oprostio sve grijehе, za razliku od njih. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ispravio je njihovo shvatanje i ukazao im da je on, i pored toga što su mu oprošteni svi grijesi, najbogobojazniji i više se Allaha boji od svih ljudi, te im naredio da se drže njegovog sunneta i da slijede njegov put u ibadetu.

Sličan je i slučaj ashaba po imenu Kehmis el-Hilali, radijallahu anhu, koji prenosi svoju priču: "Primio sam islam i obavijestio o tome Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Došao sam mu nakon godinu dana, a bio sam suhonjav, iscrpljenog tijela. Dugo je zurio u mene, a zatim skrenuo pogled. 'Zar me ne prepoznaješ?', upitao sam. 'A ko si ti?', upitao je on. 'Kehmis el-Hilali', rekoх. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: 'Šta te dovelo u ovo stanje?' 'Od kada sam otišao od tebe svaki dan postim, a noću nikako ne spavam nego klanjam', odgovorio sam. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Pa ko te natjerao da samog sebe patiš!?' 'Posti mjesec strpljivosti (ramazan) i jedan dan u svakom mjesecu.'

'Povećaj mi', rekoх.

'Posti mjesec strpljivosti i dva dana u svakom mjesecu.'

'Povećaj mi, imam snage za više', opet mu rekoх.

'Posti mjesec strpljivosti i tri dana u svakom mjesecu.'⁷⁷

Ponekad je uzrok krivih predodžbi postavljanje pogrešnih mjerila za vrednovanje osoba. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to je marljivo ispravljao i objašnjavao.

U Buharijinom *Sahihu* stoji da je Sehl b. Sa'd es-Saidi, radijallahu anhu, rekao: "Prošao je neki čovjek pored Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, te Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita čovjeka koji je

⁷⁷ *Musned Et-Tajalisi*. Također ga bilježi Et-Taberani u *El-Mu'džemul-Kebir*, 19/194, br. 435. Vidjeti: *Silsiletul-ehadis-Sahihah*, br. 2623.

sjedio s njim: 'Šta misliš o ovome?' 'On je jedan od uglednih ljudi. Allaha mi, on je dostojan da ga se oženi ako zaprosi, a ako posreduje, da se njegovo posredovanje prihvati.' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušuti. Zatim prođe drugi čovjek pa ga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: 'Šta misliš o ovome?' Čovjek reče: 'Allahov Poslaniče, ovo je jedan siromašni musliman. On nije dostojan da ga se oženi ako zaprosi, ni da se njegovo posredovanje prihvati ako posreduje, niti da se poslušava njegov govor ako govori.' 'On je bolji od čitave Zemlje onakvih kao što je onaj prvi!', reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.⁷⁸

U predaji koju bilježi Ibn Madže stoji: "Prošao je neki čovjek pored Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, te Vjerovjesnik reče: 'Šta mislite o ovom čovjeku?' 'Mislimo isto što i ti', odgovoriše. 'Ovo je ugledan čovjek. On zaslužuje da ga se oženi ako zaprosi, da se prihvati njegovo posredovanje ako posreduje, i da se poslušava njegova riječ kada govori.' Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušuti, zatim prođe drugi čovjek pa ih upita: 'Šta mislite o ovome?' Odgovoriše: 'Tako nam Allaha, Allahov Poslaniče, ovo je jedan siromašni musliman. On nije dostojan da ga se oženi ako zaprosi, ni da se prihvati njegovo posredništvo ako posreduje, niti da se poslušava njegova riječ ako govori.' 'On je bolji od čitave Zemlje onakvih kao što je onaj prvi!', reče im Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.⁷⁹

---

⁷⁸ *Fethul-bari*, br. 6447.

⁷⁹ *Sunen Ibn Madže*, valorizacija: Fuad Abdul-Baki, br. 4120.

Ispravljanje greške opominjanjem i zastrašivanjem

Od Džundeba b. Abdullaha, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao izaslanstvo muslimana nekom mušričkom plemenu. Kad su se susreli, mušrici su ih iznenada napali i ubili neke muslimane. Jedan musliman, pričali smo da je to bio Usama b. Zejd, radijallahu anhu, iskoristio je nepažnju jednog mušrika, i kad je podigao sablju da ga ubije, on izgovori: "La ilahe illallah", ali ga ovaj musliman ubi.

Kada je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao glasnik, obavijestio ga je o svemu što se desilo, pa i o tome šta je uradio onaj musliman. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao ga je i upitao: "*Zašto si ga ubio?*" "Allahov Poslaniče", reče čovjek, "napao je muslimane i ubio je toga i toga" – te spomenu imena nekolicine muslimana – "ja sam nasrnuo na njega i kad je vidio da će ga stići sablja, rekao je la ilahe illallah." "*I ubio si ga?!*", upita Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. "Da", odgovorio je. "*Pa šta ćeš uraditi sa la ilahe illallah kad se pojavi na Sudnjem danu?*", reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. "Allahov Poslaniče, moli Allaha da mi oprost", zamoli čovjek.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: "*A šta ćeš uraditi sa la ilahe illallah kad se pojavi na Sudnjem danu?*", i nastavi ponavljati još dugo: "*A šta ćeš uraditi sa la ilahe illallah kad se pojavi na Sudnjem danu?*", ne dodajući ništa više na te riječi.⁸⁰

---

⁸⁰ Bilježi Muslim, valorizacija: Fuad Abdul-Baki, br. 97.

U predaji koju prenosi sam Usama b. Zejd, radijallahu anhu, stoji: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao nas je u jedan pohod. Ujutro smo stigli u Hurekat, u oblasti Džuhejne. Sreo sam jednog čovjeka koji je izgovorio la ilahe illallah, ali sam ga ubio. Kasnije sam osjetio nešto u duši te sam spomenuo taj događaj Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. *'Zar si ga ubio nakon što je izgovorio la ilahe illallah?'*, upitao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, on je to kazao bojeći se oružja.' *'Zar si otvorio njegovo srce da znaš je li to izgovorio bojeći se oružja ili ne!?'*, rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i nastavio je to ponavljati tako dugo da sam poželio da sam tek taj dan primio islam."⁸¹

Jedan od načina ispravljanja greške opomenom jeste podsjećanje na Allahovu moć. Primjer za to nalazimo u predaji koju bilježi Muslim od Ebu Mes'uda el-Bedrija el-Ensarija. On kaže: "Jednom sam tukao svoga roba bičem, kad sam začuo glas iza sebe: *'Znaj, Ebu Mes'ude!'* Od srdžbe nisam prepoznao glas, a kad se približio, vidio sam da je to bio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Govorio je: *'Znaj, Ebu Mes'ude, znaj Ebu Mes'ude!'*..., pa sam bacio bič iz ruke."

U drugoj predaji stoji: "...pa mi je od straha ispao bič iz ruke. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Znaj, Ebu Mes'ude, da je Allah jači od tebe nego što si ti od ovog roba!'*" Kaže Ebu Mes'ud: "Rekao sam: 'Od danas više nikada neću udariti roba!'"

U jednoj predaji stoji: "Kaže Ebu Mes'ud: Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, oslobađam ga radi Allahovog zadovoljstva.' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

---

⁸¹ Bilježi Muslim, br. 69.

'Da to nisi uradio, opekao bi se vatrom', ili je rekao: 'Pržila bi te vatra.'

A u drugoj predaji, koju također bilježi Muslim, stoji: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Tako mi Allaha, Allah je jači od tebe više nego što si ti od ovog roba.*' Ebu Mes'ud reče: 'Oslobađam ga.'"⁸²

Također, bilježi Et-Tirmizi od Ebu Mes'uda el-Ensarija da je rekao: "Jednom sam tukao svoga roba kad sam začuo iza sebe nekoga kako govori: '*Znaj, Ebu Mes'uđe, znaj, Ebu Mes'uđe.*' Okrenuo sam se i vidio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Rekao mi je: '*Allah je jači od tebe više nego što ti od ovog roba.*'" Kaže Ebu Mes'ud: "Od tada nikad više nisam udario roba."⁸³

Pokazivanje samilosti prema onome ko je pogriješio

Ko se bude gorko kajao i jako žalostio, očitujući svoje pokajanje, kao što ponekad čine osobe koje traže fetvu, zaslužuje da se prema njemu iskaže milost.

Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhumu, da je neki čovjek, koji je učinio zihar⁸⁴ od svoje supruge, a zatim imao sa njom spolni odnos, došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: "Allahov Poslaniče, učinio sam zihar od svoje supruge, a zatim sam imao spolni odnos sa njom prije nego što sam učinio propisani iskup od tog prijestupa."

---

⁸² *Sahih Muslim*, br. 1659.

⁸³ Bilježi Et-Tirmizi, br. 1948. Ebu Isa et-Tirmizi rekao je: "Ovaj hadis je hasen-sahih."

⁸⁴ Zihar je izvedenica riječi *ظهر* - leđa, a odnosi se na muževe riječi upućene supruzi: "Ti si meni kao leđa moje majke", tj. nemam seksualne potrebe za tobom. (op. rec.)

njenoj grešci vidljiva je iz vapaja: "Propao sam!" Stoga je zaslužio da mu se ukaže milost.

Predaja koju bilježi Ahmed dodatno nam pojašnjava u kakvom je stanju ovaj čovjek došao da pita o svom slučaju. Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je neki beduin došao udarajući se po licu i čupajući kosu. Vikao je: "Propao sam!" Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upita ga: "A šta te je upropastilo?" "Imao sam spolni odnos sa suprugom u ramazanu", odgovorio je. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita ga: "Imaš li roba da ga oslobodiš?" "Ne", odgovori. Poslanik ga upita: "Možeš li da postiš dva mjeseca uzastopno?" "Ne", odgovori čovjek. Zatim ga Poslanik upita: "Možeš li nahraniti šezdeset siromaha?" Čovjek odgovori: "Ne", i spomenuo je svoje loše materijalno stanje. Kaže Ebu Hurejre, radijallahu anhu: "Došla je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, korpa od palmina lišća (sadržine od petnaest sa'a) – čini mi se – datula: 'Gdje je onaj čovjek što je pitao?', reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. 'Ovdje sam!', javi se on. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: 'Uzmi ovo i podijeli kao sadaku.' 'Allahov Poslaniče, među ovim medinskim kamenjarem nema porodice kojoj je ovo potrebnije od moje!', reče čovjek. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmija se toliko da su mu se mogli vidjeti očnjaci, a zatim mu reče: 'Nahrani s ovim svoju porodicu.'⁸⁷

Ne treba biti ishitren u donošenju suda da je nešto greška

Ovo se desilo Omeru b. El-Hattabu, radijallahu anhu. On

---

⁸⁷ Musned imama Ahmeda, 2/516. El-Fethur-Rabbani, 10/89.

kaže: "Čuo sam Hišama b. Hakima b. Hizama, u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako uči suru Furkan. Pratio sam njegovo učenje i primijetio da mnoge riječi uči drugačije od onoga kako je mene naučio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Zamalo sam ga napao dok je bio u namazu, ali sam se strpio. Kad je predao selam, zgrabio sam ga za ogrtač i rekao: 'Ko je te naučio ovu suru koju sam čuo da učiš?' Odgovorio je: 'Naučio me je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.' 'Nije tačno! Mene je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naučio ovu suru drugačije od onoga kako si ti učio', rekao sam mu i poveo ga Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Rekao sam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: 'Čuo sam ovoga da uči suru Furkan učeći mnoge riječi drugačije nego što si mene naučio!' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Pusti ga, Omere! Uči, o Hišame!*' Proučio mu je onako kako sam ga čuo da uči, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Tako je objavljena.*' Zatim reče: '*Uči, o Omere!*' Proučio sam onako me je naučio. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Tako je objavljena. Zaista je ovaj Kur'an objavljen na sedam narječja pa učite iz njega ono što vam je lahko.*'"⁸⁸

Pedagoške koristi iz ove priče:

1. Traženje da svaki od njih prouči pred drugim i potvrđivanje obojici da su ispravno proučili djelotvornije je od pukog obavještanja da su obojica u pravu i da nijedan nije pogriješio.

2. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je Omeru da pusti Hišama rekavši: "Pusti ga, Omere!", kao što

⁸⁸ Bilježi El-Buhari. Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 4492.

stoji u predaji koju bilježi Et-Tirmizi.⁸⁹ Na taj način Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pripremio ih je da u miru saslušaju jedan drugog. To, također, pokazuje da je Omer reagirao ishitreno.

3. Učenik ne smije biti brzoplet u osudi onoga od koga čuje stav suprotan onome što je on naučio, nego mora dobro ispitati, jer možda je to jedan od utemeljenih stavova islamskih učenjaka.

Također, vezano za ovu temu, ne smije se biti brzoplet u kažnjavanju.

Bilježi En-Nesai od Abbada b. Šurahbila da je rekao: "Došao sam u Medinu sa svojim amidžićima. Ušli smo u jednu baštu te sam ubrao neke plodove i oljuštio ih. Vlasnik bašte nas je uhvatio, oduzeo mi odjeću i istukao me. Došao sam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i zamolio ga da me pomogne protiv njega. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je po njega. Kad su ga doveli, upitao ga je: 'Zašto si to uradio?' Čovjek reče: 'Allahov Poslaniče, ušao je u moju baštu, ubrao iz nje plodove i oljuštio ih.' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: 'Nisi ga naučio ako nije znao, niti si ga nahranio ako je bio gladan! Vрати mu njegovu odjeću!' Još je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da mi da tovar ili pola tovara od plodova."⁹⁰

Ovaj slučaj nas uči da nam poznavanje stanja osobe koja je pogriješila ili učinila neki prijestup pomaže da se ispravno ponašamo prema njoj.

Isto tako, primjećujemo da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi

---

⁸⁹ *Sahihut-Tirmizi*, br. 3/16.

⁹⁰ *Sunenun-Nesai*. Vidjeti: *El-Mudžteba min Sunenun-Nesai, Kitabu Adabil-kudat, Babul-istid'ai*. Vidjeti, također, *Sahih Sunenun-Nesai*, br. 4999.

ve sellem, nije kaznio vlasnika bašte jer je bio u pravu, ali mu je ukazao da je postupio na pogrešan način, te ga upozorio da nije ispravno postupati tako sa osobama koje ne znaju. Zatim ga je podučio kako je ispravno postupiti u takvim situacijama i naredio mu da vrati odjeću gladnom mladiću.

Pribranost u ophođenju sa osobom koja je pogriješila

Ovo je naročito bitno ako će naše reagiranje i žestina u sprečavanju dovesti do veće štete. To se najbolje pokazuje kroz Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, reakcija na grešku beduina koji je urinirao u mesdžidu. Enes b. Malik, radijallahu anhu, kaže: "Bili smo u mesdžidu sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, kad dođe beduin i počeo urinirati u mesdžidu. Ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, povikaše: 'Stoj! Prestani!' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče im: *'Ostavite ga. Nemojte ga prekidati.'* Ashabi ga ostaviše na miru. Kad je završio uriniranje, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozva ga i reče mu: *'Ne dolikuje da se u mesdžidima urinira ili da se kaljaju bilo kakvom nečistoćom, jer mesdžidi služe za spominjanje Allaha, obavljanje namaza i učenje Kur'ana.'* Ili mu je rekao nešto slično." Kaže Enes, radijallahu anhu: "Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio dvojici ashaba da donesu kofu vode i da poliju na to mjesto."⁹¹

---

⁹¹ *Sahih Muslim*, br. 285.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, se u ovom slučaju ponio po pravilu da ljudima treba olakšavati, a ne otežavati.

U predaji koju bilježi El-Buhari stoji da je beduin urinirao u mesdžidu pa su ljudi skočili da ga udaraju. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče im: "Pustite ga, a na mjesto gdje je urinirao pospite kantu ili kofu vode. Poslanik ste da olakšavate, a ne da otežavate."⁹²

Ashabi su bili energični u sprečavanju ovog lošeg postupka zbog revnosti u očuvanju čistoće njihovog mesdžida. Na to ukazuju različite predaje hadisa u kojima stoji: "Ljudi povikaše na njega", "Ljudi skočiše prema njemu", "Pa ga ljudi počеше grditi", "Požuriše prema njemu", i u jednom predanju: "Ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, povikaše: 'Prestani! Prestani!'"⁹³

Ali, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, gledao je kakve to posljedice može izazvati. Postojale su dvije mogućnosti: ili da ga spriječe ili da ga ostave da dovrši uriniranje. Ako bi ga pokušali spriječiti, to bi dovelo ili do toga da prestane urinirati, što bi imalo štetne posljedice za čovjeka zbog zadržavanja urina, ili da ne prekine uriniranje nego da se počne pomjerati po mesdžidu, strahujući od njih, čime bi se nečistoća proširila i na druge dijelove mesdžida ili na tijelo i odjeću čovjeka. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, svojom je pronicljivošću uvidio da je, od dva zla, manje zlo ostaviti čovjeka da dovrši uriniranje. Posebno stoga što je čovjek već bio započeo sa tim zlom, a nečistoća se može ukloniti čišćenjem. Zato je rekao svojim ashabima: "*Ostavite ga! Ne prekidajte ga!*" Naredio im je da ga ostave na miru zbog veće dobrobiti koja se postiže

⁹² Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 6128.

⁹³ Vidjeti: *Džami'ul-usul*, 7/83-87.

sprečavanjem veće štete biranjem manje, i postizanjem veće koristi ostavljanjem manje.

U jednoj predaji se navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pitao beduina zašto je to uradio.

Bilježi Et-Taberani u djelu *El-Mu'džemul-Kebir*, od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: "Došao je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, neki beduin i dao mu prisegu u mesdžidu, zatim se udaljio, stao, raširio noge i počeo urinirati. Ljudi htjedoše da nasrnu na njega, ali Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, im reče: 'Ne prekidaite čovjeka dok urinira.' Kad je prestao, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upita ga: 'Zar ti nisi musliman?' 'Naravno da jesam!', odgovorio je. 'Zašto si urinirao u našem mesdžidu?', upitao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. 'Tako mi Onoga koji te poslao sa Istinom, mislio sam da je ovo obični komad zemlje pa sam urinirao', odgovorio je. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredi da se donese kofa vode i polije na mjesto na kojem je urinirao beduin."⁹⁴

Ovaj mudri način na koji mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ispravio grešku ostavio je na ovoga beduina veliki utisak, što se vidi iz njegovih riječi u predaji koju bilježi Ibn Madže od Ebu Hurejre, radijallahu anhu.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, kaže: "Beduin uđe u mesdžid – a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je sjedio – i reče: 'Allahu moj, oprosti meni i Muhammedu, i nikome više!' Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmija se i reče: 'Ograničavaš ono što je prostrano.' Beduin se, zatim, udaljio u jedan kraj mesdžida, raširio noge i

⁹⁴ *El-Mu'džemul-Kebir*, Et-Taberani, br. 11552. Rekao je El-Hejsemi: "Prenosioci hadisa su prenosiooci od kojih je bilježio El-Buhari u *Sahihu*." Vidjeti: *Medžmeu'z-zevaid*, 2/10.

urinirao. Kad je shvatio šta je uradio, beduin je rekao: 'Ustao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, draži mi je i od oca i od majke, prema meni i nije me ni naružio ni vrijeđao, rekao mi je: - *U mesdžidu nije dozvoljeno urinirati. Mesdžid je izgrađen da se u njemu spominje Allah i obavlja namaz.*'- Nakon toga, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se donese velika kanta vode i da se pospe na mjesto gdje je beduin urinirao."⁹⁵

Ibn Hadžer, rahimehullahu te'ala, u komentaru ovog hadisa, naveo je različite pouke, a neke od njih su:

- Neznalicu treba podučavati s blagošću i ispravljati mu greške bez upotrebe sile, ako to ne radi iz inata, pogotovo ako je od onih koje još treba pridobiti.
- Ovaj hadis pokazuje koliko je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio milosrdan i kako je imao lijepo manire.
- Ashabi su bili svjesni potrebe čuvanja od nečistoće i dužnosti pozivanja na dobro, a sprečavanja ružnih postupaka. Stoga su pristupili sprečavanju beduina u prisustvu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ne čekajući njegovu dozvolu.
- Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je ashabima da poliju vodu na mjesto na kojem je urinirao beduin, što ukazuje da štetu treba ukloniti kad se otklone zapreke za to.⁹⁶

---

⁹⁵ *Sunen Ibn Madže*, valorizacija: Fuad Abdul-Baki, br. 529. Albani je hadis ocijenio vjerodostojnim u *Sahih Sunen Ibn Madže*, br. 428.

⁹⁶ *Fethul-bari*, 1/324-325.

Upoznavanje sa stepenom opasnosti određene greške

Od Ibn Omera, Muhammeda b. Ka'ba, Zejda b. Esleme i Katade, radijallahu anhum, čije se predaje isprepliću, prenosi se da je neki čovjek u pohodu na Tebuk rekao: "Nismo vidjeli većih izjelica, ni većih lažova, ni većih kukavica u borbi od ovih naših učača!", aludirajući time na Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i učene ashabe. Avf b. Malik mu reče: "Lažeš! Ti si munafik i obavijestit ću Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o ovome!" Avf je otišao da obavijesti Allahovog Poslanika, ali Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, već je bio obaviješten o tome kur'anskom objavom. Onaj čovjek je došao Allahovom Poslaniku, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je u tom trenutku već bio uzjahao devu i krenuo, i reče: "Allahov Poslaniče, mi smo samo razgovarali i zabavljali se, i pričali kao što pričaju putnici da bismo prikratili tegobe puta." Kaže Ibn Omer: "Kao da ga sad gledam obješenog o kolan Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, deve, noge mu izranjavane od kamenja, kako govori: 'Samo smo razgovarali i igrali se!', a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu odgovara:

﴿قُلْ أَيْدِي اللَّهِ وَأَيْدِيهِ. وَرَسُولِهِ. كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ﴾

'Reci: Zar se niste Allahu i riječima Njegovim i Poslaniku Njegovu rugali?⁹⁷, ne osvrćući se na njega i ne dodajući na ove riječi ništa više."

⁹⁷ Et-Tevbe, 65.

U predaji koju bilježi Ibn Džerir od Ibn Omera, radijallahu anhuma, stoji da je rekao: "U pohodu na Tebuk neki je čovjek u svom društvu rekao: 'Nismo vidjeli većih izjelica, ni većih lažova, ni većih kukavica u borbi od ovih naših učača!' Jedan čovjek koji je tu sjedio, reče mu: 'Lažeš! Ti si munafik, i obavijestit ću Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o ovome!' O tome su objavljeni kur'anski ajeti. Abdullah b. Omer, radijallahu anhuma, kaže: 'Vidio sam ga kako se objesio o kolan Poslanikove deve, kamenje mu grebe noge, a on govori: 'Samo smo razgovarali i igrali se!', a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovara mu:

﴿قُلْ أَيُّ اللَّهِ وَعَائِنِيهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ . لَا تَعْتَدُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ﴾

'Zar se niste Allahu i riječima Njegovim i Poslaniku Njegovu rugali? Ne ispričavajte se, jasno je da ste nevjernici...'^{98,99}

Ukazivanje na štetnost greške

Prenosi se da je Ebu Sa'lebe el-Hušeni, radijallahu anhu, rekao: "Kada bi se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na putovanju zaustavio radi odmora, ljudi bi se razišli po raznim stranama i klancima, pa im Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče jedne prilike: 'Ova

⁹⁸ Et-Tevbe, 65-66.

⁹⁹ *Tefsirut-Taberi*, 14/333, Darul-Kutubil-ilmijeh, prvo izdanje, 1412. h.g. Prenosioci ovog hadisa su prenosioci od kojih je bilježio Muslim u *Sahihu*, osim Hišama b. Sa'da čije je predaje Muslim bilježio samo da bi pojačao druge predaje, kao što navodi Ez-Zehebi u *Mizanul-l'tidal*. Et-Taberi ga bilježi sa svojim lancem prenosilaca, a hadis pojačava hadis koji je hasen, a koji bilježi Ibn Hatim od Ka'ba b. Malika. Vidjeti: *Es-Sahihul-Musnedu min Esbabul-Nuzul*, str. 71.

vaša raštrkanost po raznim stranama i klancima je od šejtana.' Nakon toga, kad bi se zaustavljao negdje, ashabi bi se skupili jedan uz drugog tako da se govorilo da kad bi se na njih stavio jedan komad odjeće, mogao bi ih sve prekriti."¹⁰⁰

U drugoj predaji. "Čak, ti bi rekao: 'Kad bi na njih bio stavljen ogrtač, sve bi ih prekrilo!'"¹⁰¹

Ovaj hadis pokazuje koliko je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, brinuo o svojim ashabima, te da vođa treba da vodi računa o dobrobiti vojske, i da kada vojska logoruje raštrkana, šejtan to koristi da zastraši muslimane i podstrekne neprijatelja.¹⁰² Također, raštrkanost lišava vojsku međusobne potpore.¹⁰³

Ovaj hadis pokazuje i koliko su ashabi bili dosljedni u pridržavanju Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, uputa.

Hadis Nu'mana b. Bešira, radijallahu anhu, također je primjer kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upozoravao na pogubnost grešaka. On kaže: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: 'Ili ćete poravnati saffove, ili će vas Allah razjediniti.'"¹⁰⁴

Bilježi se u *Sahihu Muslima* od Simaka b. Harba da je rekao: "Čuo sam Nu'mana b. Bešira, radijallahu anhu, da kaže: 'Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poravnavao je naše saffove kao da poravnava strijele, sve dok nije vidio da smo shvatili. Jedan dan je izašao da predvodi namaz, bio je gotovo učinio početni tekbir kad vidje

¹⁰⁰ Bilježi Ebu Davud, br. 2286. Albani ga je ocijenio vjerodostojnim u *Sahih Sunen Ebu Davud*, br. 2288.

¹⁰¹ *Musned* imama Ahmeda: Vidjeti: *El-Fethur-Rabbani*, 14/44.

¹⁰² Vidjeti: *Avnul-Ma'bud ala Šerhi Sunen Ebi Davud*, 7/292.

¹⁰³ Vidjeti: *Delilul-Falihin*, 6/130

¹⁰⁴ Bilježi El-Buhari u *Sahihu*. Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 717.

čovjeka kako mu prsa strše ispred saffa, pa reče: '*Allahovi robovi, ili ćete poravnati saffove, ili će vas Allah razjediniti.*'¹⁰⁵

Bilježi En-Nesai od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Zbijte saffove, i približite ih jedan drugom, i ispravite vratove. Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, zaista vidim šejtane kako prolaze kroz praznine u saffovima kao da su sitne crne ovčice.*"¹⁰⁶

Od velike važnosti za ispravljanje greške jeste uvjeriti njenog počinioca u njenu negativnost i štetne posljedice koje iz nje proizlaze. Te posljedice mogu biti štetne za počinicu greške, a mogu biti štetne i za druge.

Primjer za prvo jeste predaja koju bilježi Ebu Davud u *Sunenu*, od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je čovjek prokleo vjetar. Muslim kaže da je nekom čovjeku, u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, vjetar odnio ogrtač, pa ga je prokleo. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "*Nemoj ga proklinjati, on samo izvršava ono što mu je naređeno. Ko prokune nekoga ko to ne zaslužuje, prokletstvo će se vratiti na njega.*"¹⁰⁷

Primjer kada je greška štetna i za druge jeste hadis koji bilježi El-Buhari u *Sahihu*. Abdurrahman b. Ebi Bekrete prenosi od svoga oca da je rekao: "Jedan čovjek pohvalio je drugog u prisustvu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stade ponavljati: '*Teško tebi, slomio si vrat svome drugu! Slomio si vrat svome*

---

¹⁰⁵ *Sahih Muslim*, br. 436.

¹⁰⁶ *El-Mudžteba min Sunenun-Nesai*, 2/92. Albani ga je ocijenio vjerodostojnim u *Sahih Sunenun-Nesai*, br. 785.

¹⁰⁷ *Sunen Ebu Davud*, br. 4908. Albani ga je svrstao u *Sahih Sunen Ebu Davud*, br. 4102.

drugu!' Zatim reče: 'Ko bude htio da pohvali svoga brata u vjeri, neka kaže: - Smatram za toga i toga, a Allah će mu suditi, i ne svjedočim pred Allahom ni za koga, ali ja smatram da je takav i takav. To ukoliko bude znao da je njegov drug takav.'¹⁰⁸

U Muslimovoj predaji: "Neki čovjek je rekao: 'Allahov Poslaniče, nema, nakon Allahovog Poslanika, boljeg čovjeka od toga i toga, u toj i toj stvari.'¹⁰⁹

El-Buhari u djelu *El-Edebul-mufred* bilježi da je Mihdžen el-Eslemi, radijallahu anhu, rekao: "Kad smo ušli u mesdžid, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ugleda čovjeka kako klanja, čini sedžde i ruku' i upita me: 'Ko je ovaj?' Počeo sam da ga hvalim, pa reko: 'Allahov Poslaniče, to je taj i taj. On je takav i takav.'" U drugoj predaji stoji da je rekao: "To je taj i taj. On je od svih stanovnika Medine naj-skrušeniji u namazu." Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Šuti, nemoj da te čuje pa da ga upropastiš."¹¹⁰

U predaji koju El-Buhari bilježi od Ebu Musaa el-Eš'arija, radijallahu anhu, stoji da je rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo je jednog čovjeka kako pretjeruje hvaleći drugog čovjeka, pa mu reče: 'Upropastili ste' – ili je rekao – 'slomili ste leđa čovjeku.'¹¹¹

U ovom primjeru, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pojasnio je osobi koja je pretjerala u pohvalama druge osobe, posljedice greške pretjerivanja u komplimentima. Jer, to može izazvati uobraženost kod čovjeka kojeg hvali, što može uzrokovati pojavu oholosti i samodopadljivosti. Ili, možda zbog toga posustane u aktivnostima oslanjajući

¹⁰⁸ *Sahihul-Buhari, Kitabuš-šehadat*, br. 2662.

¹⁰⁹ *Sahih Muslim*, br. 3000.

¹¹⁰ *Sahih El-Edebul-mufred*, br. 137. Albani je rekao da je hadis dobar.

¹¹¹ *Fehul-bari*, br. 2663.

se na dobar glas koji su mu donijele pohvale ljudi, ili će upasti u rija' –pretvaranje (činjenje djela da druge osobe vide) zbog zadovoljstva koje osjeća usljed slušanja komplimenata, što na koncu prouzrokuje njegovu propast. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na to je htio ukazati kada je rekao: "Uništili ste ga!", "Slomili ste vrat čovjeku!", "Slomili ste čovjeku leđa!"

Osim toga, čovjek možda bude nepromišljen u pohvalama i kaže nešto prije nego se uvjeri je li tačno ili ustvrdi nešto što ne može znati. Može, čak, i da se pretvara i laže u pohvalama, što je velika nesreća, pogotovo ako hvali osobu koja je nasilnik ili veliki grješnik.¹¹²

Nije apsolutno svaka pohvala zabranjena. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, hvalio je neke osobe u njihovom prisustvu, i imam Muslim je u svom *Sahihu*¹¹³, naslovio jedno poglavlje "Zabrana pretjerivanja prilikom hvaljenja osobe, i ako postoji bojazan da negativno djeluje na osobu koja je pohvaljena".

Ali, čovjeku koji smatra da ima mnogo propusta, pohvala neće naštetiti i neće se uobraziti kada mu neko da kompliment, jer zna svoje stanje.

Neki dobri prethodnici su rekli: Ako čovjek bude pohvaljen u oči, neka kaže: "Allahu moj, oprosti mi ono što ne znaju, i nemoj me teretiti za ono što govore, i učini me boljim nego što oni misle."¹¹⁴

---

¹¹² *Fethul-bari*, 10/478.

¹¹³ Vidjeti: *Sahih Muslim, Kitabuz-zuhd ver-rekaik*.

¹¹⁴ *Fethul-bari*, 10/478.

Podučavanje demonstracijom ispravnog postupka

Često podučavanje praktičnim primjerom bude upečatljivije i ostavlja dublji trag od teoretskog podučavanja. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prakticao je podučavanje praktičnim primjerom. Prenosi Džabir b. Nufejr od svoga oca Ebu Džafera da je došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on je naredio da mu se donese posuda s vodom za abdest i rekao: "Abdesti se, Ebu Džafer!" Ebu Džafer je počeo abdest sa ispiranjem usta, na što mu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ne počinji od usta, o Ebu Džafer, jer nevjernici počinju od usta!" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zatim je pozvao da mu se donese voda za abdest, te je prao ruke sve dok ih nije očistio, zatim je isprao usta i išmrknuo nos tri puta, oprao lice tri puta, zatim je oprao desnu ruku do iza lakta tri puta, pa lijevu ruku tri puta, potrao po glavi, i oprao noge."¹¹⁵

Primjetno je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je ovome ashabu rekao da nevjernici počinju od usta, namjerno želio da ga uplaši, da bi ostavio taj neispravn postupak. Moguće je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, time mislio da nevjernici ne peru ruke prije nego što ih stave u posudu sa hranom, što je odraz higijenskog nemara. Na ovo mi je ukazao poznati šejh Abdul-Aziz b. Baz kada sam ga pitao o značenju ovog hadisa, a Allah najbolje zna.

---

¹¹⁵ Bilježi El-Bejheki u *Sunenu*, 1/46. Hadis se, također, nalazi u *Silsiletul-ehadis-Sahihah*, br. 2820.

Nuđenje adekvatne zamjene

Od Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: "Kad bismo klanjali sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, govorili bismo na tešehhudu: 'Neka je selam na Allaha od Njegovih robova, neka je selam na toga i toga, i na toga i toga', pa Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Nemojte govoriti: Neka je selam na Allaha, jer Allah je Es-Selam, nego recite: 'Uzvišen, slavljen i blažen neka si, Allahu! Mir tebi, Vjerovjesniče, i milost Božija i blagoslov. Neka je mir s nama i svim Allahovim dobrim robovima.'* Ako tako kažete, obuhvatili ste sve Njegove robove na nebu, ili između neba i Zemlje. *'Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik.'* Zatim neka izabere dovu koju želi i neka je prouči."¹¹⁶

U predaji koju bilježi En-Nesai stoji: "Neka je selam na Allaha, neka je selam na Džibrila, neka je selam na Mikaila..."¹¹⁷

Drugi primjer je u predaji koju prenosi Enes, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio ispljuvak u pravcu Kible¹¹⁸. To ga je toliko pogodilo da mu se to moglo vidjeti na licu. Ustao je i ostrugao ga svojom

¹¹⁶ Bilježi El-Buhari. Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 835.

¹¹⁷ *El-Mudžteba min Sunenun-Nesai, Kitabut-tatbik, bab: Kejjet-tešehhudul-evvel*. Također se nalazi u *Sahih Sunenun-Nesai*, br. 1119.

¹¹⁸ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio je ispljuvak na zidu mesdžida u pravcu Kible, što se vidi iz predaje koju El-Buhari bilježi od Ibn Omera, radijallahu anhumu, u kojoj stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio ispljuvak na zidu u pravcu Kible... Hadis br. 406.

rukom¹¹⁹, a zatim rekao: "*Kada stupite u namaz, vi se molite svome Gospodaru' – ili: '...između njega i Kible je njegov Gospodar' – stoga ne pljujte u pravcu svoje Kible, nego sa svoje lijeve strane, ili pod svoja stopala.*" Zatim je uzeo jedan kraj svoga ogrtača, pljunuo u njega, presavio ga, i rekao: '*Ili neka uradi ovako.*'"¹²⁰

U drugoj predaji: "*Neka niko od vas ne pljucka ispred sebe, ili sa svoje desne strane, nego sa lijeve ili pod nogu.*"¹²¹

U predaji koju prenosi Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, nalazi se još jedan primjer. On kaže: "Došao je Bilal Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, sa datulama. 'Odakle ti ovo?', upitao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Bilal odgovori: 'Imali smo loših datula pa sam dao dvije mjerice za jednu mjericu kvalitetnih da počastimo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Kad je to čuo Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzdahnu i reče: '*To je čista kamata, to je čista kamata! Nemoj to raditi, nego ako budeš htio da kupiš kvalitetnije, prodaj zasebno lošije datule i potom kupi kvalitetnije.*'"¹²²

U drugoj predaji stoji da je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, sluga jedan dan donio svježje datule, a Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, datule su inače bile malo suhe. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao je: "*Odakle ti ove datule?*" Mladić je odgovorio: "*Ovu mjericu datula smo kupili za dvije mjerice naših.*" Vjero-

¹¹⁹ Ostrugao je ispljuvak kamenčićima, što je vidljivo iz predaje koju bilježi El-Buhari od Ebu Hurejre i Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhuma, u kojoj stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio ispljuvak na zidu mesdžida pa je uzeo kamenčić i ostrugao ga. Hadis br. 408 i 409.

¹²⁰ Bilježi El-Buhari. Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 405.

¹²¹ Bilježi El-Buhari. Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 412.

¹²² Bilježi El-Buhari. Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 2312.

vjesnik reče: "Ne čini to, jer to nije ispravno! Nego, prodaj svoje datule i kupi koje god hoćeš."¹²³

Neki koji pozivaju na dobro i odvrćaju od zla prave veliki propust prilikom ispravljanja grešaka kod ljudi time što se zadovolje da samo ukažu na grešku i objasne zabranu ne nudeći alternativu, niti objašnjavaju kako treba postupiti nakon počinjene greške. A poznato je da je šerijatska metoda nuđenje alternative u zamjenu za zabranjene dobiti. Pa, ako je zabranjen blud, dozvoljen je brak, ako je zabranjena kamata, dozvoljena je trgovina, ako su zabranjeni svinjetina, strvina, zvijeri i ptice grabljivice – dozvoljeno je meso domaće stoke i drugih životinja.

Osim toga, ako je neko upao u zabranjene stvari, šerijat mu daje izlaz u pokajanju, iskupu od grijeha, kao što je podrobno objašnjeno u tekstovima o postupcima kojima se iskupljuje za određene grijeha i greške.

Stoga dajje trebaju da slijede primjer šerijata i da nude alternativu, te da iznalaze šerijatske opcije.

Jedan od primjera davanja alternative jeste i korištenje vjerodostojnih hadisa umjesto izmišljenih i slabih.

Vrijedno je ukazati na to da se alternativna rješenja nude shodno mogućnostima. Ponekad se neka greška mora ispraviti a ne postoji odgovarajuća alternativa, bilo zbog raširenosti poroka i nemara ljudi prema šerijatskim propisima, bilo zbog toga što se osoba koja poziva na dobro ili odvrća od zla tog trenutka ne može sjetiti ničega prigodnog, ili jednostavno nije upućena u alternativna rješenja koja vjera nudi. Osoba čije je stanje ovakvo izrazit će negodovanje u pogledu greške i nastojati je spriječiti bez obzira što ne može ponuditi alternativu. Ovo je čest slučaj u nekim područjima finansijskog poslovanja i investi-

---

¹²³ Bilježi Ahmed u *Musnedu*, 3/67.

cionih fondova koji su nastali u nevjerničkim društvima, a preneseni su, sa svim oprečnostima šerijatu, koje sadrže, u muslimansko društvo, a u isto vrijeme muslimani su toliko slabi i nemarni prema propisima svoje vjere da to predstavlja prepreku nuđenju i popularizaciji šerijatskog poslovanja kao alternative. Ali, to su mahane i nedostaci muslimana, a Božanski put obiluje alternativama i spasonosnim rješenjima koja otklanjaju nevolje i teškoće od njih, znao to neko ili ne znao.

Usmjeravanje na prevenciju greške

Prenosi se od Ebu Umame b. Sehla b. Hunejfa da mu je otac pričao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao sa grupom ashaba u pravcu Mekke. Kad smo stigli u jedan kraj Džuhfe prepun trske, Sehl b. Hunejf se okupao, a bio je to čovjek bijele puti, lijepog izgleda i tjelesne građe. Dok se kupao, ugledao ga je Amir b. Rebi'a iz plemena Adi b. Ka'b. "Ni djevojka skrivena u svojim odajama nema ljepše puti"¹²⁴, reče Amir. Na to se Sehl sruši, pa ga odnesoše Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. "Allahov Poslaniče, Sehl ne diže glavu i ne dolazi sebi. Možeš li nešto učiniti?", upitaše. "Sumnjate li na nekoga da je bio uzrok ovome?", upitao ih je. Odgovoriše mu: "Amir b. Rebi'a je pogledao u njega." Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao je Amira, oštro ga prekorio i rekao: "Radi čega ubijate svoga brata? Zašto nisi, kad si vidio nešto što ti se svidjelo, tražio od Allaha da mu *đā bereket?!*" Zatim je rekao Amiru: "Okupaj se da pospemo tu vodu na njega!" Amir je u loncu oprao lice, ruke do iza

¹²⁴ To je fraza kojom se želi reći da je osoba izrazito bijelog tena, što Arapi smatraju lijepim.(op. prev.)

lakata, noge i koljena, i ispod ogrtača, te je ta voda posuta na Sehla. Jedan čovjek mu je posipao vodu na glavu i leđa naginjući lonac iza njega. To je imalo djelotvoran učinak te je Sehl ustao i otišao sa ljudima bez ikakvih posljedica".¹²⁵

U predaji koju bilježi imam Malik stoji da je Muhammed b. Ēbi Umame b. Sehl .b Hunejf rekao da je čuo svog oca da kaže: "Moj otac Sehl b. Hunejf je u jednoj dolini skinuo ogrtač i okupao se, a bio je bijele puti, lijepog izgleda. Ugledao ga je Amir b. Rebi'a i rekao: 'Ni djeвица nema ljepše puti!' Istog momenta Sehla obuze jaka groznica. Dovedi su ga Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i obavijestili ga da je Sehla oborila groznica te ne može nastaviti put sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prišao mu je, a Sehl ga je obavijestio o Amirovoj reakciji. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Radi čega ubijate svoga brata! Zašto nisi molio da mu Allah da bereket? Zaista je urok istina! Abdesti se pa da ga polijemo tom vodom!*' Amir se abdestio, i Sehl nastavi put sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kao da mu se ništa nije desilo."¹²⁶

Ovaj slučaj sadrži:

- Pokazivanje srdžbe od strane odgajatelja prema onome ko je uzrokovao štetu svome bratu muslimanu.
- Objašnjenje štetnih posljedica greške, od kojih može biti i uzrokovanje smrti.
- Upućivanje na ono što će spriječiti nanošenje štete i uznemiravanje muslimana.

¹²⁵ *Musned*, 3/486. El-Hejsemi je rekao: "U lancu prenosilaca preko kojih imam Ahmed bilježi hadis su prenosiooci od kojih je bilježio El-Buhari u *Sahihu*." Vidjeti: *Medžmeu'z-zevaid*, 5/107.

¹²⁶ Bilježi imam Malik u *Muvetti'*, br. 1972.

Ograničavanje na općenito upozorenje bez direktnog sučeljavanja sa počiniocima greške

Enes b. Malik, radijallahu anhu, rekao je: "Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: 'Šta je sa ljudima pa u namazu dižu poglede ka nebu!?', i nastavio je da to oštro kritizira, čak je rekao: 'Ili će se okaniti toga, ili će biti oslijepljeni.'¹²⁷

Kada je Aiša, radijallahu anha, htjela da kupi robinju po imenu Berira, njena porodica je to odbila osim pod uvjetom da zadrži starateljstvo nad njom. Kad je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo za to, ustao je ispred okupljenih ljudi, zahvalio se Allahu i rekao: "Šta je sa ljudima pa postavljaju uvjete koji nisu u Allahovoj Knjizi. Svaki uvjet koji nije u Allahovoj Knjizi, nije ispravan, makar bilo i stotinu uvjeta. Allahova presuda je najpreča i Allahov uvjet je najčvršći. A starateljstvo nad robom pripada onome ko ga oslobodi."¹²⁸

Aiša, radijallahu anha, kaže: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uradio je nešto da bi to ljudi uzeli kao olakšicu, ali neki su se ljudi sustegli od toga. To je saznao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, te odlučio da im održi govor. Prvo se zahvalio Allahu, a zatim je rekao: 'Šta je sa ljudima pa se ustručavaju od nečega što ja radim!? Tako mi Allaha, ja najbolje poznajem Allaha i najviše Ga se bojim.'¹²⁹

¹²⁷ El-Buhari. Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 750.

¹²⁸ Ovu predaju bilježi El-Buhari u *Sahihu*, u više poglavlja. Vidjeti hadise: br. 456, br. 2536, br. 2729, br. 2735. (op.prev.)

¹²⁹ *Sahihul-Buhari*, br. 6101.

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio pljuvačku u mesdžidu u pravcu Kible, pa se okrenuo ljudima i rekao: *"Šta je to sa pojedincima među vama pa stanu pred svoga Gospodara i onda iseknu pljuvačku pred Njega!? Ko od vas voli da se neko okrene prema njemu i ispljune mu u lice!? Ko bude htio da se isekne, neka ispljune na lijevu stranu ili pod nogu. A ako ne mogne, onda neka uradi ovako"* – El-Kasim, jedan od prenosilaca, opisujući kako, pljucnuo je u svoju odjeću i utrljao jedan komad u drugi.¹³⁰

Bilježi En-Nesai u *Sunenu* da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao sabah i učio suru Er-Rum pa se zbunio. Kad je završio namaz, rekao je: *"Šta je to sa ljudima, klanjaju sa nama, a ne abdeste se kako treba. Zbog njih nam se pomiješaju kur'anski ajeti."*¹³¹

Bilježi Ahmed od Ebu Revha el-Kilajja, radijallahu anhu, da je rekao: "Allahov Poslanik nas je predvodio u namazu i učio je suru Er-Rum, pa je pomiješao neke njene dijelove. Rekao je: *'Šejtan nas je zbunio u učenju zbog ljudi koji dolaze da klanjaju a ne abdeste kako treba, zato se lijepo abdestite.'*"

Također ga bilježi od Šu'beta od Abdul-Melika b. Umejra koji kaže: "Čuo sam Šebiba Ebu Revha da prenosi od jednog Vjerovjesnikovog ashaba da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao sabah, proučio je na njemu suru Er-Rum pa je pogriješio..."¹³²

¹³⁰ *Sahih Muslim*, br. 550.

¹³¹ *Sunenun-Nesai*. Vidjeti: *El-Mudžteba min Sunenun-Nesai*, 2/156. Prenosioci hadisa su povjerljivi. Što se tiče Abdul-Melika b. Umejra, o njemu je hafiz Ibn Hadžer rekao: "Povjerljiv je i učen, promijenila mu se memorija i možda je činio tedlis."

¹³² *Musned*, 3/473. Imam Ahmed ga, također, bilježi i od Zaide i Sufjana koji prenose od Abdul-Melika.

Mnogo je primjera za ovo što smo spomenuli, a zajedničko im je da je počinitelj greške prikriven kako ne bi bio osramoćen.

Metoda prikrivanja počinioca greške i neobraćanja direktno ima mnogo koristi, od kojih su:

1. Izbjegavanje negativne reakcije od strane počinioca greške i onemogućavanje šejtana da ga podstakne na ličnu osvetu ili pristrasnu odbranu svoje greške.
2. Ovakve metode su prihvatljivije i ostavljaju većeg traga.
3. Na ovaj način prikrivaju se mahane počinioca greške.
4. Time se povećava ugled odgajatelja i ljubav prema savjetodavcu.

Treba obratiti pažnju na to da se metoda objašnjavanja propisa prikrivanjem počinioca kako ne bi bio osramoćen i podvrgnut nelagodnostima koristi onda kada počinitelj greške nije poznat većini ljudi. Ali, ako većina prisutnih zna o kome se radi, i počiniocu greške je to poznato, primjena ovakve metode može se shvatiti kao izrugivanje, prijekor i sramoćenje, što će počiniocu greške prouzročiti veliku štetu i neprijatnost. Štaviše, on bi možda više volio da mu se ukazalo na grešku direktno umjesto korištenja ove metode. Prihvatanje savjeta upućenog na ovaj način zavisi u velikoj mjeri od toga ko je uputio savjet i ko su ljudi u čijem je prisustvu savjet upućen, kao i je li obraćanje bilo napadački i provokativno, ili samilosno i lijepo savjetovanje.

Indirektno obraćanje je pedagoška metoda od koje će, ako se bude upotrebljavala mudro, imati koristi i počinitelj greške i drugi.

Podizanje masa protiv grješnika

U iznimnim slučajevima može se nahuškati masa na grješnika, ali treba prije toga precizno izvagati te slučajeve da ne bi izazvalo negativne implikacije.

Primjer Vjerovjesnikovog korištenja ove metode nalazimo u hadisu koji prenosi Ebu Hurejre, radijallahu anhu, koji kaže: "Neki je čovjek došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i požalio mu se na komšiju. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: '*Vrati se i budi strpljiv!*' Ali nakon što mu je ponovo došao dva-tri puta, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: '*Vrati se i izbaci svoje pokućstvo na put.*' Kada je čovjek izbacio pokućstvo na put, ljudi počеше da zapitkuju. On im ispriča svoj slučaj, a oni počеше da proklinju njegovog komšiju govoreći: 'Allah mu učinio tako i tako, Allah mu dao tako i tako.' Njegov komšija mu priđe i reče: '*Vrati se, više nikad nećeš od mene doživjeti neugodnosti.*'"¹³³

U određenim situacijama u slučaju nekih osoba koristi se suprotna metoda, a to je zaštita grješnika od uznemiravanja mase, što ćemo podrobnije objasniti u sljedećoj tački.

Ne pomaži šejtana protiv grješnika

Prenosi se od Omera b. El-Hattaba, radijallahu anhu, da je u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, bio čovjek po imenu Abdullah, a nadimak mu je bio Magarac. Ovaj čovjek je svojim šalama razveseljavao Allahovog

---

¹³³ Vidjeti: *Sunen Ebu Davud, Kitabul-edeb, Babu fi hakkil-dživar*, br. 5153. Također, hadis se nalazi u *Sahihu Sunen Ebu Davuda*, br. 4292.

Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Jednog dana je doveden na bičevanje zbog pijenja alkohola, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ga je već prije bičevao zbog toga, te je i ovaj put naredio da ga bičuju. Jedan od prisutnih reče: "Allah ga prokleo koliko li je samo puta doveden na bičevanje!" Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "*Nemojte ga proklinjati, Allaha mi, ja znam da on voli Allaha i Njegovog Poslanika.*"¹³⁴

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, doveden pijan čovjek te je naredio da ga bičuju. Kaže Ebu Hurejre, radijallahu anhu: "Neki od nas su ga udarali rukama, neki obućom, neki odjećom, a kad se udaljio, jedan čovjek reče: 'Šta je s njim, Allah ga ponizio!?' Na to Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Nemojte pomagati šejtana protiv svoga brata!*'"¹³⁵

U drugoj predaji stoji da je Ebu Hurejre, radijallahu anhu, rekao: "Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, doveden je čovjek zbog pijenja alkohola. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredi: 'Udrite ga!'" Kaže Ebu Hurejre, radijallahu anhu: "Neki od nas su ga udarali rukama, neki obućom, neki odjećom, a kada je otišao, neki ljudi rekoše: 'Allah te ponizio!' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče im: '*Ne govorite tako! Nemojte pomagati šejtana protiv njega!*'"¹³⁶

A u jednoj predaji stoji: "Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao svojim ashabima: '*Izgrdite ga!*' Ashabi počеше vikati: 'Zar se ne bojiš Allaha! Nijê te strah Allaha niti se stidiš Allahovog Poslanika!' Nakon toga

¹³⁴ Bilježi El-Buhari. Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 6780.

¹³⁵ Bilježi El-Buhari. Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 6781.

¹³⁶ Bilježi El-Buhari. Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 6777.

su ga pustili." Na kraju hadisa Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "...*Nego recite: 'Allah mu oprostio, Allah mu se smilovao.'*" U nekim predajama dodate su još neke slične riječi.¹³⁷

U drugoj predaji: "Kad se udaljio, neki ljudi rekoše: 'Allah te ponižio!' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče im: "*Ne govorite tako! Nemojte pomagati šejtana protiv njega, nego recite: 'Allah ti se smilovao!'*"¹³⁸

Iz ovih predaja proizlazi da musliman, iako počini grijeh, ostaje u islamu i osnova je da voli Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i to se ne smije negirati, niti moliti Allaha protiv njega, jer time pomažemo šejtana, nego treba moliti za njega da ga Allah uputi, da mu oprost i smiluje mu se.

Direktni zahtjev za prestankom neispravnog postupka

Izuzetno je važno spriječiti grješnika da nastavi sa griješenjem, kako se njegovo stanje ne bi pogoršalo i kako bi se spriječilo zlo prije nego što bude kasno.

Prenosi se da je Omer, radijallahu anhu, rekao: "Ne, oca mi!" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: "*Prestani! Ko se zakune nečim mimo Allaha, učinio je širk!*"

¹³⁹

¹³⁷ Bilježi Ebu Davud u *Sunenu, Kitabul-hudud, Babul-haddi fil-hamri*, br. 4478. Albani ga je ocijenio vjerodostojnim u *Sahih Sunen Ebu Davud*, br. 3759.

¹³⁸ Bilježi Ahmed u *Musnedu*, 2/300. Ahmed Šakir je rekao: "Lanac prenosilaca ovog hadisa je sahih." Vidjeti: *Musned*, br. 7973, valorizacija: Ahmed Šakir.

¹³⁹ Bilježi Ahmed, 1/47. Ahmed Šakir je rekao: "Lanac prenosilaca je sahih." *Musned*, br. 329.

Bilježi Ebu Davud u *Sunenu* od Abdullaha b. Busra, radijallahu anhu, da je rekao: "Neki čovjek je za vrijeme džume prolazio između ljudi, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, držao je hutbu. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: '*Sjedi, dovoljno si nas uznemirio!*'"

Bilježi Et-Tirmizi od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je jedan čovjek podrignuo u prisustvu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: "*Prestani podrigivati! Zaista će na Sudnjem danu najgladniji ljudi biti oni koji su na ovome svijetu najčešće bili siti.*"¹⁴⁰

Iz ovih hadisa vidi se da se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, direktno obraćao počiniocu greške tražeći da prestane sa činjenjem zabranjenog djela.

Navođenje osobe da sama ispravi svoju grešku

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nastojao je na različite načine navesti grješnika da sam ispravi svoju grešku. Neki od tih načina su:

1. *Skretanje pažnje grješniku na grešku da bi je ispravio.* Primjer za to je hadis koji prenosi Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, a bio je sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i kaže: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je i vidio čovjeka kako sjedi nasred mesdžida isprepletenih prstiju i razmišlja. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao mu je znak pokretom, ali nije shvatio. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenuo se

---

¹⁴⁰ *Sunenut-Tirmizi*, br. 2478. Ebu Isa et-Tirmizi rekao je: "Ovaj hadis je hasen-garib u ovom obliku." Hadis se, također, nalazi u *Silsiletul-ehadisis-Sahih*a, br. 343.

Ebu Seidu i rekao: *'Kad klanjate, ne preplićite prste jer je preplitanje prstiju od šejtana. A čovjek je u namazu dok god je u mesdžidu, sve dok ne izađe.'*¹⁴¹

2. *Zahtjev da se, ako je moguće, djelo ponovo obavi na ispravan način.* Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je neki čovjek ušao u mesdžid, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sjedio je u jednom kraju mesdžida. Čovjek je klanjao, a zatim prišao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i poselamio ga. Allahov Poslanik mu reče: *"Ve alejkes-selam! Vrati se i ponovo klanjaj jer nisi klanjao."* Vratio se, klanjao, prišao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i poselamio ga. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: *"Ve alejkes-selam! Vrati se i ponovo klanjaj jer nisi klanjao."* Drugi put ili nakon drugog puta, čovjek reče: *"Nauči me, Allahov Poslaniče! Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: "Kada htjedneš klanjati, temeljito se abdesti, zatim se okreni prema Kibli, donesi početni tekbir, zatim prouči ono što ti je lahko iz Kur'ana, zatim učini ruku' i smiri se na ruku'u, zatim se ispravi tako da stojiš uspravno, zatim učini sedždu i budi smiren na sedždi, zatim se podigni tako da sjedneš, zatim učini sedždu i budi smiren na sedždi. Postupaj tako tokom čitavog namaza."*¹⁴²

Iz ovih primjera primjećujemo sljedeće:

- Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vodio je računa o postupcima ljudi da bi ih podučio. To se vidi iz predaje koju bilježi En-Nesai, u kojoj stoji: *"Neki je čovjek ušao u mesdžid i počeo da klanja. Allahov*

¹⁴¹ Bilježi Ahmed u *Musnedu*, 3/54. El-Hejsemi je rekao: *"Lanac prenosi-laca hadisa je hasen."* Vidjeti: *Medžmeu'z-zevaid*, 2/25. Šejh Albani ga je ocijenio slabim u *Daiful-džami'a*, 567, *Daifut-Tergiba*, 192, *Silsiletu-ehadisid-daifa*, 2628 i 6815.

¹⁴² Bilježi ga većina autora hadiskih zbirki. A ovo je predaja koju bilježi El-Buhari. Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 6251.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, motrio ga je, a mi to nismo primijetili. Kad je završio namaz, prišao je i poselamio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzvratio mu je selam i rekao: '*Vrati se i ponovo klanjaj jer nisi klanjao.*'¹⁴³

Dobar odgajatelj budno prati postupke osoba u svojoj blizini.

- Traženje od osobe koja je pogriješila da ponovi postupak da bi sama primijetila grešku predstavlja vrlo mudar način podučavanja, jer tako može samog sebe ispraviti. Posebno ako je greška očita i ne bi trebala da se desi od njega, jer možda je zaboravio pa će se ovako prisjetiti.

- Ako počinitelj greške ne obrati pažnju na svoju grešku, treba mu na nju ukazati jasno i precizno.

- Davanje odgovora osobi, nakon što se kod nje pobudi interesovanje da nauči i pita, djeluje upečatljivije i bolje se pamti nego kada se kaže odmah, ne pobudivši kod nje želju da pita.

Odgajatelj ima na raspolaganju mnoga sredstva podučavanja te će shodno situaciji i okolnostima izabrati najpogodnija.

Primjer traženja ponavljanja postupka da bi bio obavljen na ispravan način nalazimo i u predaji koju bilježi Muslim od Džabira. Džabir, radijallahu anhu, kaže: "Obavijestio me je Omer b. El-Hattab, radijallahu anhu, da se neki čovjek abdestio i nije oprao dio stopala veličine nokta. To je vidio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, te mu rekao: '*Vrati*

---

¹⁴³ Nesai, 2/193. *Sahih Sunenun-Nesai*, br. 1008.

se i lijepo se abdesti.' Čovjek je ponovio abdest, a zatim klanjao."¹⁴⁴

Treći primjer: Bilježi Et-Tirmizi od Kelde b. Hanbela da ga je "Safvan b. Umejje poslao da odnese Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, mlijeko, jestivo bilje i mlijeko ovce pomužene neposredno nakon porođaja. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je na vrhu doline. Prišao sam mu ne nazvavši selam i ne tražeći dozvolu, pa mi je rekao: 'Vrati se i reci: *Es-selamu alejkum! Mogu li da uđem?*'"¹⁴⁵

3. *Ispravljanje greške koliko se može.* Primjer za to je hadis koji bilježi El-Buhari od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, u kojem stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Neka se muškarac ne sastaje sa ženom osim uz prisustvo mahrema.*" Ustade jedan čovjek i reče: "Allahov Poslanice, moja je supruga otišla na hadždž, a ja sam se prijavio za taj i taj pohod." "*Vrati se i obavi hadždž sa svojom suprugom*", reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem."¹⁴⁶

4. *Saniranje posljedica greške.* Od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, prenosi se da je neki čovjek došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: "Došao sam da ti se zavjetujem na hidžru, i ostavio sam iza sebe roditelje kako plaču." Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: "*Vrati se i obraduj ih kao što si ih rastužio.*"¹⁴⁷

5. *Iskupnina za grešku.* Ponekad pojedine greške nije moguće sanirati, međutim, šerijat na drugoj strani ostavlja

¹⁴⁴ *Sahih Muslim*, br. 243.

¹⁴⁵ *Sunenut-Tirmizi*, br. 2710. Et-Tirmizi je rekao: "Hadis je hasen-garib." Također, hadis se nalazi u *Sahih Sunenut-Tirmizi*, br. 2180.

¹⁴⁶ *Sahihul-Buhari*. Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 5233.

¹⁴⁷ *El-Mudžteba min Sunenun-Nesai*, 7/143. Albani ga je ocijenio vjerodostojnim u *Sahih Sunenun-Nesai*, br. 3881.

mogućnost brisanja posljedica takvih grešaka putem iskupnine čijih je vrsta mnogo, poput iskupnine za zakletvu, iskupnine za zihar, iskupnine za nenamjerno ubistvo, iskupnine za intimni odnos tokom ramazanskog dana i sl.

Ispravljanje dijela u kojem se desila greška, a prihvatanje ostatka koji je ispravan

Riječi i postupci nisu uvijek potpuno pogrešni, stoga je mudro ograničiti se na ispravljanje dijela koji je neispravan, ne odbacujući kompletno djelo ili govor. Na to ukazuje hadis koji se prenosi od Er-Rubejje, kćerke Muavviza b. Afre. Er-Rubejji'a, koja kaže: "Kad sam se udala, došao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i sjeo na moju prostirku kao što ti sada sjediš sa mnom. Neke djevojčice koje su bile s nama počele su udarati u def i pjevati o mojim bližnjima koju su poginuli u bitki na Bedru. Jedna od njih je pjevajući rekla: 'Među nama je Vjerovjesnik – on zna šta će sutra biti.' Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'To izostavi i pjevaj kao što si i dosad pjevala.'*"¹⁴⁸

U drugoj predaji stoji: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao joj je: *'Ne govori tako, nego pjevaj kako si i dosad pjevala.'*"¹⁴⁹

U jednoj od predaja također stoji: "Rekao je: *'Što se tiče ovih riječi, nemojte tako govoriti, jer samo Allah zna šta će biti sutra.'*"¹⁵⁰

¹⁴⁸ Sahihul-Buhari. Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 5147.

¹⁴⁹ Bilježi Et-Tirmizi i kaže: "Ovaj hadis je hasen-sahih." Vidjeti: *Sunenut-Tirmizi*, br. 1090. Valorizacija: Ahmed Šakir.

¹⁵⁰ *Sunen Ibn Madže*, br. 1879, valorizacija: Fuad Abdul-Baki. Albani ga je ocijenio vjerodostojnim u *Sahih Sunen Ibn Madže*, br. 1539.

Nema sumnje da ovakav pristup osobi koja je pogriješila pruža osjećaj da je onaj koji joj je ukazao na grešku objektivan i pravedan, a to povećava mogućnost da osoba koja je pogriješila prihvati ispravku.

Pogrešno je to što pojedinci, kad vide grešku, toliko se rasrde da prilikom ispravljanja prelaze granice i od osobe koja je pogriješila odbacuju i ono što je ispravno i ono što je neispravno, što na koncu uzrokuje da osoba koja je pogriješila odbaci njegov savjet i ne želi ispraviti grešku.

Ponekad riječi same po sebi nisu greška, ali greška nastane kad se upotrebljavaju u određenim prigodama. Kao, naprimjer, da kad neko umre, neko kaže El-Fatiha, zatim prisutni prouče Fatihu. Oni svoj postupak opravdavaju time da oni uče Kur'an, a ne čine nevjerstvo, zato im se mora objasniti da je njihova greška u tome što su bez šerijatskog dokaza odredili da se Fatiha uči kao da je propisani ibadet u ovim prilikama. A to je očita novotarija u vjeri.

Abdullah b. Omer, radijallahu anhuma, skrenuo je na to pažnju čovjeku koji je kihnuo pored njega i rekao: "Hvala Allahu, i selam na Allahovog Poslanika!" Ibn Omer mu je rekao: "I ja kažem: 'Hvala Allahu i selam Allahovom Poslaniku. Ali, nije nas Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naučio da tako kažemo kad kihnemo, već nas je naučio da kažemo: '*Hvala Allahu na svakom stanju.*'"¹⁵¹

Vraćanje prava obespravljenom uz čuvanje ugleda osobe koja je pogriješila

Bilježi Muslim od Avfa b. Malika, radijallahu anhu, da je

---

¹⁵¹ *Sunenut-Tirmizi*, br. 2738.

rekao: "Jedan musliman iz Himjera ubio je jednog neprijatelja te je htio uzeti njegovu ličnu opremu. Halid b. Velid, radijallahu anhu, spriječio ga je u tome, a bio je njihov pretpostavljeni." Avf b. Malik je došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i obavijestio ga o tome. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao je Halida: "*Šta te je spriječilo da mu daš opremu ubijenog?*" "Allahov Poslanice, bila je mnogo vrijedna i smatrao sam da je uzeo dovoljno", odgovorio je. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "*Daj mu sve!*" Dok je Halid prolazio, Avf ga je povukao za ogrtač i rekao: "Jesam li ti rekao da ću kazati Allahovom Poslaniku!" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga je čuo i to je kod njega izazvalo ljutnju pa je rekao: "*Ne daj mu, Halide! Ne daj mu, Halide! Prepustite moje zapovjednike meni. Primjer vas i njih je kao primjer čovjeka od kojeg je zatraženo da čuva stado deva ili ovaca. Kad je došlo vrijeme da napoji stado, odveo ga je na pojilo. Stado je pilo i popilo svu čistu vodu, a ostavilo mutnu. Vama je ono što je čisto, a njima ono što je mutno.*"¹⁵²

Druga predaja koju bilježi Ahmed daje potpuniju sliku. Avf b. Malik el-Ešdže, radijallahu anhu, pripovijeda: "Bili smo u pohodu na granici Šama, a Halid b. Velid, radijallahu anhu, bio je naš zapovjednik. U putu nam se priključio čovjek iz plemena Humejra. Pristigao je među nas nemajući sa sobom ništa osim sablje. Jedan je musliman zaklao životinju, a ovaj je, posluživši se lukavstvom, uspio dobiti od njega komad kože u obliku štita. Zatim je kožu prostro na zemlju, zapalio vatru, osušio je i napravio joj dršku kao kod štitova. Nakon toga smo sreli neprijatelje Bizantince sa skupinom Arapa iz plemena Kudaa'. Među njima je bio jedan Bizantinac na bijelom konju, sa pozlaćenim sedlom,

¹⁵² Muslim sa komentarom En-Nevevija, 12/64.

remen je bio preliven zlatom, a također i sablja. On stade podstrekivati svoje ljude i huškati ih na borbu. Humejrijac se nadmudrivao sa njim sve dok mu nije uspio prići s leđa i udariti sabljom po tetivi njegovog konja. Bizantinac je pao, a ovaj ga posječe sabljom i ubi ga. Kad se borba završila, počeo je tražiti njegovu opremu, a mnogi ljudi su bili svjedoci da je on ubio Bizantinca. Halid mu je dao dio opreme, a ostatak zadržao. Humejrijac se vratio u Avfovo društvo i ispričao mu to. Avf mu reče: 'Vrati se i reci mu da ti dadne i ostatak.' Čovjek se vratio, ali je Halid odbio da mu dadne. Avf je zatim lično otišao Halidu i rekao mu: 'Zar ne znaš da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio da oprema ubijenog neprijatelja pripada onome ko ga je ubio?' 'Znam', odgovorio je Halid. Avf upita: 'Šta te spriječilo da mu predaš svu opremu neprijatelja kojeg je ubio?' 'Smatram da mu je to mnogo', odgovorio je Halid. Avf reče: 'Dok vidim Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestit ću ga o ovome.' Kad su se vratili u Medinu, Avf posla čovjeka da zatraži pomoć od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao je Halida, a Avf je već sjedio tu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao je Halida: 'Šta te spriječilo da mu daš opremu ubijenog?' 'Allahov Poslaniče, bila je mnogo vrijedna i smatrao sam da je uzeo dovoljno', odgovorio je. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Daj mu sve!' Dok je Halid prolazio, Avf ga je povukao za ogrtač i rekao: 'Jesam li ti rekao da ću kazati Allahovom Poslaniku!' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga je čuo i to je kod njega izazvalo ljutnju pa je rekao: *'Ne daj mu, Halide! Ne daj mu, Halide! Prepustite moje zapovjednike meni. Primjer vas i njih je kao primjer čovjeka od kojeg je zatraženo da čuva stado deva ili ovaca.'*

*Kad je došlo vrijeme da napoji stado, odveo ga je na pojilo. Stado je pilo i popilo svu čistu vodu, a ostavilo mutnu. Vama je ono što je čisto, a njima ono što je mutno.*¹⁵³

Primjećujemo da je, kad je Halid pogriješio u odluci da čovjeku ne dadne svu opremu jer je bila mnogo vrijedna, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se čovjeku vrati njegovo pravo, ali se naljutio kad je Avf napao Halida i narugao mu se riječima: "Jesam li ispunio što sam ti rekao da ću kazati Allahovom Poslaniku!", a uz to ga je povukao za ogrtač dok je Halid prolazio pored njega. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je rekao: "*Ne daj mu, Halide!*" Uradio je to iz obzira prema zapovjedniku i vojskovođi, jer je u očuvanju njegova ugleda među ljudima velika korist.

Ovdje se postavlja pitanje: Ako je čovjek imao pravo na opremu ubijenog neprijatelja, kako mu je to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mogao zabraniti?

En-Nevevi, rahimehullahu te'ala, na ovo pitanje odgovara na dva načina:

Prvo: Moguće je da mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kasnije dao opremu, ali je odgodio davanje kao kaznu njemu i Avfu jer su ismijavali Halida i time ukaljali ugled zapovjednika i onoga čiji je on zapovjednik bio.

Drugo: Moguće je da je udobrovoljio čovjeka kome pripada ta oprema te se on dragovoljno odrekao svog prava u korist muslimanske zajednice, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, time želio da umiri Halida zato što je zaštita ugleda zapovjednika od opće koristi.¹⁵⁴

U *Musnedu* imama Ahmeda nalazimo još jedan primjer iskazivanja obzira prema onome kome je učinjena greška.

¹⁵³ *Musned* imama Ahmeda.

¹⁵⁴ *El-Fethul-Rabbani*, 14/84.

Imam Ahmed bilježi od Ebu Tufejla Amira b. Vasile da je jedan čovjek prošao pored skupine muslimana i poselamio ih. Oni su mu odgovorili na selam, a kad je prošao, jedan od njih reče svome društvu: "Allaha mi, ja ovog čovjeka mrzim u ime Allaha!" Njegovi drugovi mu rekoše: "Tako nam Allaha, to što si rekao je loše i mi ćemo ga obavijestiti o tome." Rekli su jednom od njih: "Ustani i obavijesti ga." Kad je obaviješten, ovaj čovjek je otišao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: "Allahov Poslaniče, prošao sam pored grupe muslimana s kojima je bio i taj i taj. Poselamio sam ih i oni su mi odgovorili na selam, ali kad sam se udaljio, stigao me je jedan od njih i obavijestio me da je taj i taj rekao: 'Allaha mi, ja ovog čovjeka mrzim u ime Allaha!' Pozovi ga i pitaj zašto me mrzi u ime Allaha." Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao ga je i pitao o onome o čemu ga je obavijestio njegov drug. On je priznao i kazao: "Rekao sam to o njemu, Allahov Poslaniče." "A zašto ga mrziš?", upitao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. "Ja sam njegov komšija i dobro ga poznajem", odgovorio je i nastavio: "Tako mi Allaha, nisam ga vidio da klanja išta osim ovih farzova koje klanjaju i dobri i loši ljudi." Njegov komšija reče: "Allahov Poslaniče, pitaj ga je li me ikad vidio da te farzove klanjam izvan njihovog vremena, ili da sam se neispravno abdestio, ili da ruku' i sedžde nisam obavio kako treba." Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga je pitao i on je odgovorio: "Nisam. Ali, nisam ga nikad vidio da posti išta drugo osim mjesec ramazan koji posti i dobar i loš čovjek." "Allahov Poslaniče, pitaj ga je li me ikad vidio da sam se omrsio tokom dana, ili da sam nečim drugim prekršio ovaj post", reče njegov komšija. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga je pitao, a on je odgovorio: "Nisam. Ali, nisam ga nikad vidio

da udjeljuje prosjacima, niti da izdvaja nešto iz svog imetka, na Allahovom putu, u dobrotvorne svrhe, osim što daje zekat koji daje i dobar i loš čovjek." "Allahov Poslanice, pitaj ga jesam li ikada sakrio nešto od zekata, ili se prepirao zbog toga sa onim ko je došao da ga uzme." Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga je upitao, a on je odgovorio: "Nisam." Tada Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "*Možeš ići, šta ja znam, možda je on bolji od tebe.*"¹⁵⁵

Veoma je bitna stvar sačuvati čast čovjeka nakon što se pokaje i pustiti da se vrati svojoj životnoj svakodnevnici, da bi ostao postojan na Pravom putu. Jer, u priči o onoj ženi kojoj je odsječena ruka zbog krađe, iz plemena Mahzum, navodi se da je Aiša, radijallahu anha, rekla: "Kasnije se pokajala i popravila, pa se i udala te mi je dolazila da tražim za nju od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad bi joj nešto trebalo."¹⁵⁶

---

¹⁵⁵ *Musned*, 5/455. A odmah nakon ovog hadisa u *Musnedu* je navedena predaja u kojoj stoji: "Pričao nam je Jakub, rekao je: 'Pričao nam je moj otac da ga je Ibn Šihab obavijestio da je neki čovjek za života Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prošao pored skupine muslimana...'", ne spominjući da prenosi od Ebu Tufejla. Abdullah je rekao: "Obaviješten sam da je Ibrahim b. Sa'd pričao ovaj hadis iz pamćenja pa je o Ebu Tufejlu rekao: 'Pričao je ovaj hadis njegov sin Jakub od svoga oca i nije spomenuo Ebu Tufejla.'" Mislim da je Ibrahim b. Sa'd pogriješio, jer je ispravan rivajet od Jakuba, a Allah najbolje zna. El-Hejsemi je rekao: "Prenosioci hadisa u *Musnedu* imama Ahmeda su povjerljivi i precizni." Vidjeti: *Medžmeu'z-zevid*, 1/291.

¹⁵⁶ Bilježi Muslim, br. 1688. A hadis je već naveden u jednom od pret hodnih poglavlja.

Ispravljanje oba parničara kada je greška obostrana

Često greška bude obostrana: čovjek pogriješi prema nekome, a u isto vrijeme taj pogriješi prema njemu. Greška jednog može biti blaža od greške drugog, ali se treba obratiti objema stranama i uputiti im savjet.

Abdullah b. Ebu Evfa je rekao: "Abdurrahman b. Avf požalio se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na Halida b. El-Velida, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'O Halide, ne uznemiravaj čovjeka koji je učestvovao u bitki na Bedru. Kad bi ti udijelio zlata koliko je brdo Uhud veliko, ne bi dostigao vrijednost njegovog djela.' Halid je kazao: 'Allahov Poslaniče, kritiziraju me pa im uzvratim.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Ne uznemiravajte Halida. Zaista je on jedna od Allahovih sablija kojom Allah kažnjava nevjernike.'¹⁵⁷

Traženje halala od osobe prema kojoj je napravljena greška

Enes b. Malik, radijallahu anhu, rekao je: "Arapci su na putovanjima služili jedan drugog. Tako je sa Ebu Bekrom i Omerom, radijallahu anhuma, bio čovjek koji ih je služio. Jednu noć su zaspali, a kad su se probudili, on im nije pripremio jelo. Jedan od njih reče: 'Jest ovaj spavalica!'¹⁵⁸

¹⁵⁷ *El-Mu'džemul-Kebir*, Et-Taberani, br. 3801. El-Hejsemi je rekao: "Prenosioci hadisa od kojih bilježi Et-Taberani su povjerljivi." Vidjeti: *Medžmeu'z-zevaid*, 9/349.

¹⁵⁸ Ovako stoji u *Tefsiru* Ibn Kesira, u izdanju Daruš-Ša'b. A Albani u *Es-Silsiletus-Sahihah* navodi da je rekao: "Ovaj spava kao da je Vjero-

Probudili su ga i rekli mu: 'Idi Allahovom Poslaniku, poselami ga i reci: Ebu Bekr i Omer ti šalju selam, i pitaju da im daš nešto za jelo.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '*Poselami i ti njih i obavijesti ih da su već objedovali.*' To ih je prestravilo te su došli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekli: 'Allahov Poslaniče, poslali smo ti čovjeka da te pita možeš li nam dati nešto za jelo, pa si rekao: Već su objedovali! Šta smo to jeli?' '*Meso svoga brata! Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, vidim njegovo meso između vaših zuba*', odgovorio im je, aludirajući na meso njihovog slugu kojeg su ogovorili. Rekli su: 'Oprosti nam.' '*Neka vam on oprost!*', rekao im je."¹⁵⁹

Podsjećanje onoga ko je pogriješio na vrijednost osobe prema kojoj je pogriješio i upućivanje da se pokaje i ispriča

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to je uradio kad se desio spor između Ebu Bekra i Omera, radijallahu anhuma. Ebu Derda' pripovijeda: "Ebu Bekr i Omer su raspravljali pa se Omer naljutio na Ebu Bekra i otišao. Ebu Bekr je pošao za njim i tražio da mu oprost, ali Omer nije htio, čak je zalupio vrata svoje kuće pred njim. Ebu Bekr je došao kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a mi smo već sjedili kod njega. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '*Vaš drug se svađao sa nekim.*'

---

vjesnik", a u drugoj predaji da je rekao: "Spava kao da je kod kuće." Vidjeti: *Es-Silsiletus-Sahih*a, br. 2608.

¹⁵⁹ Navodi ga Ibn Kesir u *Tefsiru*, u komentaru sure El-Hudžurat. 7/363, izdanje Daruš-Ša'b. Hadis, također, navodi Albani u *Es-Silsiletus-Sahih*a, i kaže da ga bilježi El-Haraiti u *Mesaviu-ahlak*, i Ed-Dija' u *El-Muhtara*. Vidjeti hadis br. 2608.

Omer se pokajao zbog svog ponašanja te je došao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, poselamio, sjeo i ispričao šta se desilo. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naljutio se, pa je Ebu Bekr govorio: 'Allaha mi, Allahov Poslaniče, ja sam više pogriješio.' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Hoćete li ostaviti na miru moje ashabe! Hoćete li ostaviti na miru moje ashabe! Kad sam rekao: Ja sam Allahov poslanik svima vama, vi ste rekli: Lažeš, a Ebu Bekr je rekao: Govori istinu.'*¹⁶⁰

U drugoj predaji: Ebu Derda' je rekao: "Sjedio sam kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad uđe Ebu Bekr držeći jedan kraj odjeće u ruci tako da su mu se vidjela koljena. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Vaš drug se svađao sa nekim.'* Ebu Bekr je poselamio i rekao: 'Desila se rasprava između mene i Ibnul-Hattaba te sam pogriješio prema njemu. Tražio sam da mi oprost, ali on nije htio pa sam došao kod tebe.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Allah ti oprostio, Ebu Bekre!'* Rekao je to tri puta. Nedugo zatim Omer se pokajao i došao Ebu Bekrovoj kući, i pitao ih da li je Ebu Bekr tu. Rekli su mu da nije, te se zaputio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Kad je stigao, poselamio je, a Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, lice se promijenilo od srdžbe. Ebu Bekru je bilo žao, pa je pao na koljena i rekao: *'Allahov Poslaniče, tako mi Allaha, ja sam više pogriješio.'* Rekao je to dva puta. Tada Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Allah me je poslao vama pa ste rekli: Lažeš!, a Ebu Bekr je rekao: Govori istinu!, i pružio mi je potporu svojim životom i imetkom. Hoćete li ostaviti na miru moje ashabe! Hoćete li*

¹⁶⁰ Sahihul-Buhari, Kitabut-tefsir. Vidjeti: Fethul-bari, br. 4640.

ostaviti na miru moje ashabe!' Nakon toga Ebu Bekra niko više nije uznemiravao."¹⁶¹

Interveniranje radi smirivanja tenzija i sprečavanja eskalacije sukoba

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je u više situacija intervenirao da bi spriječio eskalaciju sukoba i smirio tenzije. U slučaju potvore Aiše, radijallahu anha, narasle su tenzije između ashaba te je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, intervenirao i spriječio prerastanje tenzija u oružani sukob. Kaže Aiša: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, istog je dana ustao da traži ko će ga zaštititi od Abdullaha b. Ubejja, popeo se na minber i rekao: *'O skupino muslimana, ko će me zaštititi od čovjeka koji je ukaljao čast moje supruge, a ja, tako mi Allaha, o njoj znam samo dobro. Spominju čovjeka o kojem znam samo dobro i u moj dom ne ulazi osim sa mnom.'* Ustao je Sa'd b. Muaz i rekao: 'Ja ću te odbraniti, Allahov Poslaniče! Ako je iz plemena Evs, odsjeći ću mu glavu, a ako je od naše braće iz plemena Hazredž, uradit ćemo kako nam narediš.' Ustao je jedan čovjek iz plemena Hazredž. Bio je to Sa'd b. Ubade, ugledna osoba u plemenu Hazredž, a bio je dobar čovjek, ali ga je obuzela plemenska pristrasnost, i rekao: 'Lažeš, Allaha mi, nećeš ga ubiti, niti to možeš uraditi. A da je iz tvog plemena, ne bi ti bilo drago da bude ubijen.' Ustao je Usejd b. Hudajr, amidžić Sa'da b. Muaza i rekao Sa'du b. Ubadi: 'Ti lažeš! Ubit ćemo ga, tako mi Allaha. A ti si dvoličnjak i braniš dvoličnjake.' I tako se rasplamsao sukob između dva tabora, Evsa i Hazredža, čak htjedoše da zarate. Allahov Poslanik,

¹⁶¹ Sahihul-Buhari. Vidjeti: Fethul-bari, br. 3661.

sallallahu alejhi ve sellem, stajao je na minberu i smirivao ih dok nisu ušutjeli."¹⁶²

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čak je zakasnio na namaz u džematu kad je otišao da izmiri pripadnike plemena Amr b. Avf.

Sehl. b. Sa'd es-Saidi, radijallahu anhu, rekao je: "Dvije grupe ensarija su se posvađale, pa su se gađali kamenjem. Vjerovješnik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao je da ih izmiri. Došlo je vrijeme namaza i Bilal je proučio ezan. Dugo smo čekali Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zatim je proučen ikamet i Ebu Bekr je istupio da imami."¹⁶³

U drugoj predaji: Rekao je Sehl b. Sa'd, radijallahu anhu: "Potukle su se dvije grupe iz plemena Amr b. Avf, pa su se i kamenjem gađali. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao je da ih pomiri..."¹⁶⁴

Pokazivanje ljutnje na pojavu greške

Nekada je metoda ispravljanja greške jednostavno pokazivanje ljutnje, ako čuje za grešku ili je vidi, posebno ako se radi o grešci u akidi, kao što je pretjerivanje u pitanju Allahove odredbe ili raspravljanje o Kur'anu, i slično.

Prenosi Amr b. Šuajb od svoga oca, a on od svoga oca, Amrovog djeda, Abdullaha b. Amra b. El-Asa da je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je među grupu ashaba i zatekao ih kako raspravljaju o Allahovoj odredbi. Lice mu je bilo crveno od srdžbe kao da su na njemu razbijeni narovi plodovi. 'Zar vam je ovo naređeno! Jeste li zato stvoreni da jednim kur'anskim ajetima pobijate

---

¹⁶² Muttefekun alejhi, vidi: *Fethul-bari*, br. 4141.

¹⁶³ *El-Mudžteba min Sunenun-Nesai, Kitabu Adabil-kudat*, 8/243.

¹⁶⁴ *Musned*, 5/338.

druge! Zbog toga su uništeni narodi koji su bili prije vas." Rekao je Abdullah b. Amr: "Ne bih volio da sam izostao sa nekog skupa na kojem je bio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, osim tog skupa."¹⁶⁵

U drugoj predaji: "Došao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, među svoje ashabe i zatekao ih kako raspravljaju o Allahovoj odredbi: jedan dokazuje sa jednim ajetom, a drugi ga pobija sa drugim. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pocrveni od srdžbe kao da mu je na licu iscijeđen nar. Rekao im je: *'Jeste li zbog ovog stvoreni! Je li vam ovo naređeno! Ne pobijajte jedan dio Allahove Knjige drugim dijelom, nego gledajte šta vam je naređeno pa to slijedite, i šta vam je zabranjeno te ga se klonite.'*"¹⁶⁶

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naljutio se na Omera negodujući zbog kršenja principa koji se tiču izvora iz kojih se uzima vjera.

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, rekao je: "Došao je Omer b. El-Hattab Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, sa knjigom koju je uzeo od sljedbenika Knjige i pročitao mu nešto iz nje. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naljutio se i rekao: *'Zar hoćete time sami sebe da zbunite, o Ibnul-Hattabe?! Tako mi Onoga u čjoj je ruci moja duša, došao sam vam sa vjerom koja je bijela, čista (tj. jasna). Ne pitajte ih ništa, jer vam mogu reći istinu, a vi je poreći, ili vam prenijeti zabludu, a vi povjerovati u nju. Tako mi Onoga u*

¹⁶⁵ Bilježi Ibn Madže u *Sunenu*, br. 85. El-Hejsemi kaže: "Ovo je vjerodostojan sened, prenosioci su povjerljivi." Albani je hadis ocijenio kao hasen-sahih. Vidjeti: *Sahih Sunen Ibn Madže*, br. 69.

¹⁶⁶ Bilježi Ibn Ebi Asim u djelu *Es-Sunne*, br. 406. valorizacija: Albani. U ocjeni ovog hadisa Albani je rekao: "Lanac prenosilaca je vjerodostojan."

čijoj je ruci moja duša, da je Musa živ, morao bi me slijediti."¹⁶⁷

U drugoj predaji Džabir b. Abdullah je rekao: "Omer b. El-Hattab je došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, sa primjerkom Tevrata i rekao: 'Allahov Poslaniče, ovo je primjerak Tevrata.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ništa rekao, te je Omer počeo da čita, a lice Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, se mijenjalo. Ebu Bekr je rekao: 'Majka te nemala (ukazivanje na ozbiljnost stvari), zar ne vidiš kako izgleda lice Allahovog Poslanika.' Omer je pogledao i rekao: 'Utječem se Allahu od Njegove srdžbe i srdžbe Njegovog Poslanika. Zadovoljan sam da mi Allah bude Gospodar, islam vjera i Muhammed poslanik.' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Tako mi Onoga u čijoj je ruci Muhammedova duša, kad bi vam došao Musa i vi ga slijedili, a mene ostavili, skrenuli biste sa Pravoga puta u zabludu. A da je Musa doživio moje poslanstvo, slijedio bi me.'¹⁶⁸

Dok u predaji koju prenosi Ebu Derda' stoji: Rekao je Ebu Derda': "Došao je Omer Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, sa sakupljenim listovima Tevrata i rekao: 'Allahov Poslaniče, ovo su listovi Tevrata koje sam dobio od prijatelja iz plemena Beni Zurejk.' Lice Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, se promijenilo pa Abdullah b. Zejd – koji je usnio tekst ezana – reče: 'Je li ti

¹⁶⁷ *Musned* imama Ahmeda, 3/387. Albani je rekao da je hadis dobar na osnovu različitih predaja. Vidjeti: *Irvaul-galil*, br. 1589.

¹⁶⁸ *Sunen Ed-Darimi*, br. 441; *Mukaddima, Babu ma jutteka min tefsiri hadisi-n-Nebijji, sallallahu alejhi ve sellem, ve kavli gajrihi 'inde kavlihi, sallallahu alejhi ve sellem*. Valorizacija: Abdullah Hašim Jemani. Abdullah Jemani koji je radio valorizaciju Ed-Darimijevog *Sunena* kaže: "Također ga bilježi Ahmed sa lancem prenosilaca koji je hasen, i Ibn Hibban sa lancem prenosilaca koji je sahih."

Allah oduzeo pamet, vidiš li kako izgleda lice Allahovog Poslanika?' Omer reče: 'Zadovoljni smo da nam Allah bude Gospodar, islam vjera, Muhammed poslanik, Kur'an vodič.' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se smirio, a zatim rekao: *'Tako mi Onoga u čijoj je ruci duša Muhammedova, kad bi Musa bio među vama i vi ga slijedili, a mene napustili, bili biste u velikoj zabludi. Vi ste od naroda dodijeljeni meni, a ja sam od vjerovjesnika dodijeljen vama.'*

169

U različitim predajama ove priče primjećujemo da su prisutni odigrali ulogu pomagača odgajatelju, te da se lice odgajatelja promijenilo i da su prisutni na osnovu te promjene zaključili da je Omer pogriješio. Nesumnjivo, kada se ove komponente nađu zajedno ostavljaju jake impresije na osobu kojoj je na taj način upućen savjet.

Postupak savjetovanja prošao je sljedeće stepene:

1. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reagirao je promjenom na licu, izrazom srdžbe, prije nego što je progovorio.
2. Ebu Bekr es-Siddik i Abdullah b. Zejd primijetili su Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, reakciju i upozorili Omera.
3. Omer je shvatio svoju grešku i odmah je ispravio utječući se od Allahove srdžbe i srdžbe Njegovog Poslanika i očitujući temeljni princip vjere: zadovoljstvo sa Allahom, Njegovim Poslanikom, Njegovom vjerom.
4. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, osjetio je olakšanje kad je Omer shvatio grešku i ispravio je.

---

¹⁶⁹ El-Hejsemi je rekao: "Bilježi ga Et-Taberani u *El-Kebiru*. U lancu prenosilaca se nalazi Ebu Amir, El-Kasim b. Muhammed el-Esdi, i ne znam je li neko naveo njegovu biografiju, a ostali prenosioci su povjerljivi." Vidjeti: *Medžmeu'z-zevaid*, 1/174.

5. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, progovorio je na kraju da bi potvrdio i naglasio temeljni princip vjerovanja, a to je da je obaveza slijediti šerijat vjerovjesnika Muhammeda i upozorio na opasnost učenja vjere iz drugih izvora.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, također se naljutio kad je vidio ispljuvak u mesdžidu. Prenosi Enes b. Malik, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio ispljuvak u pravcu Kible¹⁷⁰. To ga je toliko pogodilo da mu se to moglo vidjeti na licu. Ustao je i ostrugao ga svojom rukom¹⁷¹, a zatim rekao: "*Kada stupite u namaz, vi se molite svome Gospodaru – ili: između njega i Kible je njegov Gospodar – stoga ne pljujte u pravcu svoje Kible, nego sa svoje lijeve strane, ili pod svoja stopala.*" Zatim je uzeo jedan kraj svoga ogrtača, pljunuo u njega, presavio ga i rekao: "*Ili neka uradi ovako.*"¹⁷²

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, također se naljutio kad je čuo da postupak jednog ashaba izaziva štetu. Ebu Mes'ud, radijallahu anhu, rekao je: "Došao je čovjek Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'Allahov Poslaniče, ja dolazim kasno na sabah-namaz

---

¹⁷⁰ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio je ispljuvak na zidu mesdžida u pravcu Kible, što se vidi iz predaje koju El-Buhari bilježi od Ibn Omera, radijallahu anhuma, u kojoj stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio ispljuvak na zidu Kible... hadis br. 406.

¹⁷¹ Ostrugao je ispljuvak kamenčićima, što je vidljivo iz predaje koju bilježi El-Buhari od Ebu Hurejre i Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhuma, u kojoj stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio ispljuvak na zidu mesdžida pa je uzeo kamenčić i ostrugao ga... hadis br. 408 i 409.

¹⁷² Bilježi El-Buhari. Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 405.

zbog toga i toga koji nam oduži namaz.' Nisam nikada vidio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u većoj srdžbi prilikom savjetovanja kao tada. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: 'O ljudi, neki od vas rastjeruju! Ko bude predvodio ljude u namazu, neka bude umjeren jer među klanjačima ima starih, slabih i osoba koje imaju obaveze.'¹⁷³

Isto tako, muftija može da se naljuti kad čovjek cjepidlači i pretjeruje sa zapitkivanjem. Zejd b. Halid el-Džuheni, radijallahu anhu, rekao je: "Neki beduin je došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i pitao o pronađenom novcu koji je neko izgubio. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Razglasi vijest o njemu godinu dana, zatim čuvaj njen poklopac i uzicu, pa ako niko ne dođe, potroši ga.' Reče: 'Allahov Poslaniče, a izgubljena sitna stoka.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: 'Uzmi je, ona pripada ili tebi, ili tvom bratu koji ju je izgubio, ili vuku.' Čovjek je upitao: 'A izgubljena deva?' Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, lice promijeni boju od srdžbe, pa mu reče: 'Šta ti imaš s njom! Ona ima kopite i mješinu za vodu, sama će naći pojilo i jesti lišće.'¹⁷⁴

Odmjerena emotivna reakcija odgajatelja na grešku, kad se pojavi, ili kada je vidi, ili čuje za nju, na način da se primijeti na njegovom licu, u boji glasa ili stilu obraćanja, znak je živog srca koje ne trpi zlo i ne prešućuje njegovu pojavu. Takva reakcija će kod prisutnih izazvati strah od činjenja te greške, a riječi upućene pri ovakvom emotivnom stanju ostavit će veliki utjecaj na prisutne. S druge strane, prešućivanje ili odgađanje savjetovanja može dovesti do toga da savjet djeluje mlako ili ne ostavi nikakvog traga.

¹⁷³ Bilježi El-Buhari. Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 7159.

¹⁷⁴ Sahihul-Buhari. Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 2436.

Ali, ako nema dovoljan broj prisutnih, a u pitanju je važna stvar, mudro je odgoditi obraćanje da se okupi veći broj ljudi ili sačekati da se sami okupe u broju dovoljnom da prime pouku i prenesu odsutnima.

Može se, također, obratiti dva puta, jednom direktno onome ko je pogriješio i drugi put javno.

Ebu Humejd es-Saidi kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao službenika da obavi neki posao. Kada je službenik obavio posao, vratio se i rekao: "Allahov Poslaniče, ovo je za vas, a ovo je poklonjeno meni." Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: "A zašto nisi ostao da sjediš kod kuće, kod oca i majke, pa da vidiš hoćeš li dobiti poklon ili ne." Navečer, poslije namaza, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao je, izgovorio šehadet, zahvalio Allahu onako kako Mu dolikuje, i rekao: "Kako čovjek kojeg pošaljemo da obavi neki posao može doći i reći: 'Ovo je od vašeg posla, a ovo je poklonjeno meni.' Zašto nije ostao u kući kod oca i majke pa da vidi hoće li dobiti poklon ili ne. Tako mi Onoga u čijoj je ruci Muhammedova duša, ko god sakrije nešto od toga, na Sudnjem danu će mu biti okačeno oko vrata. Ako bude deva, doći će ričući, ako bude krava, doći će mučevići, ako bude ovca, doći će blejeći. Prenio sam vam!" Kaže Ebu Humejd: "Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podigao ruke toliko da smo mu vidjeli pazuhe."¹⁷⁵

Odlazak od osobe koja je pogriješila i izbjegavanje rasprave

Alija b. Ebi Talib, radijallahu anhu, kaže da je Allahov

---

¹⁷⁵ Fethul-bari, br. 6636.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao kod njega i Fatime noću i rekao: "*Zar ne klanjate?!*" "Allahov Poslaniče, naše duše su u Allahovoj ruci, kada htjedne da nas oživi, oživjet će nas", rekao je Alija. Nakon što je to čuo, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao je ne rekavši Aliji ništa. Kad se malo udaljio, Alija ga je čuo kako udara rukama o svoja bedra i govori: "*A čovjek, doista, voli da raspravlja.*"^{176,177}

Korenje osobe koja pogriješi

Ovo je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uradio kad je saznao da je Hatib b. Ebi Beltea, radijallahu anhu, poslao kurejšijskim nevjernicima pismo u kojem ih obavještava da muslimani namjeravaju osloboditi Mekku.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mu je: "*Zašto si to uradio, o Hatibe?*" Odgovorio je: "Vjerujem u Allaha i Njegovog Poslanika, nisam promijenio vjeru. Svi tvoji ashabi u Mekki imaju nekoga ko će, s Allahovom pomoći, zaštititi njihove porodice i imetke od mušrika, a ja nemam nikoga, pa sam htio da zaštitim svoju porodicu i imetak." "*Istinu je rekao*", kazao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, "i ne spominjite ga osim po dobru!" Omer b. El-Hattab rekao je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Izdao je Allaha i Njegovog Poslanika, dozvoli mi da ga ubijem." Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "*O Omere, šta znaš: možda je Allah pogledao u srca učesnika bitke na Bedru i rekao: 'Radite šta god hoćete, ući ćete u*

¹⁷⁶ Sura El-Kehf, 54.

¹⁷⁷ Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 7347. Alijine riječi mogu se shvatiti na više načina. Vidjeti komentar hadisa u *Fethul-bariju*.

Džennet!" Omeru zasuziše oči i reče: "Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju."¹⁷⁸

Ovaj hadis sadrži mnogo korisnih pedagoških elemenata, od kojih su:

1. Ukor ashaba koji je napravio veliku grešku. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obratio mu se riječima: "Zašto si to uradio?"

2. Ispitivanje razloga zbog kojeg se desila greška, jer to utječe na to kakav će se stav zauzeti prema osobi koja je pogriješila.

3. Ako je neko poznat po dobru, ne znači da je bezgrješan.

4. Odgajatelj mora biti spreman da podnosi greške onih koje odgaja, kako bi bili ustrajni na Pravom putu, jer nije cilj otjerati ih, nego ih popraviti.

5. Pedagog mora uzeti u obzir trenutke ljudske slabosti i ne treba zamjeriti na teškim greškama koje učine pojednici koji su već dugo s njim.

6. Treba braniti osobu koja pogriješi, ako to zaslužuje.

7. Ako je čovjek koji je pogriješio otprije poznat po velikim dobrim djelima, to se mora uzeti u obzir prilikom procjene greške i zauzimanja stava o njemu.

Kritiziranje počinioca greške

Ako je greška očita, ne može se prešutjeti, nego treba uputiti kritiku i izgrditi počinioca istog momenta, da osjeti grižnju savjesti zbog greške.

Alija b. Ebi Talib, radijallahu anhu, rekao je: "Imao sam jednu staru devu, plijen sa Bedra, i jednu drugu koju mi je dao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, od petine.

---

¹⁷⁸ Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 6259.

Kad sam htio da se oženim Fatimom, dogovorio sam se sa draguljarem iz plemena Beni Kajnuka do ode sa mnom da prodam neke vrijedne stvari, da se time pomognem u pripremi svadbene gozbe. Spremao sam stvari za put: samare, vreće, konopce, a deve su bile pored sobe jednog ensarije. Otišao samo po deve i zatekao ih odsječenih grba, rasporenog trbuha i odrezanih džigerica. Nisam mogao da zaustavim suze! Upitao sam: 'Ko je ovo uradio?' 'Hamza b. Abdul-Muttalib', odgovorili su, i dodali: 'On je u ovoj kući, pije sa skupinom ensarija.' Otišao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, kod koga je bio Zejd b. Harise. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio je na mom licu da se nešto desilo i upitao: 'Šta ti je?' 'Allahov Poslaniče, nisam zapamtio dan kao ovaj. Hamza je odsjekao grbe mojim devama, rasporio im trbuh i odrezao džigerice. I eno ga sad u kući pije sa društvom.' Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio je ogrtač, odjenuo se i krenuo, a Zejd b. Harise i ja išli smo za njim. Došao je pred kuću u kojoj je bio Hamza, zatražio dozvolu da uđe. Dozvolili su nam pa smo ušli i zatekli ih kako piju. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odmah je počeo da kritizira Hamzu zbog onoga što je uradio. Hamza je bio pijan, zakrvavljenih očiju. Gledao je u Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i mjerio ga pogledom od glave do pete, a zatim rekao: 'Vi ste samo robovi moga oca.' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je shvatio da je pijan te je odstupio krećući se unatraske, pa smo i mi izašli za njim."¹⁷⁹

---

¹⁷⁹ Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 3091. Ovo se dogodilo prije zabrane pijenja opojnih pića.

Okretanje glave od grješnika

Bilježi imam Ahmed od Humejda da je rekao: "Došao je Velid meni i mom prijatelju i rekao: 'Pođite sa mnom, vi ste stariji i bolje razumijete hadis od mene', i poveo nas je Bišru b. Asimu. Ebul-Alije ga upita: 'Hoćeš li pričati hadis ovoj dvojici?' Bišr reče: 'Pričao nam je Ukbe b. Malik, rekao je Ebu Nadr el-Lejsi, rekao je Behz, a bio je iz njegovog plemena, kaže: 'Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je skupinu u pohod, pa su napali na grupu ljudi. Jedan čovjek iz te grupe izdvojio se i počeo da bježi, a jedan musliman je krenuo za njim isukane sablje. Čovjek koji je bježao reče: 'Ja sam musliman.' Ali, ovaj borac nije obraćao pažnju na njegove riječi i ubio ga je. Vijest je doprla do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je uputio oštre riječi na račun ubice. Ubica je obaviješten o tome, i dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, držao govor, on reče: 'Allahov Poslaniče, tako mi Allaha, rekao je to samo da se spasi od ubistva.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenu se od njega i ljudi koji su bili na toj strani i nastavi da govori. Ovaj ponovo reče: 'Allahov Poslaniče, rekao je to samo da se spasi od ubistva.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenu se od njega i ljudi koji su bili na toj strani i nastavi da govori. Ovaj nije mogao da izdrži pa je ponovo rekao: 'Allahov Poslaniče, rekao je to samo da se spasi od ubistva.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenu se prema njemu, a na licu mu se mogla vidjeti tuga, pa mu reče: '*Allah neće primiti onoga ko ubije vjernika.*' Rekao je to tri puta."¹⁸⁰

---

¹⁸⁰ Musned, 5/289. Vidjeti: *Es-Silsiletus-Sahihah*, 2/309.

Bilježi En-Nesai od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je neki čovjek iz Nedžrana došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, sa zlatnim prstenom na ruci. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenuo se od njega i rekao: "*Došao si mi noseći džehennemsku žeravicu u ruci.*"¹⁸¹

Bilježi Ahmed od Ebu Seida, radijallahu anhu, da je neki čovjek iz Nedžrana došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, sa zlatnim prstenom na ruci. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenuo se od njega ne pitajući ga ništa. Čovjek se vratio i ispričao to supruzi. Ona mu je rekla: "Za to postoji neki razlog. Otiđi ponovo kod njega." Čovjek je bacio prsten i ogrtač koji je nosio i vratio se Poslaniku. Tražio je da uđe pa mu je dozvoljeno. Nazvao je Allahovom Poslanku selam, i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu je odgovorio. Čovjek reče: "Allahov Poslaniče, malo prije sam ti došao pa si se okrenuo od mene?" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "*Došao si mi noseći džehennemsku žeravicu u ruci.*" Čovjek reče: "Onda znači da sam došao sa mnogo džehennemskih žeravica." Jer je bio došao sa mnogo nakita iz Bahrejna. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "*To s čime si došao ništa nam ne koristi, ali to su ovosvjetska dobra.*" Čovjek reče: "Allahov Poslaniče, opravdaj me pred svojim ashabama da ne pomisle da si srdit na mene." Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao je, opravdao ga i spomenuo da je razlog njegove reakcije zlatni prsten.¹⁸²

U drugoj predaji imama Ahmeda od Amra b. Šuajba, od njegovog oca od njegovog djeda, navodi se da je

¹⁸¹ Vidjeti: *El-Mudžteba*, 8/170, i *Sahih Sunenun-Nesai*, br. 4793.

¹⁸² *Musned*, 3/14. Šejh Albani ga je ocijenio slabim u *Daifu Mevaridaz-zamean 'ala zevaidi Ibn Hibban*, 177.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio zlatni prsten na ruci jednog ashaba, pa se okrenuo od njega. Čovjek je bacio zlatni prsten i stavio željezni. Poslanik reče: "Ovo je gore: to je nakit stanovnika Vatre." Čovjek ga je bacio i stavio srebreni prsten, a Poslanik je šutio."¹⁸³

^ Prekid komunikacije, bojkot

To je efikasna metoda, pogotovo ako je grijeh veliki, jer prekid komunikacije i bojkot imaju veliki utjecaj na grješnika. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upotrijebio je ovu metodu kada su Ka'b b. Malik, radijallahu anhu, i njegova dva druga izostali iz pohoda na Tebuk, nakon što se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uvjerio da nemaju opravdanja, što su i sami priznali. O tome Ka'b pripovijeda: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je muslimanima da razgovaraju sa nama trojicom, koji smo bili izostali iz pohoda zajedno sa drugima koji su izostali. Ljudi su nas izbjegavali i promijenili odnos prema nama. Moj svijet se potpuno promijenio, nije bio onakav kakvog sam ga poznao. To je trajalo pedeset dana. Moja dva druga su ovo teško primila, te su ostali u kućama i plakali. Ja sam bio najstariji među njima i najčvršći, pa sam izlazio na namaz, obilazio pijace, ali niko nije govorio sa mnom. Dolazio sam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dok bi sjedio sa ashabima nakon namaza i nazivao mu selam, i pitao se pomiče li usne odgovarajući mi na selam ili ne. Zatim bih klanjao blizu njega i pokušavao da

---

¹⁸³ *Musned*, 163. Ahmed Šakir je rekao: "Lanac prenosilaca je vjerodostojan." Hadis br. 6518. Šejh Albani ga je ocijenio dobrim u *Sahihu El-Edebil-mufred*, 779, dok ga je ocijenio vjerodostojnim u *Adabuz-zefafu*, 145.

uhvatim njegov pogled. Kad bih klanjao, gledao bi u mene, a kad bih ga pogledao, on bi se okretao. Kad mi je dojadilo što me ljudi ignoriraju, preskočio sam zid Ebu Katadine bašte, a on je moj amidžić i meni najdraži. Poselamio sam ga. Tako mi Allaha, nije mi odgovorio. Rekao sam mu: 'Zaklinjem te Allahom, o Ebu Katade, znaš li da volim Allaha i Njegovog Poslanika!' Šutio je pa sam mu ponovio. On je opet šutio, a ja sam mu opet ponovio, a on je opet šutio, pa sam mu ponovio. A onda je rekao: 'Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju.' Iz očiju mi potekoše suze. Preskočio sam zid... Prošlo je pedeset dana od kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio ljudima da sa nama razgovaraju. Klanjao sam sabah na krovu jedne od naših kuća, i dok sam sjedio u stanju koje je Allah opisao, 'osjećao sam tjeskobu u prsima, i prostrana Zemlja mi je postala tijesna', čuo sam nečiji glas sa brda Sel'a kako više iz sveg glasa: 'O Ka'b b. Malik, raduj se.'¹⁸⁴

Ovo je veoma korisna priča čije pouke ne treba zemariti, a neke od njih mogu se naći u komentarima učenjaka na ovaj hadis, poput knjige *Zadul-me'ad* i *Fethul-bari*.

Predaja koju bilježi Et-Tirmizi od Aiše, radijallahu anha, također ukazuje na to da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koristio ovu metodu. Aiša, radijallahu anha, rekla je: "Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nije bilo mržeg ponašanja od laži. Neki čovjek bi lažao pred Poslanikom, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bi osjećao nešto sve dok se ovaj ne bi pokajao."¹⁸⁵

¹⁸⁴ *Fethul-bari*, 4418.

¹⁸⁵ *Sunenut-Tirmizi*, br. 1973. Ebu Isa et-Tirmizi rekao je: "Ovaj hadis je hasen-sahih."

U predaji koju bilježi Ahmed stoji: "...osjećao bi nešto protiv njega sve dok se ne bi pokajao."¹⁸⁶

U predaji: "Kada bi primijetio nešto kod nekog ashaba, izbjegavao bi ga sve dok ne bi čuo da se pokajao."¹⁸⁷

A u drugoj predaji: "Kad bi primijetio nekog od svojih ukućana da laže, okretao bi se od njega sve dok se ovaj ne bi pokajao."¹⁸⁸

Iz prethodno spomenutih hadisa vidi se da su prekid komuniciranja sa grješnikom i okretanje od njega korisne pedagoške metode. Ali, to može biti korisno samo ako s grješnikom tako postupa osoba koju grješnik veoma cijeni i do čijeg društva i mišljenja mu je veoma stalo, u suprotnom to neće imati pozitivan utjecaj, naprotiv grješnik može osjetiti olakšanje.

Dova protiv grješnika inadžije

Neki je čovjek kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jeo lijevom rukom. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: "*Jedi desnom rukom.*" "Ne mogu", odgovorio je. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "*Da Bog da ne mogao!*" Iz oholosti je odbio da posluša. Nakon toga više nije mogao da podigne desnu ruku.¹⁸⁹

U drugoj predaji se navodi: "Ijas, sin Seleme b. El-Ekvea, kazao je da mu je otac rekao: 'Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je čovjeku koji se zvao Busr b. Rai'i el-'Iri, a kojeg je vidio da jede lijevom rukom, rekao: '*Jedi desnom rukom.*' 'Ne mogu', odgovorio

---

¹⁸⁶ *Musned*, 6/152.

¹⁸⁷ Vidjeti: *Es-Silsiletus-Sahih*a, br. 2052.

¹⁸⁸ Bilježi El-Hakim. Vidjeti: *Sahihul-Džami'*, br. 4675.

¹⁸⁹ Vidjeti: *Sahih Muslim*, br. 2021.

je. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Da Bog da ne mogao!' Nakon toga više nije mogao da podigne desnu ruku do usta.¹⁹⁰

Imam Nevevi je rekao: "U ovom hadisu je dokaz da je dozvoljeno dovititi protiv onoga ko krši šerijatske propise bez opravdanja. I ovo je dokaz da treba pozivati na dobro i odvracati od zla u svakoj situaciji pa čak i prilikom objedovanja."¹⁹¹

Ovdje treba skrenuti pažnju na to da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije dovio nešto što bi pomoglo šejtanu protiv ovog čovjeka, nego je ta dova kazna.

Upozoravanje na jedan dio greške ako je dovoljno za pouku, i to iz počasti prema osobi koja je pogriješla

Kaže Allah:

﴿وَإِذْ أَسْرَأَ النَّبِيُّ إِلَىٰ بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا نَبَأَتْ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضَهُ وَأَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ أَنْبَأَكَ هَذَا قَالَ نَبَأَنِي الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٣﴾﴾

"Kad je Vjerovjesnik povjerio jednoj od svojih supruga jednu tajnu pa je ona odala – a Allah je to njeemu otkrio – on joj je bio jedan dio kazao, a ostalo prešutio. I kad je on s tim nju upoznao, ona je upitala: 'A ko ti je to kazao?' On je rekao: 'Kazao mi je Onaj koji sve zna i kome ništa nije skriveno.'"¹⁹²

Džemaluddin el-Kasimi, rahimehullahu te'ala, u svom tefsiru *Mehasinut-te'vil*, rekao je:

¹⁹⁰ Vidjeti: *Musned*, 4/45.

¹⁹¹ Vidjeti: *Šerhu Sahihi Muslim*, 13/192.

¹⁹² Et-Tahrim, 3.

"Kada je Vjerovjesnik povjerio" – tj. vjerovjesnik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

"jednoj od svojih supruga" – tj. Hafsi, kćerki Omera b. El-Hattaba.

"jednu tajnu" – tj. da je sebi zabranio nešto što mu je Allah dozvolio.

"pa je ona odala" – tj. odala je tajnu svojoj drugarici, drugoj Poslanikovoju, sallallahu alejhi ve sellem, supruzi, a to je bila Aiša.

"Allah je to njemu otkrio" – tj. Allah mu je otkrio da je odala tajnu.

"on joj je bio jedan dio kazao" – tj. u formi ukora kazao joj je jedan dio govora koji je prenijela Aiši.

"a ostalo prešutio" – tj. prešutio je ostatak govora koji je prenijela iz počasti prema njoj.

Napomena: Ajet ukazuje na to da nema smetnje da se povjeri tajna nekome u koga se ima povjerenje, bilo da se radi o supruzi ili prijatelju. Onaj kome je tajna povjerena mora je čuvati. Ovaj ajet, također, upućuje na lijep odnos prema suprugama i da treba biti blag ako ih kritizira, te da ne treba detaljno istraživati ničije grijeh.¹⁹³

Hasan el-Basri je rekao: "Plemenit čovjek nikad nije istraživao tuđe grijeh."

Sufjan je rekao: "Plemeniti ljudi se često prave da ne vide kada neko pogriješi."

Pružanje pomoći muslimanu da ispravi grešku

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, rekao je: "Dok smo sjedili

---

¹⁹³ *Mehasinut-te'vil*, 16/222.

sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, dođe neki čovjek i reče: 'Propao sam, Allahov Poslaniče!' Upitao ga je: '*Šta si uradio?*' 'Imao sam spolni odnos sa suprugom dok sam postio', odgovorio je. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita ga: '*Imaš li roba da ga oslobodiš?*' 'Ne', odgovori. Poslanik ga upita: '*Možeš li postiti dva mjeseca uzastopno?*' 'Ne', odgovori čovjek. '*Možeš li nahraniti šezdeset siromaha?*', upita Poslanik. Odgovor je opet glasio: 'Ne.'" Ebu Hurejre, radijallahu anhu, kaže: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ode i zadrža se neko vrijeme. I dok smo tako sjedili čekajući, pojavi se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sa korpom punom datula: '*Gdje je onaj što je pitao?*', reče. 'Ovdje sam!', javi se on. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: '*Uzmi ovo i podijeli kao sadaku.*' 'Zar ima neko siromašniji od mene?', reče čovjek, i nastavi: 'Allahov Poslaniče, tako mi Allaha, među ovim medinskim kamenjarem nema siromašnije porodice od moje!' Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmija se toliko da su mu se mogli vidjeti očnjaci, a zatim mu reče: '*Nahrani s ovim svoju porodicu.*'"¹⁹⁴

U predaji koju bilježi Ahmed od Aiše, radijallahu anha, navodi se da je rekla: "Dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sjedio u hladu tvrđave Fari, tvrđave Hassana b. Sabita u Medini, došao mu je čovjek i rekao: 'Izgorio sam, Allahov Poslaniče!' '*Šta se desilo?*', upitao je. Čovjek reče: '*Općio sam sa ženom tokom posta.*'" Aiša, radijallahu anha, kaže: "Mislio je na post ramazana." Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mu je: 'Sjedi.' Čovjek je sjeo ustranu odvojivši se od ljudi. Došao je neki čovjek sa magarcem natovarenim vrećom punom datula i rekao: 'Allahov Poslaniče, ovo je moja sadaka.' Poslanik,

¹⁹⁴ Bilježi El-Buhari. Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 1936.

sallallahu alejhi ve sellem, upita: 'Gdje je onaj izgoreni?' 'Evo me, tu sam, Allahov Poslaniče', javi se on. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Uzmi ovo i podijeli kao sadaku.' 'Allahov Poslaniče', reče čovjek, 'a kome da udijelim ako ne sebi i svojoj porodici?! Tako mi Onoga koji te poslao sa istinom, mi ništa nemamo.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Uzmi je', i on je uze sebi.¹⁹⁵

Pozivanje na razgovor

Abdullah b. Amr pripovijeda: "Otac me je oženio uglednom ženom. S vremena na vrijeme dolazio bi svojoj snahi i pitao je: 'Kako tvoj muž postupa s tobom?' 'Blago meni sa mužem koji nije prišao mojoj prostirci, niti me je potražio otkad sam došla kod njega.'" Pošto je ovo potrajalo, Abdullahov otac to spomenu Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. "Dođi mi sa njim", reče mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Abdullah kazuje: "Došao sam mu, pa me je upitao: 'Kako postiš?' 'Svaki dan', odgovorio sam. Upitao je: 'Kako često proučiš Kur'an?' 'Svaku noć', odgovorio sam. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'U svakom mjesecu posti tri dana, i završi hatmu Kur'ana jednom mjesečno.' Rekao sam: 'Mogu i više od toga.' Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Svake sedmice posti tri dana.' Rekao sam: 'Mogu i više od toga.' Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Mrsi dva dana, a jedan dan posti.' Rekao sam: 'Mogu i više od toga.' Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Posti najbolji post, post Davuda. Jedan dan posti, drugi mrsi. I završi

---

¹⁹⁵ Musned, 6/276.

*hatmu jednom svakih sedam*¹⁹⁶ *noći.*" Kaže Abdullah: "Kamo sreće da sam prihvatio olakšicu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer sam ostario i oslabio." A bio je učio pred nekim od svojih ukućana sedminu Kur'ana danju, te bi to što prouči ponavljao tokom dana da bi mu bilo lakše učiti noću. A kad bi htio da ojača, nekoliko dana uzastopno ne bi postio i brojao bi te dane, a zatim bi isti broj dana postio, jer je mrzio da ostavi nešto što je prakticao za života Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.¹⁹⁷

U predaji koju bilježi Ahmed nalazimo više detalja i više pouka. Bilježi Ahmed da je Abdullah b. Amr, radijallahu anhumu, rekao: "Oženio me babo ženom iz plemena Kurejš. Nisam se zalagao oko nje zbog predanosti ibadetu: postu i namazu. Moj otac Amr b. El-As došao je kod svoje snahe i upitao je: 'Kao ti se čini muž?' Odgovorila je: 'Najbolji muž.' Ili: 'Poput najboljeg muža.' Ali, ne zna za naš krevet, ni za naše krilo.' Moj babo je došao meni i ukorio me. 'Oženio sam te ženom iz Kurejša, uglednog roda, pa si je zane-mario. I uradio si tako i tako, i tako i tako', rekao je. Zatim je otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i požalio mu se na mene. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao me i ja sam mu došao, a on me upitao: '*Postiš li svaki dan?*' Rekao sam: 'Da.' '*I Klanjaš cijelu noć?*', upitao je. Odgovorio sam: 'Da.' Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Ali ja postim neke dane, a neke ne postim, klanjam noću, a i spavam, i općim sa ženama. Ko napusti moj sunnet, nije od mene.*' Zatim mi je rekao: '*Prouči Kur'an za mjesec dana.*' Rekao sam: 'Osjećam da mogu više od toga.' Rekao je:

---

¹⁹⁶ El-Buhari je rekao: "Neki prenosioci su rekli tri, neki pet, ali većina je rekla sedam."

¹⁹⁷ *Fethul-bari*, 5052.

'Prouči za deset dana.' Rekao sam: 'Osjećam da mogu više od toga.'" Jedan od prenosilaca hadisa, Husajn ili Mugira kaže: "Rekao je: 'Prouči za tri dana.'" Zatim je rekao: 'Posti tri dana u svakom mjesecu.' Rekao sam: 'Mogu više od toga.' Pa mi je dodavao dok nije rekao: 'Jedan dan posti, a drugi mrsi. To je najbolji post, i to je post moga brata Davuda.'"

Husajn kaže: "Zatim je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Svaki pobožnjak ima period plahovitosti, a nakon svake plahovitosti dolazi klonulost, pa skrene ka sunnetu ili ka novotariji. Koga klonulost skrene ka sunnetu, na pravom je putu, a koga skrene ka nečemu drugom, propao je.'"

Kaže Mudžahid: "Kada je Abdullah b. Amr, radijallahu anhuma, ostario i oslabio, nastavio je da posti dane kako je i prije postio, ponekad bi postio nekoliko dana uzastopno da bi ojačao, a zatim bi mrsio nekoliko dana. Također je učio Kur'an svakodnevno, nekad više, nekad manje, ali bi upotpunio broj i završavao hatmu ili za sedam dana ili za tri dana. A često je govorio: 'Draže bi mi bilo da sam prihvatio olakšicu od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ali mrzim da napustim ono što sam prakticirao kad smo se rastali.'"¹⁹⁸

Neke pouke iz ovog slučaja:

- Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uočio je da je preokupiranost ibadetom uzrok problema, jer nije ostavio vremena za izvršavanje bračnih dužnosti.
- Princip: "Daj svakome njegovo pravo", rješenje je za svakoga ko je zauzet i zaokupljen raznim ibadetima, kao što je naprimjer zaokupljenost daije koji drži mnogo

¹⁹⁸ *Musned*, 2/158. Ahmed Šakir je rekao: "Lanac prenosilaca je vjerodostojan." Vidjeti hadis br. 6477.

predavanja, ili je toliko predan da'vi da to nanosi štetu njegovoj supruzi i čini je nesretnom. Svemu ovome uzrok je nepostojanje balansa u obavljanju različitih obaveza i neravnomjerno raspoređivanje vremena. Ovakav daija trebao bi da smanji broj predavanja i da smanji da'vetske obaveze kako bi imao dovoljno vremena da ispuni obaveze prema supruzi i djeci, poput druženja, odgoja i popravljanja.

Otvoreno upozoravanje grješnika na njegovo stanje

Ebu Zerr, radijallahu anhu, pripovijeda: "Sporječkao sam se sa jednim čovjekom čija je majka bila nearapkinja, pa sam uvrijedio njegovu majku. On me spomenuo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, koji mi reče: '*Jesi li grdio toga i toga?*' Rekao sam: 'Jesam.' 'I uvrijedio si mu majku?' 'Jesam', odgovorio sam. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Ti si čovjek u kojem ima džahilijeta.*' Rekao sam: 'Zar u ovim godinama?' 'Da', odgovorio je i rekao: '*Oni su vaša braća koju vam je Allah potčinio. Kome Allah potčini njegovog brata, neka ga hrani onim što i sam jede, i neka ga odijeva odjećom kakvu i sam nosi. I neka ga ne opterećuje preteškim poslovima, a ako ga zaduži teškim poslom, neka mu pomogne u tome.*'"¹⁹⁹

U drugoj predaji stoji: Rekao je Ebu Zerr, radijallahu anhu: "Sporječkao sam se sa jednim bratom muslimanom čija je majka bila nearapkinja, pa sam mu prigovorio za majku. On se požalio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na mene. Sreo sam Allahovog Poslanika, salla-

¹⁹⁹ Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 6050.

llahu alejhi ve sellem, i on mi reče: 'O Ebu Zerre, ti si čovjek u kojem ima džahilijeta.' Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, zar zbog vrijeđanja čovjeka čiji su otac i majka ratno roblje?' Rekao je: 'O Ebu Zerre, ti si čovjek u kojem ima džahilijeta. Oni su vaša braća koju vam je Allah potčinio, zato ih hranite onim što i sami jedete i odijevajte ih onim što i sami nosite. I ne zadužujte ih teškim poslovima, a ako ih zadužite, pomozite im.'²⁰⁰

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otvoreno je ispravio Ebu Zerra, radijallahu anhu, jer je znao da će to prihvatiti. Otvorenost je korisno sredstvo koje skraćuje vrijeme i trud, i to je najlakši način da se postigne cilj, ali ova metoda nije pogodna za sve situacije i ne odgovara svim ljudma. Stoga daija neće otvoreno upozoravati ako će to dovesti do veće štete, ili ako će biti prepreka većoj koristi. Ako je grješnik ugledna osoba, ili osoba koja obnaša visoke dužnosti, zbog kojih ne prihvata takav načina obraćanja, ili ako će otvorenost izazvati veliku nelagodu, ili ako se radi o preosjetljivoj osobi koja će reagirati negativno, onda nije uputno koristiti ovu metodu. Nema sumnje da je čovjeku koji je pogriješio neprijatno i da teško podnosi da mu se otvoreno ukaže na grešku, jer ga to suočava sa samim sobom, izlaže ga sramoti i prikazuje kao manjkavu osobu, dok, nasuprot tome, njegovog kritičara stavlja u poziciju osobe koja se uzdiže i izigrava mu profesora.

Također treba upozoriti da ponekad metoda "okolišanje" ima više negativnosti nego metoda otvorenog kritiziranja. To je zato što grješnik može osjećati da ga ovaj smatra budalom, i izigrava se s njim, ili mu mogu zasmetati nejasni išareti, za koje možda pomisli da se iza toga krije kleveta i vrijeđanje. Osim toga, možda uopće ne shvati

---

²⁰⁰ Vidjeti: *Sahih Muslim*, br. 1661.

poentu zbog nejasnih aluzija i nastavi da srlja pravo u grijeh. Općenito, ljudi se razlikuju u spremnosti da prihvate savjet i u tome za koga su kakve metode pogodne. Ali, lijepo ponašanje prilikom izlaganja i davanja savjeta imaju najveći utjecaj na uspjeh zadaće.

Ubjeđivanje grješnika

Razgovaranje sa grješnikom u cilju njegovog ubjeđivanja vodi ka uklanjanju koprene koja mu zamagljuje vid, te ga vraća Istini i Pravom putu.

Prenosi se od Ebu Umame, radijallahu anhu, da je neki mladić došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: "Allahov Poslaniče, dozvoli mi blud!" Ljudi povikaše na njega, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "*Prestanite!*" Zatim reče: "*Pustite ga da se približi.*" Mladić se približio i sjeo pred Allahovog Poslanika. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita ga: "*Bi li to želio svojoj majci?*" "Ne bih", odgovorio je. "*Ni drugi ljudi to ne žele svojim majkama*", reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i upita: "*Da li bi to želio svojoj kćerki?*" "Ne bih", odgovorio je. "*Ni drugi ljudi to ne žele svojim kćerima*", reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i upita: "*Da li bi to želio svojoj sestri?*" "Ne bih", odgovorio je. "*Ni drugi ljudi to ne žele svojim sestrama*", reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i upita: "*Da li bi to želio svojoj tetki s očeve strane?*" "Ne bih", odgovorio je. "*Ni drugi ljudi to ne žele svojim tetkama*", reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i upita: "*Da li bi to želio svojoj tetki s majčine strane?*" "Ne bih", odgovorio je. "*Ni drugi ljudi to ne žele svojim tetkama*", reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, te stavi svoju ruku na

njegove grudi i reče: "Allahu moj, oprostí mu njegov grijeh i očisti njegovo srce, i učini ga čednim."²⁰¹

Objašnjenje grješniku da mu opravdanje nije validno

Neki grješnici pokušavaju se opravdati različitim neprihvatljivim opravdanjima, pogotovo ako budu iznenada razotkriveni. Primijetit ćeš kod nekih, posebno nevjestih u laganju jer nisu iskvarene prirode, kako zamuckuju iznoseći opravdanja. Kako da se ponaša odgajatelj kada se suoči sa sličnom situacijom? Sljedeći hadis koji prikazuje odnos Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prema jednom ashabu daje nam precizan i divan odgovor. Hadis, također, pokazuje da odgajatelj treba konstantno pratiti počinioca greške sve dok ne ostavi tu grešku.

Havvat b. Džubejr pripovijeda: "Putovali smo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i kod Zahrana²⁰² smo se zaustavili da odmorimo. Izašao sam iz svog šatora i vidio skupinu žena. Svidjele su mi se pa sam izvadio skupocjeni ogrtač iz torbe, obukao ga, prišao im i sjeo s njima. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao je i rekao mi: 'O Ebu Abdullah!'" Na taj način Poslanik je negodovao što sjedi sa ženama. Kaže Havvat: "Kada sam vidio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prepao sam se i počeo da zamuckujem tražeći opravdanje. Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, pobjegla mi je deva pa tražim dobar konopac za nju.'" Havvat je iznio neispravno opravdanje da njime opravda svoj postupak. Kaže Havvat: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo je, a ja sam

²⁰¹ Bilježi Et-Taberani u *El-Mu'džemul-Kebir*, br. 7679 i 7759.

²⁰² Mjesto u blizini Mekke.

pošao za njim. Bacio mi je ogrtač i ušao u žbunje, kao da sad gledam bjelinu njegovih leđa u zelenilu žbunja, obavio je nuždu, abdestio se i krenuo prema meni, a voda mu je kapala sa lica na grudi, pa mi je rekao: 'O *Ebu Abdullah, šta je sa tvojom odbjeglom devom?*' Nakon toga nastavili smo put, a kad god bi me sreo tokom putovanja, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi rekao: '*Es-selamu alejk, Ebu Abdullah, šta je sa tvojom odbjeglom devom?*' Kad sam to vidio, požurio sam da se vratim u Medinu i izbjegavao sam dolazak u mesdžid i susret sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem. Prošlo je dosta vremena te sam sačekao vrijeme kad je mesdžid prazan, ušao sam u mesdžid i pošao da klanjam. Iz jedne od svojih soba izašao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i klanjao dva kratka rekata. Ja sam odužio u nadi da će otići i ostaviti me. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*O Ebu Abdullah, oduži koliko hoćeš, ja ću te čekati!*' Pomislio sam u sebi: 'Tako mi Allaha, opravdat ću se Allahovom Poslaniku, i rasteretiti prsa Allahovog Poslanika.'

Kada sam završio namaz, Poslanik reče: '*Es-selamu alejk, Ebu Abdullah, šta je sa tvojom odbjeglom devom?*' Rekao sam: 'Tako mi Onoga koji te poslao sa istinom, ta deva mi nije pobjegla od kada sam primio islam.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Allah ti se smilovao!*', ponovivši to tri puta. Nakon toga više me nije pitao."²⁰³

Ovo je divna pedagoška lekcija i mudar plan koji je polučio željene rezultate. Iz ovog slučaja možemo uzeti sljedeće pouke:

---

²⁰³ El-Hejsemi je rekao: "Bilježi ga Et-Taberani sa dva lanca prenosilaca, u jednom su prenosiooci od kojih je bilježio El-Buhari u *Sahihu*, osim El-Džerraha b. Mahleda, a on je povjerljiv." Vidjeti: *Medžmeu'z-zevaid*, 9/401.

- Ako grješnik poštuje svog odgajatelja, postidjet će se ako ga vidi u grijehu.
- Pogledi i upiti odgajatelja, i pored toga što su kratki, imaju veliki utjecaj na počinioca greške.
- Ne treba pobijati lažna opravdanja čim ih čujemo, iako su puna nedostataka. Okretanje od grješnika i odlazak dovoljni su da on osjeti da njegovo pravdanje nije prihvatljivo, što ga može ponukati na ispriku i pokajanje.
- Dobar pedagog djeluje tako da se grješnik stidi pred njim i da se zbog toga skriva od njega, a da u isto vrijeme osjeća potrebu za kontaktom sa njim, zbog čega želi da mu dođe. I da, zatim, prevlada ovo drugo.
- Promjena odnosa prema grješniku, u situacijama poput ove, zavisi od njegovog priznavanja greške i napuštanja grijeha koji je radio.

Odgajatelj i uzor ima veliko mjesto u dušama svoga društva, stoga je prihvatljivo da kritizira neke od njih ili da ocijeni neki njihov postupak pogrešnim. Odgajatelj će, kada kritizira pojedinca, voditi računa o dobrobiti drugih osoba radi opće koristi. To ne znači da negativne posljedice treba zanemariti, već se one mogu ispraviti kasnije na različite načine. Jedan od tih načina jeste podrška od strane jedne osobe, makar i posredno, kao što je Mugire učinio posredstvom Omera. S druge strane, odgajatelj i uzor treba pojasniti svoj stav i potvrditi da poštuje svoga sljedbenika i da ima lijepo mišljenje o njemu.

Vođenje računa o urođenim osobinama i ljudskoj prirodi

U to spada ljubomora žena, posebno među inoćama koje jedna prema drugoj naprave takvu grešku, da kad bi

bio u pitanju neko drugi, u normalnim okolnostima, potpuno bi se drugačije odnosio prema tome. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je velikog razumijevanja za ljubomoru između svojih supruga i greške koje iz nje proizlaze, što ukazuje na njegovu strpljivost, blagost, pravednost i objektivnost.

Primjer za to jeste predaja koju bilježi El-Buhari od Enesa, radijallahu anhu. Enes kaže: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je kod jedne od svojih supruga, a jedna druga mu je poslala zdjelu sa jelom. Ova, kod koje je bio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, udarila je slugu po ruci i zdjela mu je ispala i razbila se. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sakupio je razbijene dijelove zdjele i pokupio u njih jelo koje je bilo u zdjeli. Rekao je: '*Vašu majku je obuzela ljubomora.*' Zatim je zadržao slugu dok mu nije donesena zdjela od ove kod koje je bio i dao mu da ispravnu zdjelu odnese onoj čija je zdjela razbijena, a razbijenu zdjelu je ostavio kod one koja ju je razbila."²⁰⁴

U drugoj predaji stoji: Od Ummu Seleme, radijallahu anha, prenosi se da je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovim ashabima poslala zdjelu sa jelom. Došla je Aiša, radijallahu anha, ogrnuta u ogrtač, noseći sa sobom kamen i njime razbila zdjelu. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sakupio je dijelove razbijene zdjele i rekao: "*Jedite! Vašu majku je obuzela ljubomora*", ponovivši to dvaput. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zatim je poslao Aišinu zdjelu Ummi Selemi, a Ummu Seleminu zdjelu dao Aiši.²⁰⁵

U predaji koju bilježi Ed-Darimi stoji: Rekao je Enes, radijallahu anhu: "Jedna od Vjerovjesnikovih supruga daro-

²⁰⁴ Vidjeti: *Fethul-bari*, br. 5225.

²⁰⁵ *Sunenun-Nesai, Kitabu Išretin-nisa.*

vala mu je potkrižu u posudi, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je u kući druge supruge koja je udarila posudu i razbila je. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pokupio je potkrižu u posudu i rekao: *'Jedite! Vašu majku je obuzela ljubomora.'*²⁰⁶

Ljubomora je usađena u prirodu žene i čini da žena radi teške stvari, i sprečava je da vidi posljedice svojih postupaka.

Kaže se da kad ženu obuzme ljubomora, ne zna za sebe.

---

²⁰⁶ *Sunen Ed-Darimi, Kitabul-buju'i, Bab: Men kesere šej'en fe alejhi mislehu.*

Završna riječ

Nakon ove šetnje kroz mirisne vrtove sunneta i pregleda nekih Poslanikovih metoda ispravljanja grešaka kod ljudi, prije nego što zaključimo temu, lijepo je podsjetiti na sljedeće:

1. Ispravljanje grešaka je važna obaveza, koja spada u savjet u vjeri i u odvrćanje od zla. Ali to nije jedina obaveza jer vjera nije samo odvrćanje od zla, nego i pozivanje na dobro, također.
2. Odgajanje se ne sastoji samo od ispravljanja grešaka, nego i od podučavanja i davanja lekcija, te izlaganja vjerskih principa i šerijatskih propisa, kao i korištenja različitih sredstava za izgradnju i učvršćivanje ideja u dušama, poput odgoja ličnim primjerom, savjetom, poučnom pričom ili događajem i sl. Neki očevi i majke, kao i profesori i pedagozi, zaokupljeni su ispravljanjem grešaka i devijacija, ali ne pridaju nikakvu pažnju podučavanju principima i temeljnim vrijednostima, niti pridaju pažnju preventivnom djelovanju koje sprečava pojavu devijacija i grešaka, kako bi preduprijedili grešku prije nego što se desi ili je barem umanjili.
3. Vidljivo je, iz primjera koji su navedeni u knjizi, da su Poslanikove metode u ispravljanju grešaka raznovrsne i razlikuju se zavisno od situacije i osobe. Stoga, ko ima razum, poredit će događaje iz svoje stvarnosti sa ovom primjerima: isti sa istim, sličan sa sličnim, i tako će izabrati odgovarajuću metodu.

Molim Allaha da nam podari razum, sačuva nas od zla naših duša, i učini nas od onih koji otvaraju vrata dobra, a

zatvaraju vrata zla, i da nas uputi na Pravi put i preko nas uputi druge. On sve čuje, i odaziva se dovi, divan je On Zaštitnik i divan Pomagač. On upućuje na Pravi put.

Neka je blagoslov i mir na Vjerovjesnika, njegovu porodicu, i sve njegove ashabe.

Naša posljednja dova glasi:

﴿إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

"Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova!"²⁰⁷

بِسْمِ اللَّهِ

---

²⁰⁷ Junus, 10.

Biografija autora

Muhammed Salih el-Munedždžid rođen je 30. 12. 1380. h.g. Osnovnu i srednju školu završio je u Rijadu. Nakon završene srednje škole seli u Ez-Zahran gdje upisuje Univerzitet za petrol i rudarstvo "Kralj Fahd". Na tom univerzitetu stekao je diplomu iz oblasti industrijskog upravljanja.

Šejhovi

Učio je pred eminentnim učenjacima u Saudijskoj Arabiji. Neki od najznačajnijih šejhova pred kojima je učio su:

1. Abdul-Aziz b. Abdullah Bin Baz. Bin Baz je zatražio od šejha Munedždžida da započne sa podučavanjem i držanjem predavanja u oblasti Eš-Šerkijeh. Munedždžid je tada imao manje od trideset godina;
2. Muhammed Salih el-Usejmin,
3. Abdullah b. Abdurrahman b. Džibrin,
4. Salih b. Fevzan el-Fevzan,
5. Abdurrahman el-Berrak,
6. Abdullah b. Muhammed el-Gunejman,
7. Muhammed Veled-Sidi el-Habib eš-Šenkiti,
8. Abdul-Muhsin ez-Zamil,
9. Abdurrahman b. Salih el-Mahmud.

Naučni rad i da'vetske aktivnosti

Muhammed Salih el-Munedždžid je imam i hatib džamije "Omer b. Abdul-Aziz" u gradu El-Huber u Saudijskoj Arabiji. Veoma je aktivan na polju da've. Redovno drži predavanja u svojoj džamiji, ima programe

predavanja na različitim lokalnim i satelitskim televizijskim kanalima i radio-stanicama.

Objavio je preko 3.000 tekstova, većinom na internetu, i preko 4.500 sati audio snimaka različitih predavanja.

Prvi je, 1996. godine, u Saudijskoj Arabiji pokrenuo internetsku stranicu za upoznavanje sa islamom, pod nazivom "Mevkiul-islam sual ve dževab". Trenutno je na čelu devet internetskih stranica čiji se sadržaj može čitati na deset različitih jezika.

Napisao je brojna djela u kojima se bavi problemima savremenog društva. Neka od njih su:

- *Erbeune nasiha li islahil-Bujut,*
- *Uridu en etube velakin,*
- *Šekava ve hulul,*
- *Ahtaun tuheddidul-bujut,*
- *Et-Tenbihat el-Dželijje li Kesirin minel-Menhijatiš-šer'ijje,*
- *Mesail fid-da'veti vet-terbije,*
- *33 sebeben lil-hušui fis-salati,*
- *Ed-Delil ilel-mevduatil-islamijje,* koje je štampano u tri toma.
- *Poslaničke metode ispravljanja grešaka kod ljudi,* i niz drugih djela.

Sadržaj

PREDGOVOR IZDAVAČA	5
RECENZIJA MR. OSMANA SMAJLOVIĆA.....	8
UVOD	11
PRVO POGLAVLJE:	19
Stvari o kojima treba voditi računa pri ispravljanju grešaka	19
Iskrenost prema Allahu	21
Čovjek je po prirodi sklon grijehu	23
Donošenje suda da je neki postupak pogrešan treba biti zasnovano na šerijatskim dokazima, a ne na hirovima i neznanju.....	24
Veća greška iziskuje da joj se posveti i veća pažnja	25
Uzimanje u obzir statusa osobe koja pristupa ispravljanju grešaka.....	28
Postoji razlika između onoga koji griješi iz neznanja i onoga koji zna da griješi	33
Različito se tretira greška koja je rezultat idžtihada i greška koja je učinjena namjerno, ili iz nemara, ili zbog neodgovornosti ..	36
To što je čovjek htio da uradi dobro pa pogriješio nije zapreka da mu se ukaže na grešku	37
Pravednost pri upozoravanju na greške bez protekcije prema bilo kome.....	39
Sustezanje od ispravljanja greške koje vodi ka većoj grešci	42
Razumijevanje prirode iz koje je nastala greška	43
Pravljenje razlike između greške u vjeri i greške prema osobi	44
Pravljenje razlike među počiniocima prijestupa, između onoga ko je od prije poznat po činjenju dobrih djela i lijepom	

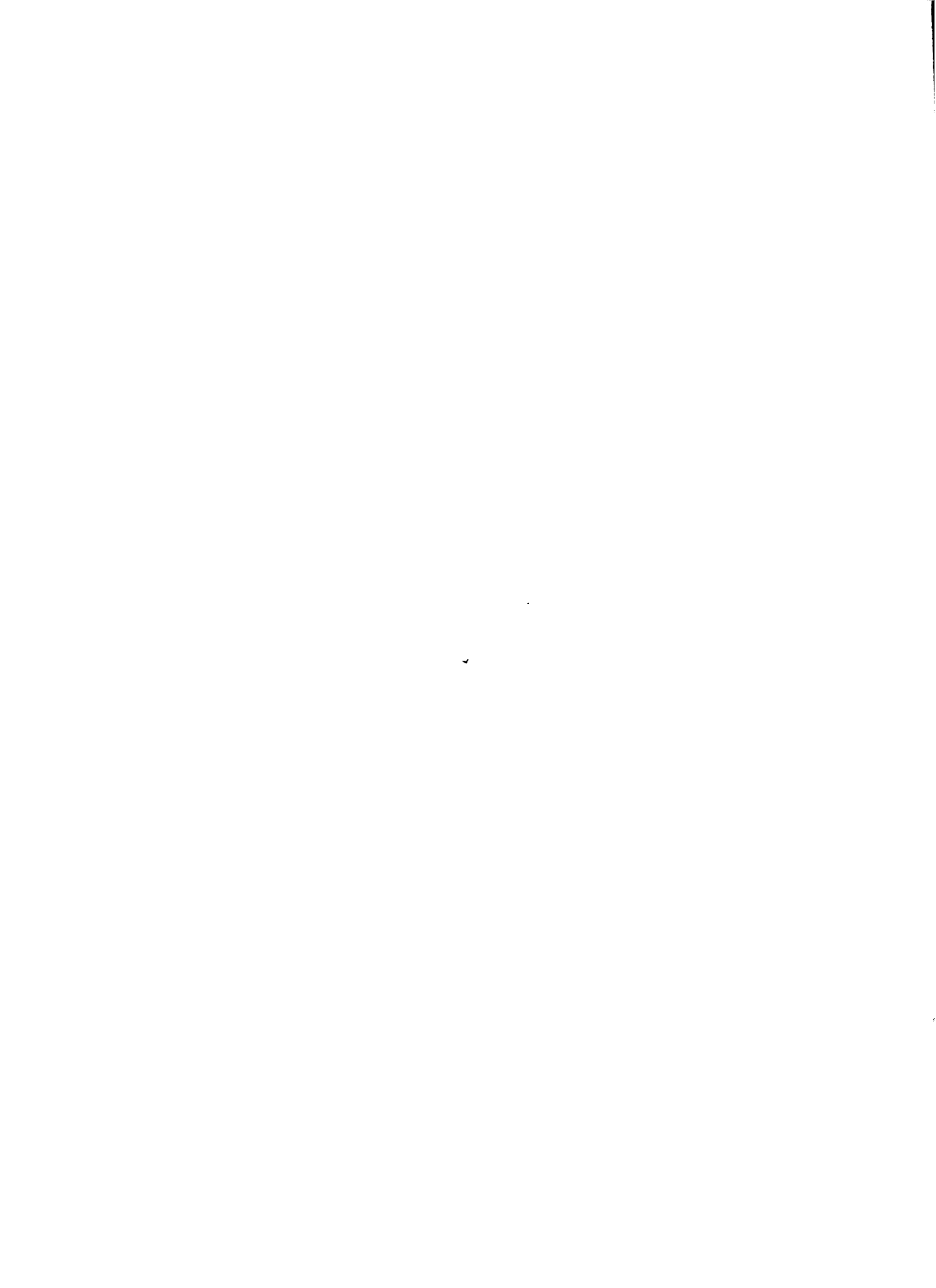
ponašanju, čije greške iščeznu u moru dobrih djela, i okorjelog grješnika.....	45
Treba uzeti u obzir i stanje počinioca greške, je li ugledna ličnost ili osoba u vlasti.....	46
Kada dijete pogriješi treba ga ispraviti na način koji odgovara njegovoj dobi.....	46
Maksimalna opreznost prilikom odvrćanja osoba ženskog spola od ružnih djela.....	48
Kod onoga ko je pogriješio ne smije se izazvati osjećaj da se želi sukob sa njim, jer je važnije pridobiti ljude nego dobiti raspravu.....	49

DRUGO POGLAVLJE:..... 51

Vjerovjesnikove metode ophođenja prema greškama ljudi . 51

Greška se ne smije ignorirati, nego je treba ispraviti što prije	53
Ispravljanje greške objašnjenjem propisa.....	53
Onoga ko je pogriješio treba uputiti na šerijatske propise i podsjetiti ga na princip koji je prekršio.....	54
Ispravljanje pogrešnih shvatanja iz kojih nastaju greške.....	55
Ispravljanje greške opominjanjem i zastrašivanjem.....	59
Pokazivanje samilosti prema onome ko je pogriješio.....	61
Ne treba biti ishitren u donošenju suda da je nešto greška....	63
Pribranost u ophođenju sa osobom koja je pogriješila.....	66
Upoznavanje sa stepenom opasnosti određene greške.....	70
Ukazivanje na štetnost greške.....	71
Podučavanje demonstracijom ispravnog postupka.....	76
Nuđenje adekvatne zamjene.....	77
Usmjeravanje na prevenciju greške.....	80
Ograničavanje na općenito upozorenje bez direktnog sučeljavanja sa počiniocima greške.....	82
Podizanje masa protiv grješnika.....	85

Ne pomaži šejtana protiv grješnika.....	85
Direktni zahtjev za prestankom neispravnog postupka.....	87
Navođenje osobe da sama ispravi svoju grešku.....	88
Ispravljanje dijela u kojem se desila greška, a prihvatanje ostatka koji je ispravan.....	92
Vraćanje prava obespravljenom uz čuvanje ugleda osobe koja je pogriješila.....	93
Ispravljanje oba parničara kada je greška obostrana.....	99
Traženje halala od osobe prema kojoj je napravljena greška..	99
Podsjećanje onoga ko je pogriješio na vrijednost osobe prema kojoj je pogriješio i upućivanje da se pokaje i ispriča.....	100
Interveniranje radi smirivanja tenzija i sprečavanja eskalacije sukoba.....	102
Pokazivanje ljutnje na pojavu greške.....	103
Odlazak od osobe koja je pogriješila i izbjegavanje rasprave.....	109
Korenje osobe koja pogriješila.....	110
Kritiziranje počinioca greške.....	111
Okretanje glave od grješnika.....	113
Prekid komunikacije, bojkot.....	115
Dova protiv grješnika inadžije.....	117
Upozoravanje na jedan dio greške ako je dovoljno za pouku, i to iz počasti prema osobi koja je pogriješila.....	118
Pružanje pomoći muslimanu da ispravi grešku.....	119
Pozivanje na razgovor.....	121
Otvoreno upozoravanje grješnika na njegovo stanje.....	124
Ubjeđivanje grješnika.....	126
Objašnjenje grješniku da mu opravdanje nije validno.....	127
Vođenje računa o urođenim osobinama i ljudskoj prirodi.....	129
Završna riječ.....	132
Biografija autora.....	134
Sadržaj.....	136

ISBN 978-90-79399-04-0

9 789079 999040 >

Stichting Hidžra, 2012.